

Kallelse

Omvårdnadsnämnden kallas till sammanträde 2018-04-25

Plats och tid

Omvårdnad Gävle, Magasinsplan 19, Gevaliasalen 10:00-17:00

Ordförande

Anders Jansson (M)

Förhinder anmäls till

Lena Wigg, tfn 026-17 88 13, e-post: lena.wigg@gavle.se

Presskonferens: den 26 april, kl 08.15, Magasinsplan 19, Ebony, plan 1.

Gruppmöte, den 25 april, kl 08.15-10.00, Magasinsplan 19:

(M), (L), (C), (KD): Gevaliasalen

(V), (S), (MP): Intensivo, plan 1

(SD): Rum 137, plan 1

Kallelse

1. Mötets öppnande

2. Upprop

3. Val av justerare

4. Fastställande av föredragningslista

5. Anmälan av beredning

Ärendebeskrivning

Beredning har ägt rum den 11/4, kl 08.00 - 08.35.

Närvarande var ordförande Anders Jansson (M), vice ordförande Elisabeth Carlson (C), Anna-Lena Hellman (L), Gunilla Berglund (KD) och Tord Fredriksen (V).

6. Information om kostupphandling

Ärendebeskrivning

Kl 10.00-10.20. Informationsärende. Föredragande: Mikael Hallqvist.

7. Handlingsplan Miljöstrategiska programmet - Summering och kommentarer av åtgärder för 2017

17ON88

Ärendebeskrivning

Kl. 10.20. Informationsärende. Föredragande: Maria Olsson.

Handlingar i ärendet

- Handlingsplan Miljöstrategiska programmet - Summering och kommentarer av åtgärder för 2017

8. Handlingsplan Miljöstrategiska programmet - Åtgärder för 2018

18ON163

Ärendebeskrivning

Informationsärende. Föredragande: Maria Olsson.

Handlingar i ärendet

- Handlingsplan Miljöstrategiska programmet - Åtgärder för 2018

Kallelse

9. Sammanställning av matsvinnsmätningar vid vård- och omsorgsboenden under 2017

17ON273

Ärendebeskrivning

Informationsärende. Föredragande: Maria Olsson.

Handlingar i ärendet

- Sammanställning av matsvinnsmätningar vid vård- och omsorgsboenden under 2017

10. Nattfasterapport - möjlighet till frågor samt information om förvaltningens arbete

Ärendebeskrivning

Kl. 11.30-12.00. Informationsärende. Föredragande: Linnea Skytt, Anette Falk.

11. Remissvar - Kostpolicy för Gävle kommunkoncern, dnr 17KS121

17ON211

Förslag till beslut

- Att anta förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Beslutsärende. Föredragande: Lena Isokivelä.

Handlingar i ärendet

- Remissvar - Kostpolicy för Gävle kommunkoncern, dnr 17KS121
- Remissmissiv Kostpolicy Gävle kommun.
- Förslag på reviderad kostpolicy för Gävle kommunkoncern.
- Lathund för dig som beställer fika, frukt, boka lunch och liknande i Gävle kommun.

12. Remissvar - Motion (V) - Att den vegetariska rätten ska presenteras som huvudalternativ vid lunchservering, dnr 18KS79

18ON103

Kallelse

Förslag till beslut

- Att anta förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Beslutsärende. Föredragande: Lena Isokivelä.

Handlingar i ärendet

- Remissvar - Motion (V) - Att den vegetariska rätten ska presenteras som huvudalternativ vid lunchservering, dnr 18KS79
- Remiss på Motion (V) - Att den vegetariska rätten ska presenteras som huvudalternativ till lunchservering.

13. Trygghetslarm i LOV-systemet - uppdrag till omvårdnadsnämnden enligt kommunplan 2018, 16KS467 18ON165

Förslag till beslut

- Att anta yttrandet från Omvårdnad Gävle som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Beslutsärende. Föredragande: Lena Isokivelä.

Handlingar i ärendet

- Trygghetslarm i LOV-systemet - uppdrag till omvårdnadsnämnden enligt kommunplan 2018, 16KS467

14. Valfrihet i beviljad tid angående förebyggande hälsofrämjande insatser - uppdrag till Omvårdnadsnämnden enligt kommunplan 2018, 16KS467

Förslag till beslut

- Att anta yttrandet från Omvårdnad Gävle som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Beslutsärende. Föredragande: Lena Isokivelä.

Handlingar i ärendet

- Valfrihet i beviljad tid angående förebyggande hälsofrämjande insatser - uppdrag till Omvårdnadsnämnden enligt kommunplan 2018, 16KS467

Kallelse

15. Ekonomisk månadsrapport, mars 2018

18ON63

Förslag till beslut

- Att godkänna den ekonomiska månadsrapporten för omvårdnadsnämnden avseende mars 2018, samt
- Att till kommunstyrelsen överlämna kommentarer om omvårdnadsnämndens resultat avseende mars 2018 samt helårsprognos för hela 2018.

Ärendebeskrivning

Beslutsärende. Föredragande: Rolf Hammar.

Handlingar i ärendet

- Missiv, Ekonomisk månadsrapport för omvårdnadsnämnden, mars 2018
- Bilaga till Ekonomisk månadsrapport för omvårdnadsnämnden, mars 2018.

16. Kurser/konferenser

Ärendebeskrivning

Beslutsärende.

17. Delegationsbeslut

Ärendebeskrivning

Beslutsärende.

18. Månadsuppföljning, mars 2018

Ärendebeskrivning

Informationsärende. Föredragande: Rolf Hammar.

19. Aktuellt från förvaltningen

Ärendebeskrivning

Kl. 13.15. Informationsärende. Föredragande: Lena Isokivelä.

20. Frågor till förvaltningen från nämndens ledamöter/ersättare

Kallelse

Ärendebeskrivning

Informationsärende.

21. Rapport från kontaktpolitikerbesök och deltagande i kurser/konferenser

Ärendebeskrivning

Informationsärende.

22. Anmälningensärenden

18ON79

Ärendebeskrivning

Informationsärende.

Handlingar i ärendet

- Information ägarbyte Frösunda Omsorg
- Protokollsutdrag Kommunfullmäktige 180326, § 4
- Protokollsutdrag Kommunfullmäktige 180326, § 7
- Protokollsutdrag Kommunfullmäktige 180326, § 9

Handlingsplan Miljöstrategiska programmet - Summering och kommentarer av åtgärder för 2017

7

17ON88

OMVÄRDNAD GÄVLE

DNR 17ON88

Handlingsplan

Miljöstrategiska programmet

Summering och kommentarer av
åtgärder för 2017

Förord

Omvårdnad Gävle har under 2017 arbetat mycket med att stödja och inspirerande aktiviteter gentemot Omvårdnad Gävles verksamheter. Arbetet har genomförts inom flera verksamheter och med såväl medarbetare, chefer på olika nivåer samt med förvaltningsledning.

Miljöombud har utsetts i förvaltningens olika verksamheter och dessa har träffats en gång under våren och höstens träff genomfördes som ett "miljö-julmingel" där många lyckade aktiviteter presenterades och till detta mingel var även styrgrupp och enhetschefsnätverket inbjudna.

Jag vill också nämna att Gävle kommun utsetts till nästbästa miljökommun i Sverige av tidningen Aktuell Hållbarhet. Grunden till detta ligger i att kommunen nu har en väl inarbetad organisation i förvaltningar och bolag kopplat till miljöstrategiska programmet, och att vi på så sätt kan arbeta med programmet operativt i hela koncernen.

Strax innan sommaren anordnades en gemensam träff för styrgrupp och enhetschefsnätverket där många idéer på fortsatt arbete kom fram, vilka vi tar med oss i framtagande av handlingsplanen för 2018.

Maria Olsson
Miljöutvecklare

INNEHÅLL

Förord	2
Gävle kommuns miljöstrategiska program	4
Hur arbetar Omvårdnad Gävle med miljöstrategiska programmet?	4
Omvårdnadsnämndens verksamhetsplan 2017	4
Ekonomi	4
Målområde ENERGI	5
Återblick på arbetet inom målområdet "Energi"	5
Miljöutvecklarens ansvar	5
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	5
Målområde TRANSPORTER	5
Återblick på arbetet inom målområdet "Transporter"	6
Miljöutvecklarens ansvar	6
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	7
Målområde KONSUMTION OCH AVFALL	7
Återblick på arbetet inom målområdet "Konsumtion och avfall"	7
Miljöutvecklarens ansvar	8
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	8
Målområde INFORMATION OCH UTBILDNING	8
Återblick på arbetet inom målområdet "Information och utbildning"	9
Miljöutvecklarens ansvar	9
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	9

Gävle kommuns miljöstrategiska program

I miljöstrategiska programmet finns olika målområden och inom respektive målområde finns övergripande mål med tillhörande delmål. De målområden och mål som Omvårdnad Gävle arbetar med är:

ENERGI

- Energianvändningen ska minska och energin ska användas effektivt
- Gävle kommun som geografiskt område ska vara klimatneutralt år 2050

TRANSPORTER

- Minska resor och transporter
- Öka andelen resor och transporter med hållbara färdmedel
- Miljöanpassa resor och transporter

KONSUMTION OCH AVFALL

- Konsumtionen i Gävle kommun är resurseffektiv och hållbar
- Matens negativa miljöpåverkan ska minska
- Avfallet ska tas tillvara som en resurs och kretsloppet ska vara giftfritt

INFORMATION OCH UTBILDNING

- Alla som bor och verkar i Gävle kommun ska kunna ta del av information och verktyg för att agera hållbart

Hur arbetar Omvårdnad Gävle med miljöstrategiska programmet?

Omvårdnadsnämndens verksamhetsplan 2017

I verksamhetsplanen som nämnden beslutat om för 2017, under perspektivet ”Hållbar tillväxt” har Omvårdnadsnämnden formulerat ett eget mål:
”Omvårdnad Gävle bidrar till en bättre miljö genom minskade utsläpp i mark, luft och vatten”.

Framgångsfaktorn kopplat till perspektivet är ”beteendeförändring och användande av miljövänlig teknik” och de indikatorer som finns kopplade till målet är:

- Mängden matsvinn inom samtliga verksamheter.
- Andel miljöbilar inom förvaltningen

Ekonomi

För 2017 tilldelades Omvårdnad Gävle medel i budget genom miljöstrategiska programmet för att delfinansiera tjänsten som miljöutvecklare. Utöver det tilldelades förvaltningen medel för vissa åtgärder och aktiviteter. Inför 2017 fick Omvårdnad Gävle presentera förslag på åtgärder som planerades för året och därefter gjorde Kommunledningskontoret en bedömning av miljönyttan med föreslagna åtgärder och fördelar därefter medel till förvaltningar och bolag, som delfinansiering av åtgärderna. 2017 tilldelades Omvårdnad Gävle medel för:

- en förstudie om inköpsprocessen och miljökrav vid upphandling,
- miljö-julminglet
- stöd för att främja hållbara beteenden i de nya lokalerna på Magasinsplan 19

Under slutet av 2017 beslutades att arbetet med miljöstrategiska programmet ska övergå från programstyrning till att implementeras i linjen. Under 2018 ska därför Omvårdnad Gävle se över hur miljöarbetet på förvaltningsnivå ska omstruktureras.

Målområde **ENERGI**

Inom detta målområde ska Omvårdnad Gävle arbeta med att sänka den faktiska energiförbrukningen, och att den energi som behövs används på ett effektivt sätt. I ett längre perspektiv ska förvaltningen också sträva efter att energin som behövs är fossilfri och långsiktigt hållbar ur ett miljömässigt perspektiv.

Återblick på arbetet inom målområdet "Energi"

Under 2017 har arbetet med målområdet Energi legat lite på sparlåga kopplat till de aktiviteter som finns i handlingsplanen. Däremot har miljöutvecklaren lyft frågan kring energibesparande åtgärder kopplat till renoveringen av de lokaler vid Magasinsplan 19 som delar av förvaltningens administrativa verksamheter ska flytta in i under vårvintern 2018.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status
Fortsätta arbetet med förslag på åtgärder som framkom i och med energistatusarna som genomfördes under 2016.	Ej påbörjad.
Hålla kontinuerlig kontakt med lokal- och säkerhets-samordnare inom Omvårdnad Gävle, fastighetsägare till de fastigheter där Omvårdnad Gävle har verksamheter, samt andra aktuella aktörer för att utveckla energi-effektiva fungerande lösningar.	Ej påbörjad.
Finna lösningar för att på ett enkelt och regelbundet sätt kunna återkoppla energianvändningen till respektive verksamhet.	Påbörjad.
Inleda en dialog med fastighetsägare för att se över möjligheten att investera i solceller.	Ej påbörjad.

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status
Diskutera och reflektera över vanor och beteenden som de själva kan förändra för att minska energiförbrukningen.	Oklar.
Reflektera över saker som kan åtgärdas för att energiförbrukningen i lokalerna de hyr kan minska, och återkoppla detta till fastighetsägaren.	Oklar.
Aktivt arbeta med att stänga av datorer och belysning, framförallt när arbetsplatsen lämnas för dagen men också om medarbetare ska vara på annan plats under arbetsdagen en längre tid.	Oklar.

Målområde **TRANSPORTER**

Inom detta målområde ska Omvårdnad Gävles verksamheter arbeta med att miljöanpassa och minska sina resor och transporter. Detta är möjligt genom att ta ställning till om resan behöver genomföras eller om det finns andra alternativ, såsom videokonferens eller telefonmöte.

Om mötet kräver att resor genomförs ska korta resor i första hand ske med cykel eller kollektiva färdmedel och i andra hand med kommunens bilpoolsbilar. Om bil behöver användas ska elbilar, gasbilar eller hybrider väljas.

Omvårdnad Gävle ska också arbeta med att följa upp användningen av förvaltningens bilar på ett tydligare sätt både när det gäller körsträcka och drivmedelsanvändning.

Återblick på arbetet inom målområdet "Transporter"

Under 2017 har målområdet "Transporter" prioriterats utifrån att det är ett målområde som har varit rödmarkerat i tidigare års miljöbokslut för Gävle kommunkoncern. Eftersom Omvårdnad Gävle är en förvaltning med många bilar och många körda kilometer har det prioriterats att fokusera på detta.

Gävle drift och service har en projektanställd "Samordnare för hållbart resande" som miljöutvecklaren samarbetat mycket med för att genomföra aktiviteter kopplat till "Transporter". Under målområdet har det också genomförts en "verkstad för hållbart resande" i november där chefer från verksamheter som kör mycket bil bjöds in för att diskutera och komma fram till konkreta aktiviteter att genomföra för att minska miljöpåverkan från resandet.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status
Stödja och inspirera verksamheterna att finna hållbara lösningar för minskade resor och transporter samt ställa om till hållbara färdmedel.	Genomförd.
Bidra till att skapa förutsättningar för res- och bilfria möten inom Omvårdnad Gävles administrativa verksamheter.	Genomförd.
Kontinuerligt följa upp drivmedelsanvändningen och återkoppla till verksamheterna om förslag på aktiviteter för att minska densamma.	Påbörjad men återkopplingen kan förbättras.
Föra en kontinuerlig dialog med fastighetsägare och andra samverkanspartners för att i samverkan förbättra förutsättningarna för att använda hållbara färdmedel, i tjänsten och för resor till och från arbetet.	Genomförd.
Inventera behov av elcyklar, olika varianter. Ett inventeringsarbete påbörjades i några verksamheter under 2016 men blev inte färdigställt. Detta ska återupptas under 2017.	Påbörjad. Det inventeringsarbete som genomförts under 2017 blev ej så omfattande som det var tänkt från början.
Genomföra en behovsinventering av cykelgarage och cykelparkeringar. Beroende på vilken typ av cykel verksamheterna behöver kan det komma att behövas olika typer av förvaringsmöjligheter.	Påbörjad. Se föregående aktivitet.
Samordna en "prova på-aktivitet", nämligen att köra och tanka gas-bil! under 2017 kommer produktionen av fordonsgas öka i närområdet och det kommer också att bli ytterligare tankställen vilket medför större möjligheter för Omvårdnads verksamheter att välja gasbilar vid leasing.	Genomförd av Gävle Drift och service.
Analysera de fastigheter där förvaltningen har verksamheter för att kartlägga förutsättningar för hållbart resande. Utgångspunkten för översynen är att tydliggöra var det finns busshållsplatser och cykelvägar samt cykelparkeringar nära aktuella fastigheter. Detta kommer att genomföras med hjälp av GIS-medarbetare vid Samhällsbyggnad Gävle så att det blir visuellt presenterat på en kartbild.	Omvårdnad Gävles egna arbete är påbörjat men GIS-stöd från Samhällsbyggnad har inte kontaktats.
Stödja medarbetare att åka mer kollektivt i tjänsten.	Ej påbörjad.
Motivera medarbetare till att resa kollektivt till och från arbetet. Ta hjälp av till exempel Region Gävleborgs mobilitetskontor för att arbeta med "smart resplan".	Ej påbörjad.

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status
Införa tydliga instruktioner och relatera till Gävle kommuns resepolicy då en verksamhet önskar utöka antalet bilar i verksamheten.	Påbörjad. Det finns ännu inte några instruktioner inom Omvårdnad Gävle gällande detta men Gävle Drift och services mandat att styra verksamheter mot särskilda drivmedel har förstärkts.
Innan bilantalet i respektive verksamhet utökas ska en konsekvensanalys eller utredning genomföras för att se om det går att göra andra förändringar i verksamheten som innebär att de inte behöver utöka antalet bilar.	En checklista håller på att arbetas fram för att stödja verksamheterna i denna analys.
Införa tydliga instruktioner för bokning av tjänsteresor och val av färd sätt.	Instruktionerna är inte färdigskrivna.
Aktivt arbeta med att byta ut kortare tjänsteresor med bil till mer hållbara alternativ såsom elcykel, elmoped och cykel.	Många verksamheter har blivit väldigt duktiga på att välja hållbara alternativ när det gäller kortare resor.
Fossilfria fordon prioriteras vid leasing.	Gävle Drift och service har ett tydligt mandat när det gäller fossilfria fordon. Gävle Energi AB har installerat flera laddstolpar under året och dessutom har en ny biogasanläggning invigts under 2017.
Se över den geografiska indelningen av arbetsområden.	Oklar.
Samåka mer i tjänsten. I vissa verksamheter finns det möjlighet att medarbetare samåker i större utsträckning än idag.	Under höstens ”verkstad för hållbart resande” framkom att flera verksamheters medarbetare samåker till ett område och där delar de upp sig och går till olika kunder.

Målområde KONSUMTION OCH AVFALL

Inom detta målområde ska Omvårdnad Gävle arbeta med att ställa krav vid upphandling och inköp för att produkter och tjänster som köps in ska vara miljömässigt hållbara. Matens miljöpåverkan ska minska och det kommer Omvårdnad Gävle främst att arbeta med genom att väga mängden matsvinn inom vård- och omsorgsboendena. Förvaltningens verksamheter kommer också att arbeta med att ha en korrekt avfallshantering och en hög källsorteringsgrad.

Återblick på arbetet inom målområdet ”Konsumtion och avfall”

Under året har miljöutvecklaren tillsammans med Omvårdnad Gävles inköpssamordnare (en av förvaltningens ekonomer) genomfört en förstudie gällande att ställa krav vid upphandling och inköp. Detta gäller såväl generella krav som specifika krav kopplat till miljö. Förstudien har visat vilka områden förvaltningen behöver arbeta vidare med för att få en tydligare process som underlättar för verksamheterna att handla från rätt avtal.

Under 2017 har arbetet med att väga matsvinn på vård- och omsorgsboenden inom egenregion kommit igång ordentligt. Under vårens mätperiod vägdes mängden matsvinn på samtliga enheter. För att underlätta sammanställningen av resultaten arbetades inrapporteringsmallen om något inför höstens mätning vilket tyvärr har medfört en del bekymmer för verksamheterna så höstens resultat kommer förmodligen inte vara komplett.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status
Inspirera Omvårdnad Gävles verksamheter att minimera mängden avfall och att avfall som uppstår tas om hand på bästa sätt.	Genomförd.
Stödja implementering av vägning av matsvinn vid förvaltningens vård- och omsorgsboenden, och att återkoppla resultat samt ge förslag på åtgärder för att minska matsvinnet.	Genomförd.
Samverka med funktioner inom Omvårdnad Gävle för att uppnå en struktur gällande inköp av varor och tjänster, samt det omfattande förarbete som kan kopplas samman med inköp och upphandling. En förstudie kommer att genomföras under 2017.	Genomförd. Ytterligare arbete behöver genomföras.
Inleda dialog med matleverantör gällande mängden matsvinn, hur vi ökar vegetabiliska proteiner, hur vi ökar ekologiskt och närproducerat.	Påbörjad, ytterligare arbete behövs.
Inleda dialog med externa utförare om arbetssätt för att mäta och följa upp mängden matsvinn	Påbörjad, men inte med alla externa utförare.
Kartlägga behov av åtgärder för att kunna minska mängden utskrifter i verksamheterna.	Genomförd. Follow-me-print innebär att inga utskrifter görs förrän man står vid skrivaren.

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status
Alla verksamheter kan arbeta med att förebygga avfall och att källsortera det avfall som faktiskt uppstår.	Genomförd.
Vård- och omsorgsboenden inom Omvårdnad Gävle ska väga mängden matsvinn två gånger per år, två veckor åt gången. Vägningarna ska ske i mars respektive oktober.	Genomförd.
Öka förståelsen av att hålla sig till de upphandlingar och tecknade avtal som finns gällande inköp av varor och tjänster behöver verksamheterna hitta arbetssätt för att bli mer delaktiga i hela processen som föregår förfrågningsunderlag och utvärdering av anbud.	Påbörjad/Genomförd.
Samarbete/dialog med matleverantör gällande mängden matsvinn, hur vi ökar vegetabiliska proteiner, hur vi ökar ekologiskt och närproducerat.	Påbörjad. En kontinuerlig dialog behövs.
Välja vegetarisk/ekologisk frukt/fika på APT och möten. Införa instruktion/rutin så att det i första hand beställs vegetariskt fika (smörgåsar) samt ekologiskt i så stor utsträckning som möjligt.	Fler väljer vegetariskt och ekologiskt, men det har inte skrivits någon instruktion.
Läkemedelsåtervinning. Att överblivna läkemedel hanteras på ett miljösäkert sätt och samlas in och lämnas på apotek.	Ej genomförd.
Reflektera över och genomföra åtgärder för att minska pappersanvändningen/ mängden utskrifter.	Follow-me-print är installerat och har minskat mängden utskrifter.

Målområde INFORMATION OCH UTBILDNING

Inom detta målområde kommer Omvårdnad Gävle att arbeta med att ta fram ett utbildningspaket, kopplat till övriga målområden som finns i handlingsplanen. Utbildningspaketet ska användas vid arbetsplatsträffar, men det ska också vara

möjligt att som enskild medarbetare eller förtroendevald genomgå utbildningen på webben.

Återblick på arbetet inom målområdet "Information och utbildning"

Arbetet med målområdet har inte kunnat prioriteras i så hög omfattning som ambitionen var inledningsvis under 2017, delar av åtgärderna är genomförda och ett omtag med målområdet kommer att göras under 2018.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status
Informera och stödja verksamheterna kring det framtagna utbildningspaket som finns kopplat till miljöstrategiska programmet. Det framtagna materialet ska kunna användas vid APT.	Materialet har inte blivit färdigställt.
Arbeta för att en webbversion tas fram så att medarbetarna kan ta till sig utbildningen vid en annan tidpunkt än arbetsplatsträffar.	Ej genomförd.
Stödja verksamheterna med relevant och aktuell information och statistik för respektive verksamhet. Genom att återkoppla resultatet av genomförda aktiviteter/åtgärder poängteras betydelsen av att verksamheterna genomför åtgärderna kopplade till miljöstrategiska programmet och perspektivet Hållbar tillväxt.	Delvis genomförd. Det har inte arbetats fram någon systematik för återkoppling men vid miljöombudsträffarna har återkoppling skett.
Involvera och stödja miljöombuden. Under 2017 ska miljöombudens arbete startas upp för att öka miljömedvetenheten i Omvårdnad Gävles verksamheter ytterligare.	Miljöombud har utsetts ombudsträffar har genomförts under vår och höst.
Stödja och inspirera nya initiativ/ uppdrag/projekt från verksamheterna. Utvecklingsavdelningen (där miljöutvecklaren är placerad) arbetar ständigt med att hitta former för att stödja och inspirera förvaltningens verksamheter i detta.	Genomförd, pågår kontinuerligt.
Starta upp en idébank. För att sprida goda idéer och lyckade initiativ bör en idé-bank ställas i ordning. Under 2017 kommer Omvårdnads egna "miljö- och hållbarhetssidor" presenteras på ankaret och idé-banken skulle kunna ställas i ordning samtidigt med dessa.	Varken idébank eller miljösidorna på Ankaret har färdigställts under 2017.

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status
Planera och genomföra de olika delarna i utbildningspaketet kopplat till miljöstrategiska programmet, för enhetens medarbetare.	Ej genomförd då inte utbildningspaketet är färdigt.
Utse miljöombud vid respektive arbetsplats.	Genomförd.
Se till att miljöombuden och den enhetschef som ingår i det interna miljönätverket kan träffas ett par eller några gånger per år för att få samsyn och helhet i miljöarbetet.	Påbörjat men ytterligare arbete krävs under 2018.
Anordna miljöjippon och tävlingar i samarbete med Club Omvårdnad.	Ej genomförd.
Enhets- och verksamhetscheferna ska uppmuntra olika initiativ/uppdrag/ projekt som kommer från medarbetarna som kan förbättra och utveckla verksamheten.	Påbörjat men ytterligare arbete krävs under 2018.
Nominera medarbetare till utmärkelsen "månadens miljöhjälte".	Utmärkelsen har inte instiftats under 2017.

Handlingsplan Miljöstrategiska programmet - Åtgärder för 2018

8

18ON163

OMVÄRDNAD GÄVLE

DNR 18ON163

Handlingsplan

Miljöstrategiska programmet

Åtgärder för 2018

Förord

Omvårdnad Gävle har under 2017 arbetat mycket med att stödja och inspirerande aktiviteter tillsammans förvaltningens verksamheter. Arbetet har genomförts inom flera verksamheter och med såväl medarbetare, chefer på olika nivåer samt med förvaltningsledning.

Under slutet av 2017 beslutades att arbetet med miljöstrategiska programmet ska övergå från programstyrning till att implementeras i linjen. Under 2018 ska därför Omvårdnad Gävle se över hur miljöarbetet på förvaltningsnivå ska omstruktureras. För Omvårdnad Gävle innebär det inte några större förändringar då arbetet med miljöstrategiska programmet redan idag är väl förankrat i förvaltningens organisation.

Gävle kommun utsågs 2017 till nästbästa miljökommun i Sverige av tidningen Aktuell Hållbarhet. En bidragande anledning till detta ligger i att kommunen nu har en väl inarbetad organisation i förvaltningar och bolag kopplat till miljöstrategiska programmet, och att vi på så sätt kan arbeta med programmet operativt i hela koncernen.

Maria Olsson
Miljöutvecklare

INNEHÅLL

Förord	2
Gävle kommuns miljöstrategiska program	4
Hur arbetar Omvårdnad Gävle med miljöstrategiska programmet?	4
Omvårdnadsnämndens verksamhetsplan 2018	4
Ekonomi	4
Målområde ENERGI	6
Miljöutvecklarens ansvar	6
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	6
Målområde TRANSPORTER	6
Miljöutvecklarens ansvar	6
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	7
Målområde KONSUMTION OCH AVFALL	7
Miljöutvecklarens ansvar	7
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	7
Målområde INFORMATION OCH UTBILDNING	8
Miljöutvecklarens ansvar	8
Verksamheternas ansvar/aktiviteter	8

Gävle kommuns miljöstrategiska program

I miljöstrategiska programmet finns olika målområden och inom respektive målområde finns övergripande mål med tillhörande delmål. De målområden och mål som Omvårdnad Gävle arbetar med är:

ENERGI

- Energianvändningen ska minska och energin ska användas effektivt
- Gävle kommun som geografiskt område ska vara klimatneutralt år 2050

TRANSPORTER

- Minska resor och transporter
- Öka andelen resor och transporter med hållbara färdmedel
- Miljöanpassa resor och transporter

KONSUMTION OCH AVFALL

- Konsumtionen i Gävle kommun är resurseffektiv och hållbar
- Matens negativa miljöpåverkan ska minska
- Avfallet ska tas tillvara som en resurs och kretsloppet ska vara giftfritt

INFORMATION OCH UTBILDNING

- Alla som bor och verkar i Gävle kommun ska kunna ta del av information och verktyg för att agera hållbart

Hur arbetar Omvårdnad Gävle med miljöstrategiska programmet?

Omvårdnadsnämndens verksamhetsplan 2018

Omvårdnadsnämnden har under perspektivet "Hållbar tillväxt" formulerat ett eget mål:

"Omvårdnad Gävle bidrar till en bättre miljö genom minskade utsläpp i mark, luft och vatten".

Framgångsfaktorn kopplat till perspektivet är: "beteendeförändring och användande av miljövänlig teknik" och de indikatorer som finns kopplade till målet är:

- Mängden matsvinn inom samtliga verksamheter.
- Andel miljöbilar inom förvaltningen

Ekonomi

För 2018 tilldelas Omvårdnad Gävle medel i budget genom miljöstrategiska programmet för att delfinansiera tjänsten som miljöutvecklare. Utöver det tilldelades förvaltningen medel för vissa åtgärder och aktiviteter.

Inför 2018 har Omvårdnad Gävle ansökt om och beviljats medel (250 000 kr) från miljöstrategiska programmet för att genomföra uppdraget "Dubbel hållbarhet inom funktionsnedsättning".

Under slutet av 2017 beslutades att arbetet med miljöstrategiska programmet ska övergå från programstyrning till att implementeras i linjen. Under 2018 ska därför Omvårdnad Gävle se över hur miljöarbetet på förvaltningsnivå behöver omstruktureras.

Uppföljning av handlingsplanen under 2018

De indikatorer som finns i Omvårdnadsnämndens verksamhetsplan följs upp tertialvis. Handlingsplanen i sin helhet följs upp av miljöutvecklaren och detta

kommer också att genomföras tertialvis. I kolumnerna status (T1, T2 och T3 för respektive tertial) kommer status att markeras för respektive aktivitet med:

EP = Ej påbörjad.

P = Påbörjad.

G = Genomförd.

Målområde **ENERGI**

Inom detta målområde ska Omvårdnad Gävle arbeta med att sänka den faktiska energiförbrukningen, och att den energi som behövs används på ett effektivt sätt. I ett längre perspektiv ska förvaltningen också sträva efter att energin som behövs är fossilfri och långsiktigt hållbar ur ett miljömässigt perspektiv.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status		
	T1	T2	T3
Hålla kontinuerlig kontakt med lokalsamordnare inom samt fastighetsägare till de fastigheter där förvaltningen har verksamheter, för att utveckla energieffektiva lösningar.			
Arbeta fram lösningar för att på ett enkelt och regelbundet sätt kunna återkoppla energianvändningen till respektive verksamhet.			

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status		
	T1	T2	T3
På arbetsplatsträffar arbeta igenom det material som tas fram för att bidra till minskad energiförbrukning.			
Återkoppla till fastighetsägaren - saker som kan åtgärdas för att energiförbrukningen i lokalerna kan minska.			
Aktivt arbeta med att stänga av datorer och belysning, framförallt när arbetsplatsen lämnas för dagen men också om medarbetare ska vara på annan plats under dagen.			

Målområde **TRANSPORTER**

Inom detta målområde ska Omvårdnad Gävles verksamheter arbeta med att miljöanpassa och minska sina resor och transporter. Detta är möjligt genom att ta ställning till om resan behöver genomföras eller om det finns andra alternativ, såsom videokonferens eller telefonmöte.

Om mötet kräver att resor genomförs ska korta resor i första hand ske med cykel eller kollektiva färdmedel och i andra hand med kommunens bilpoolsbilar. Om bil behöver användas ska elbilar, gasbilar eller hybrider väljas.

Omvårdnad Gävle ska också arbeta med att följa upp användningen av förvaltningens bilar på ett tydligare sätt både när det gäller körsträcka och drivmedelsanvändning.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status		
	T1	T2	T3
Stödja och inspirera verksamheterna att finna hållbara lösningar för minskade resor och transporter samt ställa om till hållbara färdmedel.			
Kontinuerligt följa upp drivmedelsanvändningen och återkoppla till verksamheterna om förslag på aktiviteter för att minska densamma.			

Inventera behov av elcyklar samt cykelgaragare/parkering. Beroende på typ av cykel verksamheterna behöver kan det komma att behövas olika typer av förvaringsmöjligheter.			
Analysera de fastigheter där förvaltningen har verksamheter för att tydliggöra förutsättningar för hållbart resande. Utgångspunkten är att tydliggöra var det finns busshållsplatser och cykelvägar till aktuella fastigheter.			

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status		
	T1	T2	T3
Införa tydliga instruktioner och relatera till Gävle kommuns resepolicy då en verksamhet önskar utöka antalet bilar, (som inkl analys och alternativ till att utöka bilantalet).			
Införa tydliga instruktioner för bokning av tjänsteresor och val av färdstätt.			
Aktivt arbeta med att byta ut kortare tjänsteresor med bil till mer hållbara alternativ som elcykel, elmoped och cykel.			
Fossilfria fordon prioriteras vid leasing (det vill säga biogas, ladd-hybrider och bilar som kan tankas med HVO).			

Målområde KONSUMTION OCH AVFALL

Inom detta målområde ska Omvårdnad Gävle arbeta med att ställa krav vid upphandling och inköp för att produkter och tjänster som köps in ska vara miljömässigt hållbara. Matens miljöpåverkan ska minska och det kommer Omvårdnad Gävle främst att arbeta med genom att väga mängden matsvinn inom vård- och omsorgsboendena. Förvaltningens verksamheter kommer också att arbeta med att ha en korrekt avfallshantering och en hög källsorteringsgrad.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status		
	T1	T2	T3
Inspirera Omvårdnad Gävles verksamheter att minimera mängden avfall och att avfall som uppstår tas om hand på bästa sätt.			
Stödja förvaltningens vård- och omsorgsboenden vid vägning av matsvinn och att återkoppla resultat samt ge förslag på åtgärder för att minska matsvinnet.			
Samverka med funktioner inom Omvårdnad Gävle, och andra förvaltningar för att uppnå en struktur gällande inköp av varor och tjänster som främjar hållbara inköp.			
Inleda dialog med externa utförare om arbetssätt för att mäta och följa upp mängden matsvinn.			

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status		
	T1	T2	T3
Alla verksamheter ska arbeta med att förebygga avfall och att källsortera det avfall som faktiskt uppstår.			
Vård- och omsorgsboenden inom Omvårdnad Gävle ska väga mängden matsvinn två gånger per år, två veckor åt gången. Vägningarna ska ske i mars respektive oktober.			
Välja vegetarisk/ekologisk frukt/fika på APT och möten. Införa instruktion/rutin så att det i första hand beställs vegetariskt fika (smörgåsar) samt ekologiskt i så stor utsträckning som möjligt.			

Hantera överblivna läkemedel på ett miljösäkert sätt. Samla ihop och lämna till apotek för återvinning.			
---	--	--	--

Målområde INFORMATION OCH UTBILDNING

Inom detta målområde kommer Omvårdnad Gävle att arbeta med att ta fram ett utbildningspaket, kopplat till övriga målområden som finns i handlingsplanen. Utbildningspaketet utformas för att användas vid arbetsplatsträffar, men på sikt ska det också vara möjligt att som enskild medarbetare eller förtroendevald genomgå utbildningen på webben.

Miljöutvecklarens ansvar

Aktivitet	Status		
	T1	T2	T3
Informera och stödja verksamheterna kring det framtagna material som finns kopplat till miljöstrategiska programmet. Det framtagna Materialet lämpar sig väl att använda vid arbetsplatsträffar och liknande.			
Involvera och stödja miljöombuden i förvaltningens miljöarbete.			
Färdigställa Omvårdnad Gävles egna "miljö- och hållbarhetssidor" på Ankaret för att sprida information och aktuella händelser.			
Delta i utformningen av miljöskyltning och miljöinformation kopplat till arbetet med Omvårdnad Gävles viljeinriktning (där miljö och hållbarhet är en central del i arbetet)			

Verksamheternas ansvar/aktiviteter

Aktivitet	Status		
	T1	T2	T3
Planera och genomföra de olika delarna i utbildningspaketet kopplat till miljöstrategiska programmet, för enhetens medarbetare.			
Genomföra uppdraget "Dubbel hållbarhet inom Funktionsnedsättning" som syftar till arbeta med anpassade aktiviteter för att uppnå miljömässigt hållbara beteenden hos våra kunder.			

Sammanställning av
matsvinnsmätningar vid vård-
och omsorgsboenden under
2017

9

170N273

Sammanställning av matsvinnsmätningar vid vård- och omsorgsboenden under 2017

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

Innehåll

1. Matsvinnsmätningar vid vård- och omsorgsboenden	3
1.1 Tidsperiod	3
1.2 Redovisning av nuläget	3
1.3 Fleminggatan	9
1.4 Forellplan	10
1.5 Furugården	11
1.6 Gävle strand	11
1.7 Hilleborg	11
1.8 Kristinelundsgården	12
1.9 Solberga	12
1.10 Solgårdsgatan	13
1.11 Selggrensgården	14
1.12 Vallongården	15
1.13 Ängslyckan	16
1.14 Generell uppmaning till alla vård- och omsorgsboenden	17

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

1. Matsvinnsmätningar vid vård- och omsorgsboenden

1.1 Tidsperiod

Mätningarna under våren genomfördes till största delen under mars månad, men några enheter har genomfört mätningarna senare under våren. Höstens mätningar har i huvudsak genomförts i oktober.

Höstens vägningar omfattar alla vård- och omsorgsboenden förutom Gävle strand och Furugården. Resultaten från Ängslyckan och Solberga är inte helt kompletta och därför ger inte låddiagram en fullt ut rättvis bild. Selggrensgårdens resultat omfattar endast höstens vägning då protokollen från deras vägningar under våren kommit bort i postgången.

1.2 Redovisning av nuläget

Resultatet per vård- och omsorgsboende redovisas sammanfattande i ett låddiagram, eller så kallade Box-plots. Diagrammet gestaltar variationen över tid, i det här fallet mängden svinn per måltid och komponent fördelat över mätperiodens 14 dagar.

Lådan motsvarar 50 procent av värdena och plusmärket visar medelvärdet. Det horisontella strecket genom lådan visar medianvärdet. De lodräta strecken som går ut från boxen, s k *morrhår* eller *whiskers*, dras till det lägsta värdet och det högsta bland de värden som inte är utliggare.

Eventuella extremvärden betraktas som utliggare (*outliers*) och markeras med egna symboler. Värden som ligger längre ifrån boxen än 1,5 gånger avståndet mellan de yttre kvartilerna betraktas som utliggare. Värden som ligger mer än 3 gånger kvartilavståndet från lådan betraktas som avlägsna utliggare och kan betecknas med en ring. Målet bör vara att ha en liten box som ligger långt nedåt i grafen, med korta morrhår utan så kallade utliggare.

De tre första diagrammen (i avsnitten 1.2.1, 1.2.2 samt 1.2.3) visar svinn av huvudkomponent, bikomponent respektive tallrikssvinn hos respektive vård- och omsorgsboende.

Tabell 1, visar genomsnittet per ätande och måltid för samtliga boenden. Diagram 4 visar den totala mängden uppmätt svinn. Därefter presenteras en sammanfattning (i avsnitten 1.3 – 1.13) av respektive vård- och omsorgsboende.

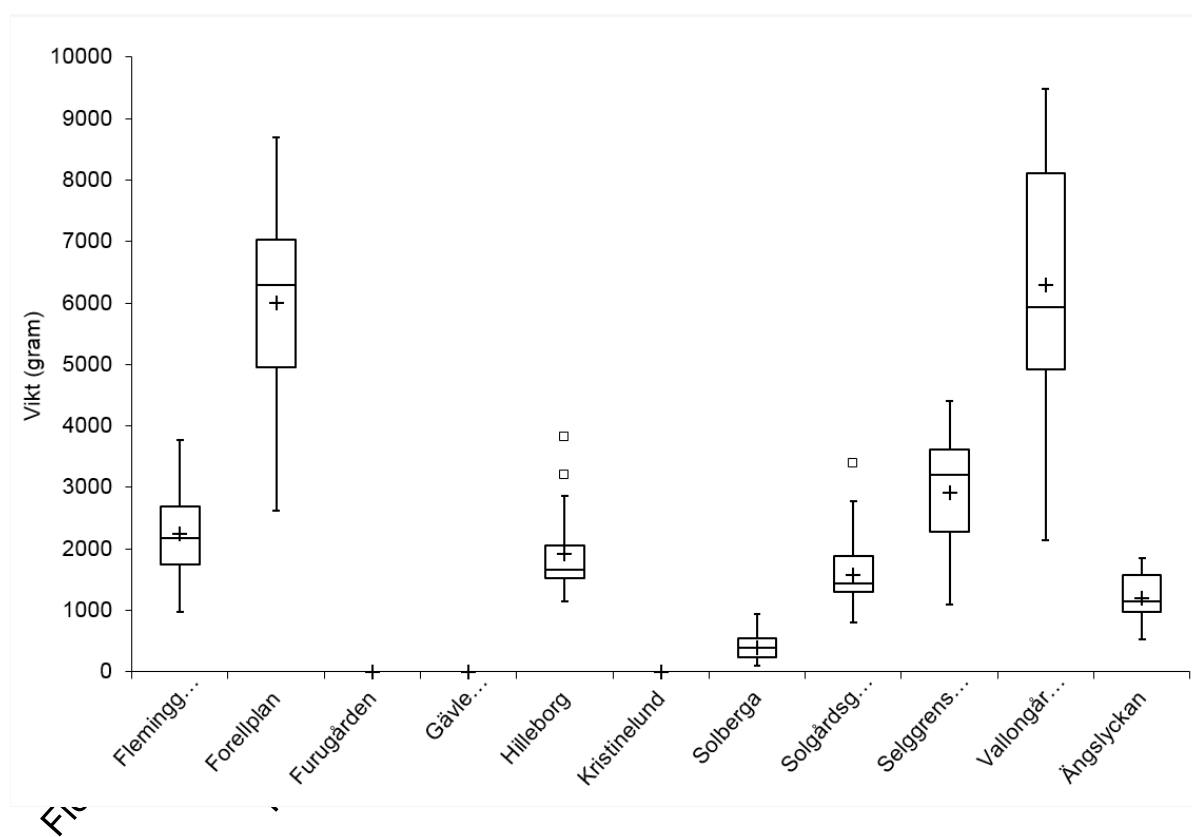
För fördjupade resultat per enhet hänvisas till de enskilda rapporterna för respektive vård- och omsorgsboende.

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

1.2.1 Svinn av huvudkomponent hos respektive vård- och omsorgsboende

Svinn från huvudkomponent varierar mycket mellan respektive boende. Placeringen i y-axel visar att vissa boenden i snitt har höga mängder svinn under mätperiodens dagar (se diagram 1). Stora lådor och långa "morrhår" indikerar på stor variation inom boendet. Forellplan och Vallongården är exempel på boenden med stor variation. Boenden med enheter där mätresultat saknas innebär ett låddiagram med lägre värden. Exempel på extremvärden syns på boenden som Hilleborg eller Solgårdsgatan där extremvärdena ligger utanför morrhåren.

Diagram 1. Höstens mätningar 2017 (huvudkomponent)

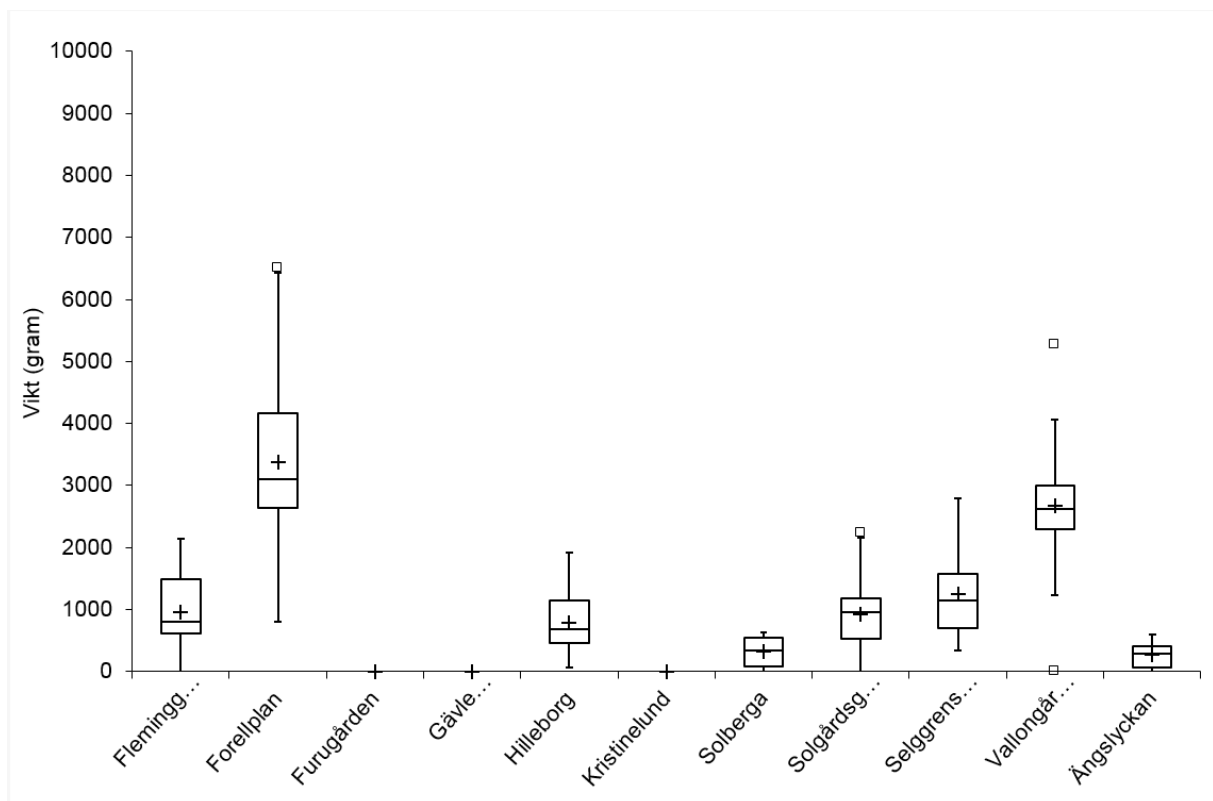

1.2.2 Svinn av bikomponent hos respektive vård- och omsorgsboende

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

Mängden svinn från bikomponent är relativt lågt med mindre lådor långt ner på y-axeln, se diagram 2. Exempelvis har Forellplan stor spridning vilket gestaltas med en lång låda med långa morrhår och Vallongården ett extremvärde långt utanför morrhårets ytterkant.

Diagram 2. Höstens mätningar 2017 (bikomponent)

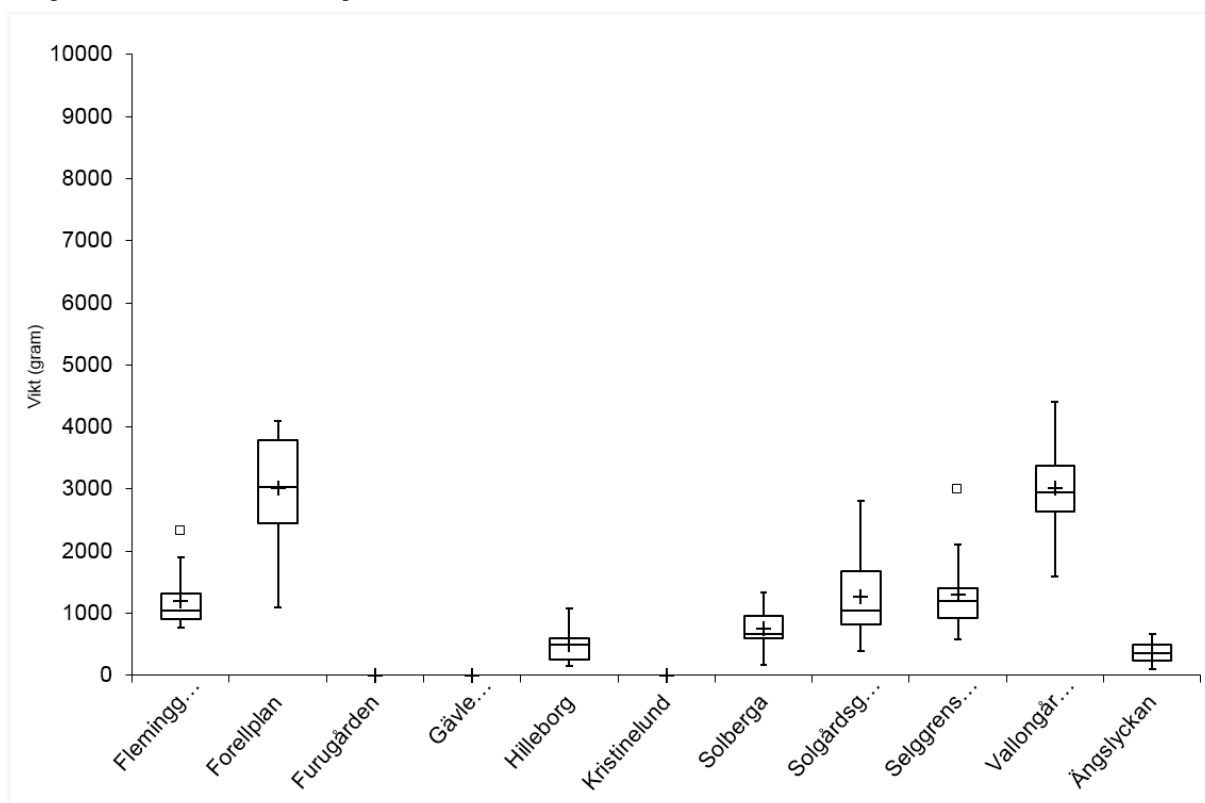

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

1.2.3 Tallrikssvinn hos respektive vård- och omsorgsboende

Diagram 3 visar att tallrikssvinnet på de olika vård- och omsorgsboende är relativt lågt, där några boenden har mycket små lådor med korta morrhår. För Forellplan, Solgårdsgatan och Vallongården är spridningen aningen större med långa morrhår och större lådor.

Diagram 3. Höstens mätningar 2017 (tallrikssvinn)

1.2.4 Jämförelse mellan vårens och höstens mätningar

Tabell 1 visar hur mängden svinn per ätande och måltid sett ut på samtliga boenden under vårens respektive och höstens mätningar. Grön markering visar på en minskning av mängden svinn mellan mättillfällena. Rött visar en ökning och gult markerar ingen eller liten skillnad. För enheter där det står noll saknas information från någon mätning vilket omöjliggör en jämförelse mellan vår och höst.

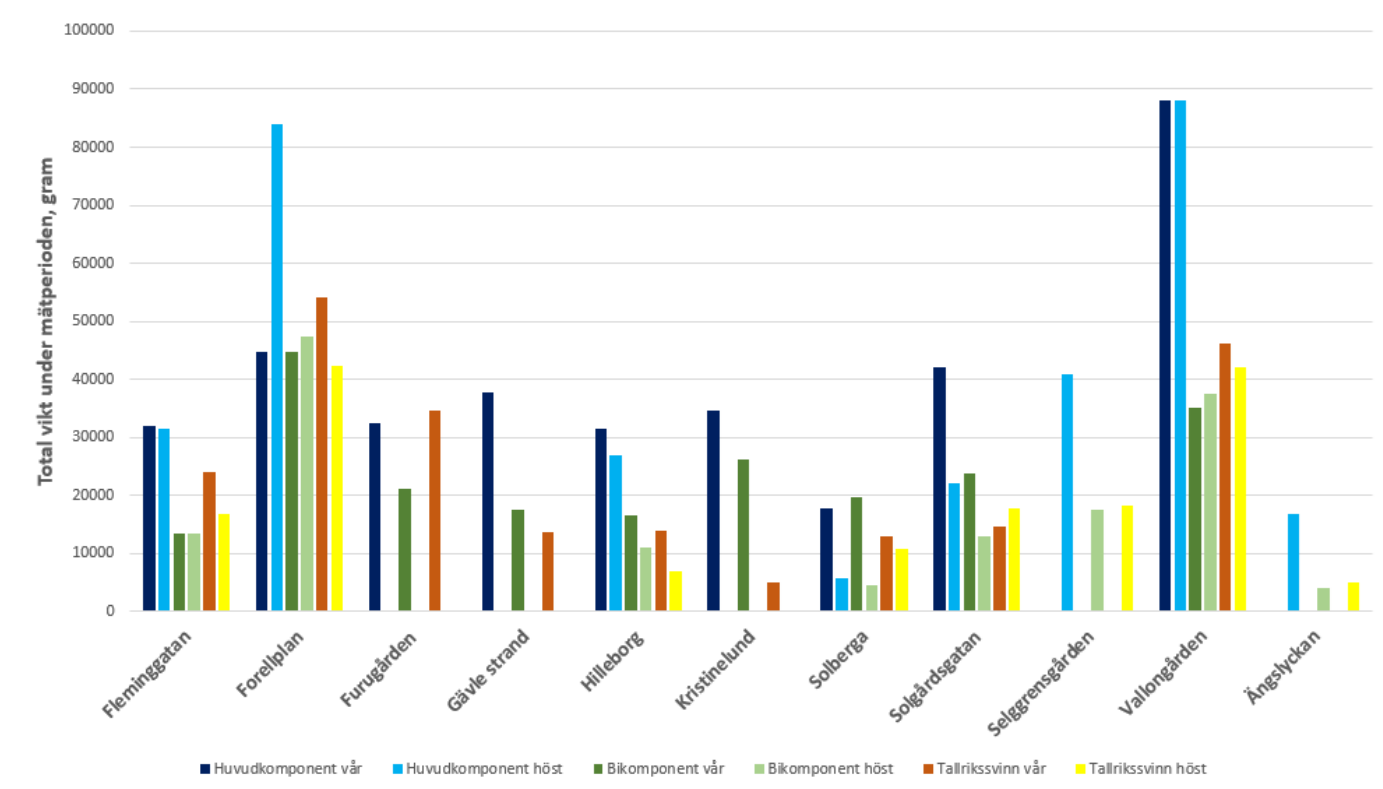
Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

Stapeldiagrammet visar den totala mängden svinn under mätperioden i gram för samtliga komponenter och vård- och omsorgsboenden. Blåa staplar är huvudkomponent, gröna är bikomponent och orange/gula är tallrikssvinn. Eftersom det finns stora skillnader i antalet kunder mellan olika boenden är det inte höjden på staplarna som är det intressanta utan mer om stapeln är lägre än vid föregående mättillfälle.

Tabell 1. Snittet för mängden svinn per ätande och måltid 2017

Mängd svinn per ätande	Fleming-gatan	Forell-plan	Furu-gården	Gävle strand	Hille-borg	Kristine-lund	Solberga	Solgårdsgatan	Selggrens-gården	Vallon-gården	Ängs-lyckan
Huvudkomponent vår	39	30	25	49	55	79	56	83	0	76	0
Huvudkomponent höst	36	65	0	0	107	0	31	44	54	80	85
Bikomponent vår	16	30	16	23	29	60	62	47	0	30	0
Bikomponent höst	16	36	0	0	44	0	25	26	23	34	19
Tallrikssvinn vår	29	36	27	18	24	12	40	29	0	40	0
Tallrikssvinn höst	19	33	0	0	28	0	60	36	24	38	25

Diagram 4. Stapeldiagram för mängden svinn från olika komponenter vår respektive höst 2017

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

Sex av vård- och omsorgsboendena i egen regi har genomfört mätningar både vår och höst under 2017. Av dessa har tre boenden minskat svinnet totalt sett, två har ökat och vid ett boende är resultaten i princip oförändrade mellan mätningarna. Fem boenden har minskat mängden tallrikssvinn mellan mätningarna. Därefter har svinn från huvudkomponent minskat, detta bör dock ses i kontrast att några boenden genererat stora mängder. För bikomponent har tre boenden minskat mängden svinn mellan våren och höstens mätningar medan två ökat.

1.2.6 Kommentarer till helheten

Riktvärden för de olika komponenterna har antagits. Värden över 50 gram per ätande och måltid anses högt för huvudkomponent. För tallrikssvinn gäller 30 gram per ätande och måltid. Beträffande bikomponent finns inget riktvärde men då komponenten är lättast att ta tillvara på har den goda förutsättningar att ligga på låga nivåer.

Genom att titta på de tre låddiagrammen för huvudkomponent, bikomponent och tallrikssvinn syns att variationen mellan olika boenden är stora inom samtliga komponenter men genom att titta djupare på respektive boendes resultat även att spridningen mellan boendets enheter är stor på många ställen. Låddiagram för huvudkomponent visar relativt stora mängder svinn från några boenden medan det är desto lägre hos andra (se diagram 1). Jämförs detta med snittet per ätande och måltid syns att tre boenden ligger under 50 gram per ätande och måltid och fem ligger över (se tabell 1). Det behöver tas ett samlat grepp om svinnet från huvudkomponent, dels genom att diskutera mängderna med matleverantören, men också genom att analysera hur enheterna gör sina beställningar.

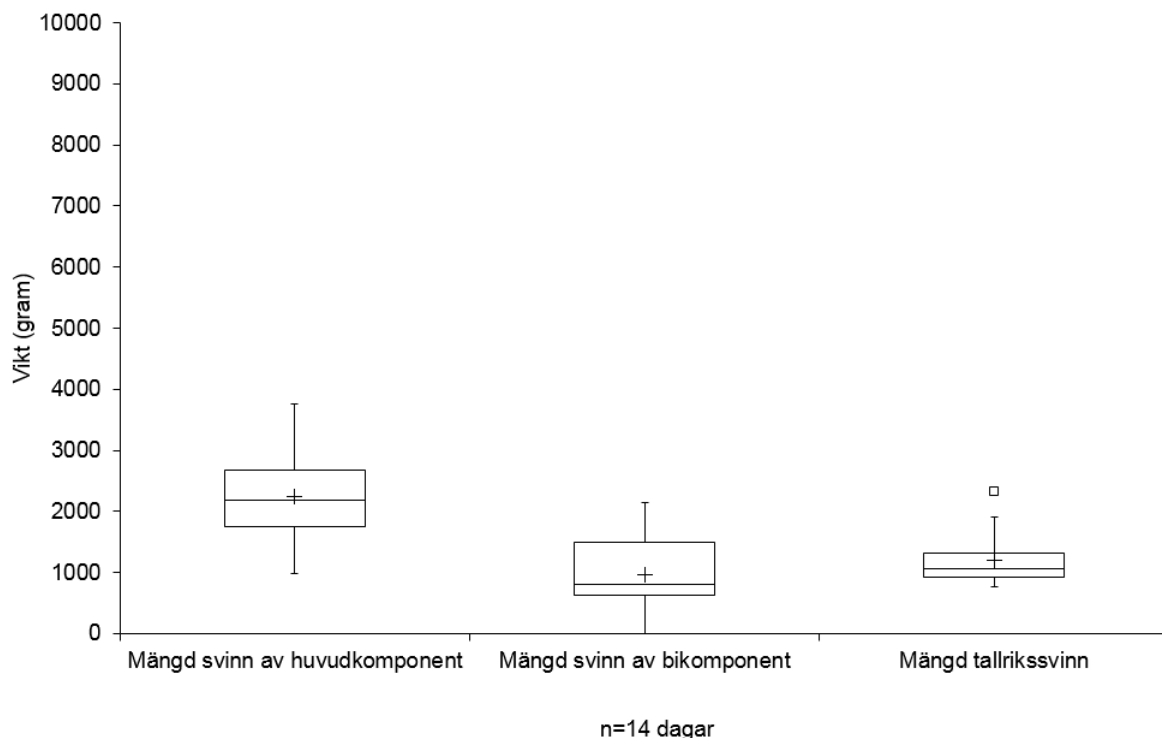
När det gäller svinn från bikomponent är mängden svinn förhållandevis låga med lådor långt ner i diagrammet (se diagram 2). Detta kan bero på att det oftast är medarbetarna på enheten som ställer i ordning dessa och kan göra en närmare bedömning av hur mycket som går åt vid måltiden. Tabell 1 visar att fem enheter ligger under 30 gram per ätande och måltid och samtliga boenden ligger under 50 gram.

Även mängden tallrikssvinn varierar. Fyra enheter ligger under 30 gram per ätande och måltid, tre ligger under 40 gram och en enhet ligger på 60 gram. Fleminggatans tallrikssvinn låg redan under vårens mätning på godtagbara nivåer och har vid höstens vägning minskat mängden ytterligare, (se tabell 1). Diagram 3 visar att spridningen är låg på de flesta boenden.

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

1.3 Fleminggatan

Diagram 5. Spridning av mätresultat under två veckors tid vid Fleminggatan

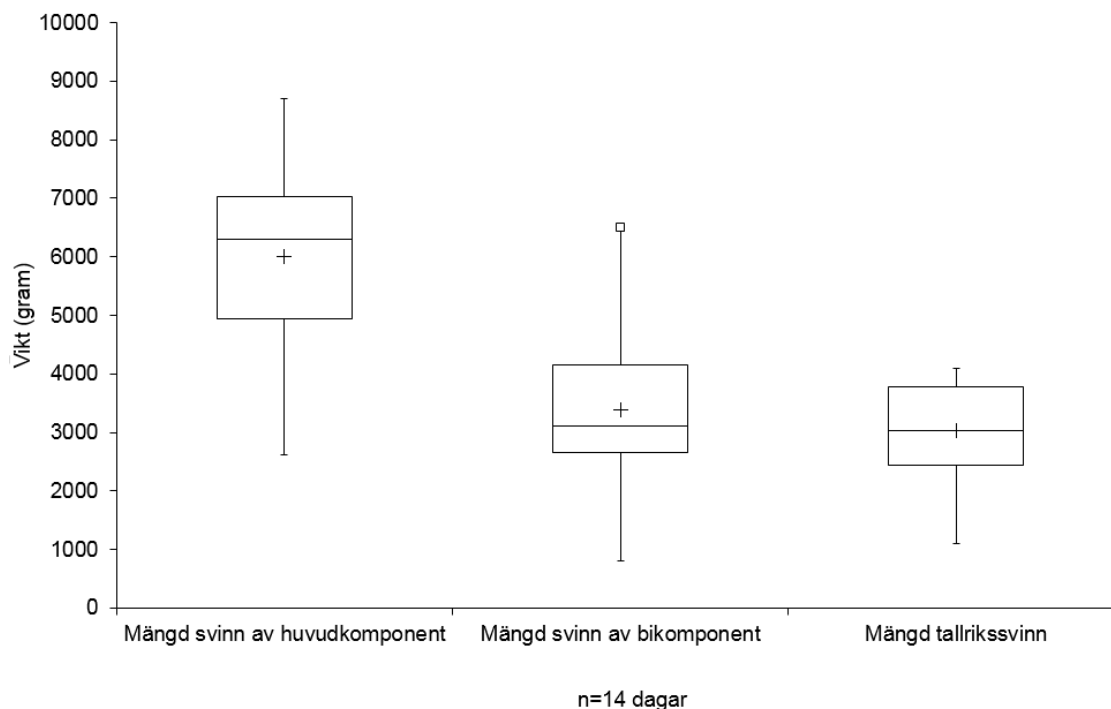
1.3.1 Kommentar till resultatet vid Fleminggatan

Generellt har enheterna på Fleminggatan minskat mängden svinn från samtliga komponenter men variationen är stor mellan enheterna. För huvudkomponent har mängden svinn generellt minskat och genomsnittet per ätande och måltid sjunkit (se tabell 1). Låddiagrammet visar att variationen mellan totalmängden svinn per dag är förhållandevis låg, därav placeringen i diagrammet. Variationen är dessutom liten vilket gestaltas med små lådor med korta morrhår (se diagram 5). Genomsnittet för bikomponent är densamma som under vårens mätningar. Tallrikssvinn har i genomsnitt sjunkit per ätande och måltid från 29 till 19 gram (se tabell 1). Antalet ätande kunder har ökat något på boendet vilket resulterar i lägre snittvärden per person (se tabell 1) men i stort sett likvärdiga totalmängder svinn som under våren mätning (se diagram 4).

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

1.4 Forellplan

Diagram 6. Spridning av mätresultat under två veckors tid vid Forellplan

1.4.1 Kommentar till resultatet vid Forellplan

Diagram 6 visar att spridningen mellan totalvikten svinn per dag under mätperioden är stor vilket gestaltas med större lådor med långa morrhår högt upp i diagrammet. Denna spridning syns hos alla tre komponenter. Svinn från huvudkomponent är förhållandevis stor alla dagar under mätperioden vilket placerar den högt upp i diagrammet. För bikomponent är lådan mindre men morrhåren relativt långa åt båda hållen vilken indikerar på en stor variation mellan respektive dag under mätperioden. Bikomponent har dessutom ett avvikande högt värde utmarkerat. Forellplan bör se över hur extremvärden kan förebyggas och motverkas.

Sedan vårens mätningar har svinn från huvudkomponent generellt ökat även om det varierar mellan de olika enheterna. Genomsnittet per ätande och måltid för huvudkomponent har stigit från 30 till 65 gram. För bikomponent har mängden svinn generellt ökat med något gram. Den totala mängden tallrikssvinn har generellt minskat men jämförs detta med snittet per ätande och måltid ligger Forellplan på liknande nivåer som under vårens mätningar (se tabell 1). Diagram 4 visar även att totalmängden för svinn från huvudkomponent mer än fördubblats.

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

1.5 Furugården

1.5.1 Kommentar till resultatet vid Furugården

Furugården genomförde mätningar under hösten 2017, men tyvärr missades det att skicka in resultatet till miljöutvecklaren. När de saknade mätningarna efterfrågades gjordes bedömningen av miljöutvecklaren att de inte behövde skickas in.

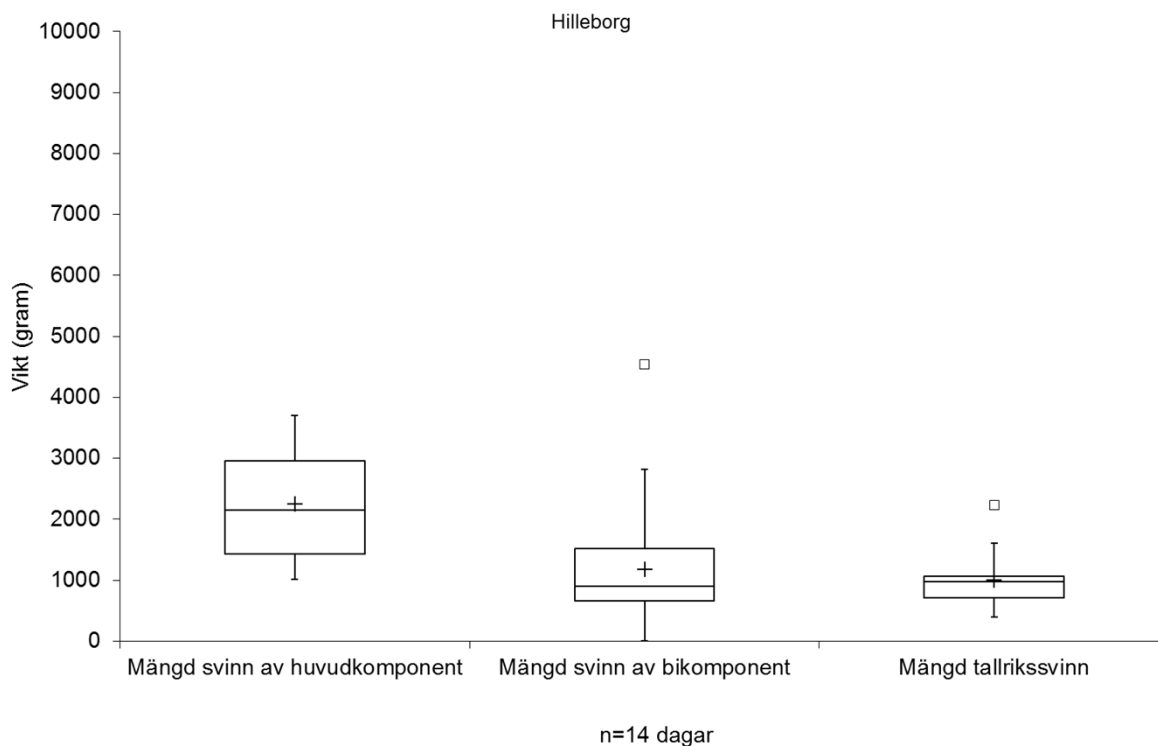
1.6 Gävle strand

1.6.1 Kommentar till resultatet vid Gävle strand

Resultat från Gävle strand saknas för hösten 2017, då det blivit missförstånd på Gävle strand. Det hela uppdagades då miljöutvecklaren efterfrågade resultaten, och man kom då överens om att inte göra någon vägning då det skulle bli för tätt inpå vårens vägning för 2018.

1.7 Hilleborg

Diagram 7. Spridning av mätresultat under två veckors tid vid Hilleborg

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

1.7.1 Kommentar till resultatet vid Hilleborg

Diagram 7 visar att totalmängden svinn per dag är förhållandevis likvärdig vilket gestaltas med smala lådor med korta morrhår. För bikomponent samt tallrikssvinn finns dock extremvärden att ta hänsyn till vilket påverkar diagrammet något. Hilleborg bör se över hur extremvärden kan förebyggas.

Hilleborg har, jämfört med vårens mätningar, minskat mängden svinn från samtliga komponenter sett till totalvikten slängd mat (se diagram 4). Ser man i stället till mängden slängd mat per ätande och måltid har Hilleborg ökat mängden svinn (se tabell 1). Skillnaden uppstår då färre kunder åt på Hilleborg under höstens mätning jämfört med vårens.

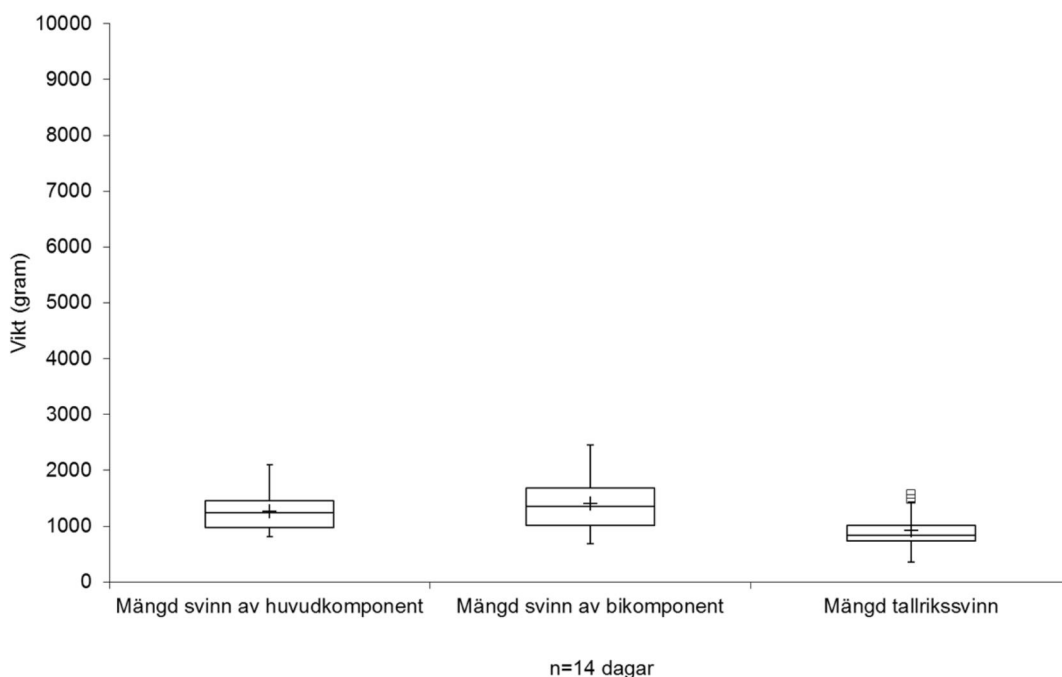
Svinn från huvudkomponent har ökat från 55 gram till 107 gram i snitt per ätande och måltid. För tallrikssvinn ligger snittmängden relativt lågt med liten förändring jämfört med vårens mätning.

1.8 Kristinelundsgården

Kristinelundsgården är under avveckling som vård- och omsorgsboende, och därför har inga vägningar genomförts under hösten 2017.

1.9 Solberga

Diagram 8. Spridning av mätresultat under två veckors tid vid Solberga

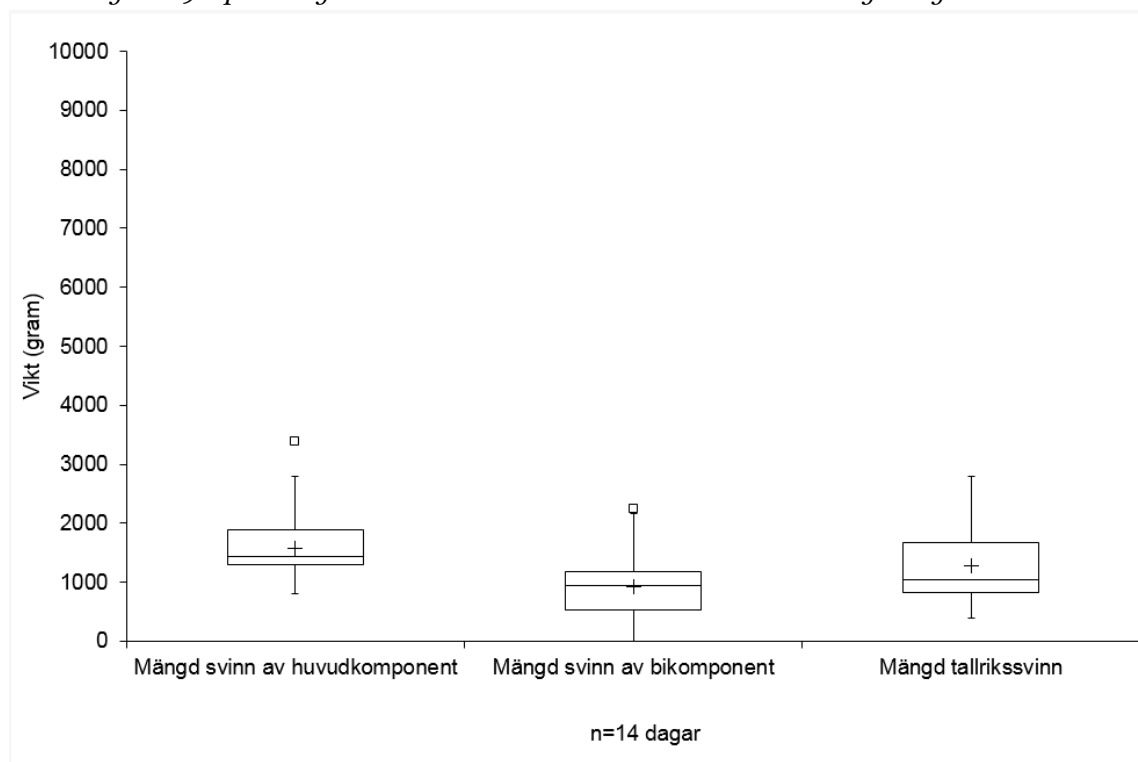
Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

1.9.1 Kommentarer till resultatet vid Solberga

För Solbergas boende är lådorna små och morrhåren korta vilket visar att variationen i mängden svinn mellan mätperiodens dagar är låg samt att lådornas låga placering indikerar på låg totalvikt. Ett extremvärde finns för tallrikssvinn som påverkar medelvärde (se diagram 8). Under höstens inkom resultat från hälften av boendets enheter vilket resulterat i ett låddiagram med lägre värden jämfört med om samtliga enheter deltagit. Jämförs genomsnittet per ätande och måltid framgår att svinn från huvudkomponent och bikomponent sjunkit medan tallrikssvinn ökat från 40 till 60 gram (se tabell 1). Samtliga komponenter har minskat sett till totala mängden svinn under mätperioden (se diagram 4), men det kan ju också kopplas ihop med att inte alla enheter deltagit.

1.10 Solgårdsgatan

Diagram 9. Spridning av mätresultat under två veckors tid vid Solgårdsgatan

1.10.1 Kommentarer till resultatet vid Solgårdsgatan

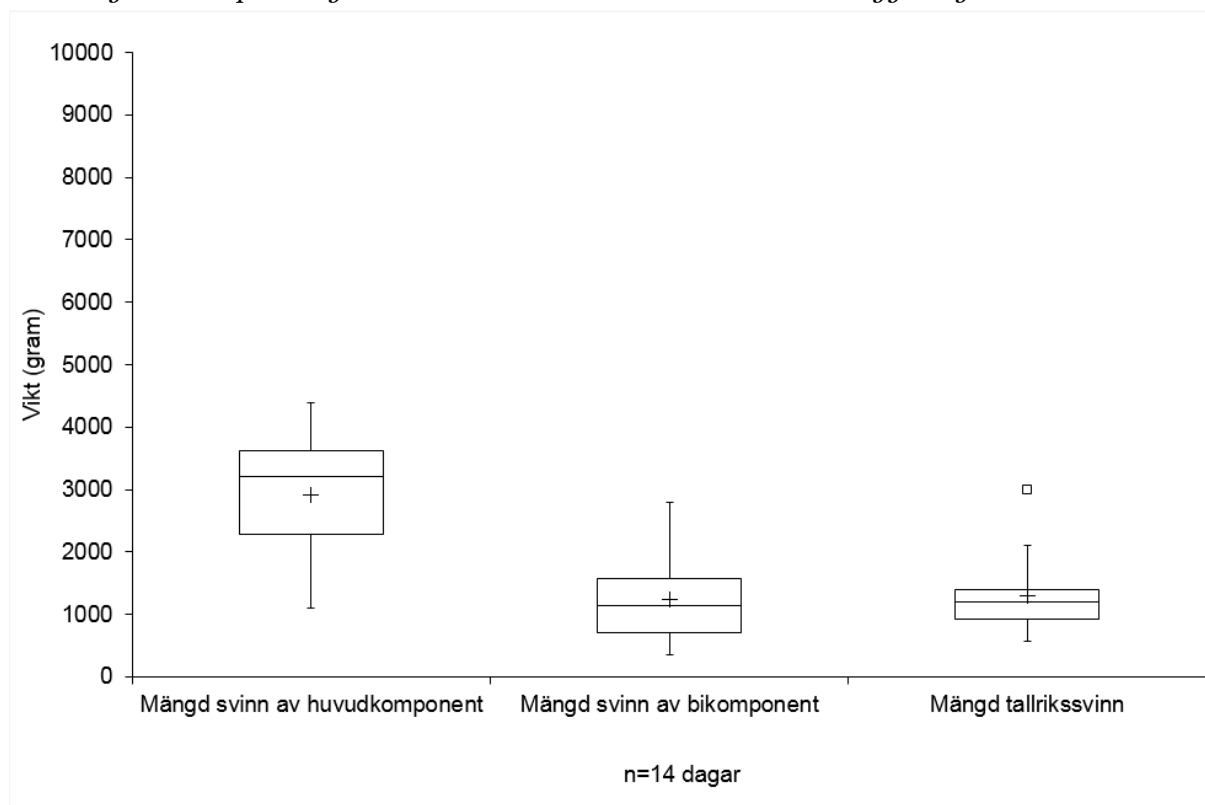
Diagram 9 visar att mängden svinn från samtliga komponenter på Solgårdsgatan är relativt låga samt att variationen mellan värdena under mätperiodens dagar är små vilket ger smala lådor. Några värden ligger längre ifrån medelvärdet vilket ger längre morrhår (se tabell 9).

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

För huvudkomponent samt bikomponent uppkom extremvärden, något som gestaltas med en liten fyrkant. Solgårdsgatan bör se över vad dessa avvikande värden beror på och hur de kan förebyggas. För huvudkomponent har mängden svinn i snitt per person halverats, detsamma gäller för bikomponent (se tabell 1). Tallrikssvinn har ökat något, från 29 till 36 gram. Diagram 4 visar att totalmängden svinn från huvudkomponent halverats. Bikomponent har även den minskat medan tallrikssvinn ökat något.

1.11 Selggrensgården

Diagram 10. Spridning av mätresultat under två veckors tid vid Selggrensgården

1.11.1 Kommentar till resultatet vid Selggrensgården

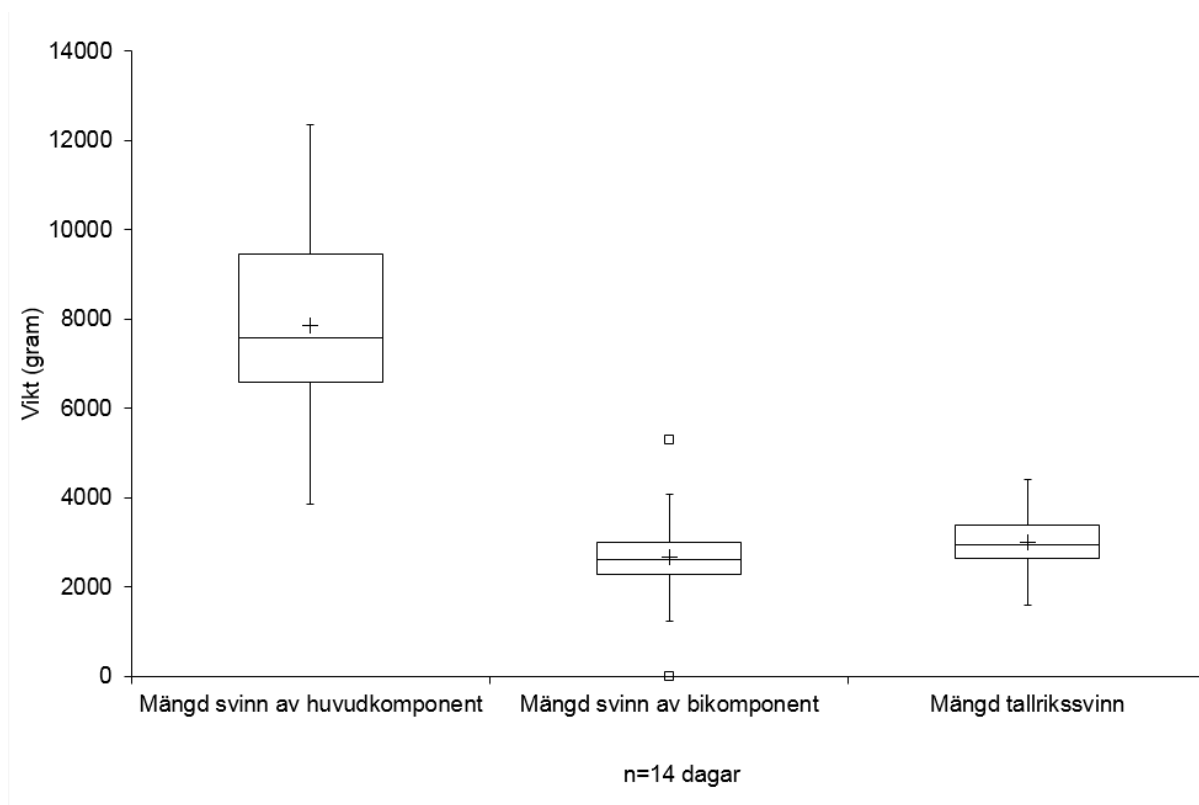
Diagram 10 visar att svinn från Selggrensgården är varierande mellan de olika komponenterna men att svinn från bikomponent samt tallrikssvinn är förhållandevis låg med små lådor lågt placerade i diagrammet. För tallrikssvinn finns ett avvikande extremvärde som boendet bör se över för att i framtiden kunna förebygga.

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

Då resultat från vårens mätningar försvann i internposten saknas jämförelsevärden för Selggrensgården. För bikomponent och tallrikssvinn är siffrorna positiva och ligger på godtagbara nivåer. För huvudkomponent är snittet per ätande och måltid något gram högt (se tabell 1). Diagram 4 visar även den att den totala mängden svinn från huvudkomponent är förhållandevis stor i jämförelse med resterande komponenter med en totalvikt på 40000 gram.

1.12 Vallongården

Diagram 11. Spridning av mätresultat under två veckors tid vid Vallongården

1.12.1 Kommentar till resultatet vid Vallongården

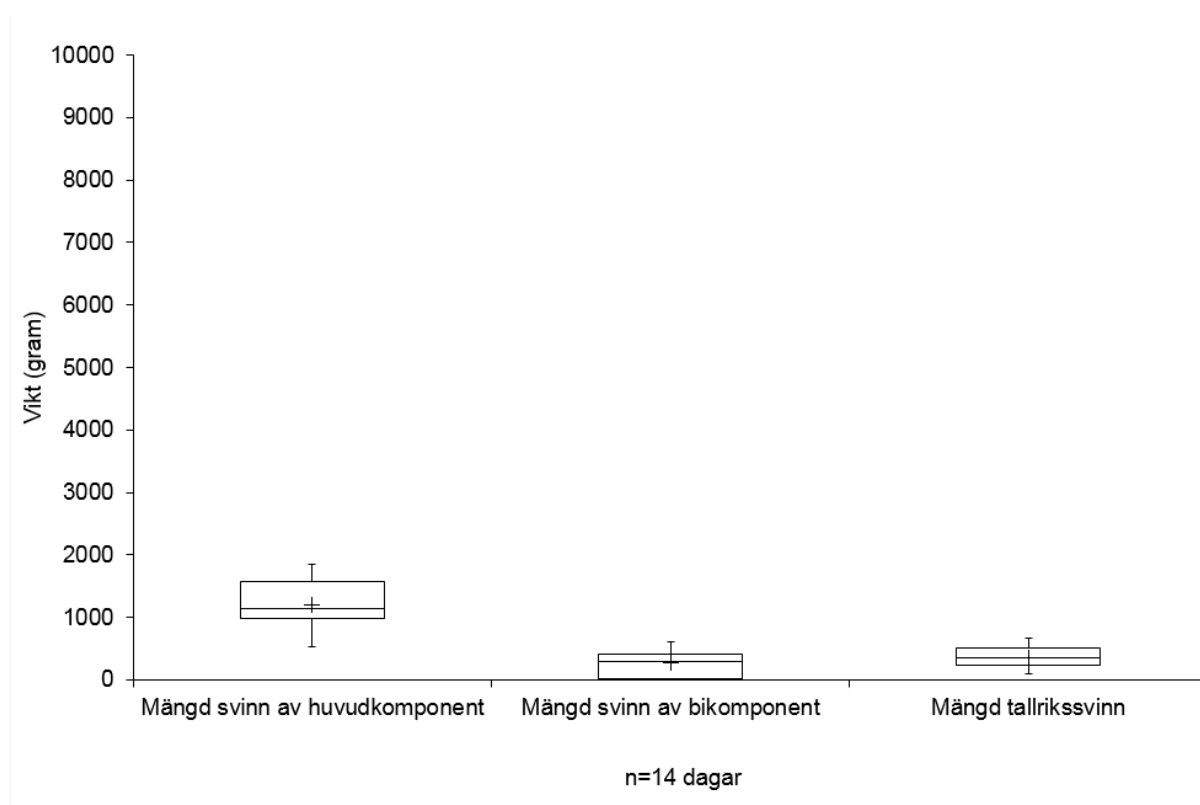
Vallongårdens låddiagram har en annan intervallskala för vikt i gram än resterande vård- och omsorgsboenden. Detta beror på att Vallongården är ett stort boende kombinerat med att mängden svinn från huvudkomponent är stor och övergår 10000 gram (se diagram 11). Huvudkomponent har en stor låda med långa morrhår vilket indikerar på stora variationer under mätperiodens dagar. För bikomponent finns dessutom extremvärden åt båda hållen. Det lägre är positivt men Vallongården bör se över hur höga extremvärden kan förebyggas.

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

Totalvikten gram under hela mätperioden från huvudkomponent ligger strax under 90000 gram, vilket är något lägre än vårens mätning (se diagram 4). Genomsnittet per ätande och måltid hos huvudkomponent är 80 gram vilket är en marginell förändring jämfört med vårens mätning (se tabell 1). Även för bikomponent och tallrikssvinn är förändringarna mellan mätningarna små vilket framgår i tabell 1 och diagram 4.

1.13 Ängslyckan

Diagram 12. Spridning av mätresultat under två veckors tid vid Ängslyckan

1.13.1 Kommentar till resultatet vid Ängslyckan

Under mätperioden inkom resultat från två av Ängslyckans tre enheter vilket resulterar i låddiagram något längre ner på y-axeln än om samtliga boenden deltagit. Diagram 12 visar att spridningen av svinn på Ängslyckan är liten vilket syns genom små lådor med korta morrhår. Mängden svinn är dessutom låg och lådorna ligger långt ner på diagrammet.

Upprättad av Maria Olsson, miljöutvecklare och Petra Jönsson, assistent		Nr 17ON273		
Godkänd av Anette Falk		Datum 180412	Rev	Referens

Sett till den totala mängden svinn under hela perioden är värdena låga (se diagram 4). Tabell 1 visar däremot att snittet per ätande och måltid ligger över godtagbara nivåer för huvudkomponent, 85 gram. Bikomponent och tallrikssvinn är desto lägre, 19 respektive 25 gram.

1.14 Generell uppmaning till alla vård- och omsorgsboenden

I stort sett samtliga vård- och omsorgsboenden har extremvärden av någon komponent. Att svinn uppstår är inte konstigt men avvikande höga mängder bör analyseras för att på längre sikt kunna motverka att onödigt svinn uppstår. Här kan en lösning vara att skriva en avvikelserapportering på Ankaret, när enheten upplever att mängden mat som skickats från matleverantören inte motsvarar antalet beställda portioner.

Generellt är det fortfarande huvudkomponent som genererar stora mängder svinn, något som behöver fortsatt analys. Dels utifrån mängden beställda portioner till antalet ätande men också genom att reflektera om det är någon särskild maträtt som ger extra mycket svinn. Den mängd svinn som uppstår från huvudkomponenten får inte sparas ytterligare eftersom den tillagats, kylts ned och sedan värmts igen på respektive enhet.

Före måltiden kan medarbetare på respektive enhet göra en bedömning av hur mycket mat som behöver värmas av respektive maträtt. Förpackningar där förseglingen inte brutits kan frysas in och värmas vid ett senare tillfälle. Det är dock viktigt att involvera matleverantören för att gemensamt kunna hitta lösningar som fungerar för alla parter, utifrån mängd levererad mat, mängd svinn och näringsberäkningar.

När det gäller svinn av bikomponent är det enklare att minska svinnet eftersom dessa komponenter kan tas tillvara och användas vid ett senare tillfälle. Exempel på vad bikomponent kan användas till:

- Överblivna grönsaker går att användas i omeletter, som utfyllning i pajer, stekas till en wok, användas i soppor och grytor. Frukt och grönsaker går även att frysa och använda till smoothies.
- Överbliven kokt potatis kan stekas vid senare måltid eller skivas och göra smörgåsen extra matig.
- Gröt kan användas i brödbak och överblivet bröd kan bli till krutonger.
- Andra aspekter som går att ha i åtanke är att erbjuda kryddor och örter som smakförhöjare.

Mängden tallrikssvinn ligger generellt på godtagbara nivåer, men här kan enheterna arbeta med att lägga på lite åt gången, och ta flera gånger istället – om det är genomförbart gentemot kunderna. Hämta gärna tips och inspiration i den vägledning för minskat matsvinn som Omvårdnad Gävle arbetat fram.

Remissvar - Kostpolicy för
Gävle kommunkoncern, dnr
17KS121

11

17ON211

Remissvar

Handläggare
Linnea Skytt
Tfn 026-17 90 16
linnea.skytt@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Remissvar – Kostpolicy för Gävle kommunkoncern, dnr 17KS121

Förslag till beslut

Att anta förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget.

Bakgrund

Omvårdnadsnämnden har tidigare beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslag till "Kostpolicy för Gävle kommuns alla verksamheter som tillagar och serverar måltider, dnr 17KS121". Omvårdnadsnämnden behandlade detta vid sammanträde 2017-08-31 (dnr 17ON211).

Omvårdnadsnämnden anmodas på nytt att yttra sig i ett reviderat förslag, som tagits fram utifrån de synpunkter som inkom vid tidigare remissomgång.

Yttrande

Kostpolicyn har efter första remissomgången omformulerats och kompletterats textmässigt. Syftet, att kostpolicyn ska ge en gemensam syn på mat och måltider i kommunens verksamheter, kvarstår. Ett stycke om krisberedskap har lagts till. Omvårdnad Gävle ställer sig bakom gjorda förändringar och välkomnar stycket om krisberedskap.

Lena Isokivelä
Tf. förvaltningschef
Omvårdnad Gävle

Remissmissiv

Ärende Dnr 17KS121
Dok/Handl id 17ON211-5
2018-02-21

Erika Greis
Telefon 026-17 81 03
erika.greis@gavle.se

Till Enligt sändlista

Ärende Kostpolicy Gävle kommun
Vårt dnr 17KS121

Remiss med begäran om komplettering av tidigare yttrande i rubricerat ärende.

Handlingar Remiss, Förslag på kostpolicy, Förslag på kostpolicy – Skillnad mellan första och andra remissomgången, Lathund kost Gävle

Svarsdatum 2018-05-04

Upplysningar

Remitteras efter möte den 15 januari 2018 och grundas på inkomna synpunkter från första remissomgången.

Efter beslut skall protokollsutdrag samt handling skickas till kommunstyrelsens diarium senast angivet datum.

Kontakta undertecknad om undantag krävs i något avseende.

Erika Greis
Registrator
Administrativa avdelningen

Sändlista:

Utbildningsnämnden
Omvårdnadsnämnden
Näringsliv och arbetsmarknadsnämnden
Kultur och Fritidsnämnden
Gavlegårdarna
Gästrike Vatten
Socialnämnden
Pensionärsrådet
Tillgänglighetsrådet
Ungdomsrådet

Förslag på reviderad kostpolicy för Gävle kommunkoncern

Innehåll

Bakgrund – Matens betydelse	3
Omfattning	3
Syfte.....	3
Gemensamma synsätt	3
Servera säker mat.....	4
Servera näringsrik mat	4
Köpa livsmedel	4
Föregå med gott exempel	4
Kunskap och kompetens	5
Krisberedskap	5
Genomförande	5
Uppföljning och revidering	5

Bakgrund – Matens betydelse

Sunda matvanor bidrar till en god hälsa genom livet och främjar livskvalitet i alla åldrar. Goda måltidsstunder har en viktig pedagogisk, social och kulturell funktion där näringsriktig mat och dryck är av avgörande betydelse för välbefinnande, inläring och koncentration. Produktion och konsumtion av livsmedel påverkar alla aspekter av hållbar utveckling, såväl lokalt som globalt. Genom att göra medvetna val kan vi påverka i en positiv riktning

Omfattning

Gävle kommuns kostpolicy gäller kommunens alla verksamheter som planerar, tillagar och serverar måltider. Den ska tillämpas i och av de förvaltningar och bolag i Gävle kommun som upphandlar, beställer, tillagar och serverar mat och dryck. Detta gäller även fika, frukost och mellanmål oavsett om maten hanteras av leverantör eller egna medarbetare. För verksamheter som samarbetar med föreningar och liknande för att driva matservering i kommunens lokaler är verksamheten ansvarig för information om kostpolicy och att föra in den i avtal succesivt i dialog med samarbetspartners.

Nämnder som ansvarar för tillagning och servering av måltider i stor utsträckning ska utforma egna handlingsplaner för hur kostpolicy ska omsättas i praktiken. Med kommunens organisation som gäller 2017 innebär det att Kultur- och fritidsnämnden, Omvårdnadsnämnden, Socialnämnden och Utbildningsnämnden ska ta fram och anta sådana handlingsplaner.

Kostpolicy ska även bidra till att uppfylla de mål i Gävle kommuns miljöstrategiska program (MSP) eller motsvarande dokument som relaterar till kost. Gällande upphandlingspolicy ska följas.

Syfte

Policy ska skapa gemensamma synsätt på mat och måltider i kommunens verksamheter.

Gemensamma synsätt

I Gävle kommunkoncern ska vi:

- Främja god hälsa, säkerställa hög kvalitet i måltiderna och i måltidsmiljön, samt presentera måltiderna på ett tilltalade sätt. Alla ska ha lika rätt till bra och hälsosam mat.

- Ge möjlighet till social samvaro och matglädje i en lugn och trevlig miljö som präglas av ett gott bemötande. Gävle kommun ska möjliggöra att det finns goda förebilder vid måltiden.
- Maten är ett viktigt och betydelsefullt inslag i Gävle kommuns verksamheter och vi ska därför verka för lokal matlagning med kök nära de som ska äta maten för att öka måltidsupplevelsen. Vi ska verka för en god samverkan, dialog och förståelse mellan alla inblandade verksamheter.
- Alltid erbjuda vegetarisk kost som en del av den ordinarie menyn. Religionskost, såsom halal och kosher, erbjuds inte.
- Alltid minimera matsvinnet. Vara extra uppmärksam på matkedjor som gör det svårt att använda rester, så som är fallet när man tillagar, kyler ner och värmer upp.

Servera säker mat

- På grund av allergier får det i förskolan och skolans verksamheter inte förekomma nötter, mandel, jordnötter och sesamfrö. I alla andra kommunala verksamheter får det endast i undantagsfall förekomma och i de fall undantag kan göras ska det dokumenteras och godkännas av ansvarig chef.
- Specialkost erbjuds endast till de som av medicinska skäl inte kan äta ordinarie kost.

Servera näringsrik mat

- Erbjudna näringsrika råvaror och god variation av livsmedel och maträtter. Maten som serveras till barn, elever och äldre ska följa livsmedelsverkets och socialstyrelsens rekommendationer för näringsinnehåll.

Köpa livsmedel

- Verka för att alla Gävle kommuns matinköp blir mer hållbara ekonomiskt, socialt, etiskt och ekologiskt. Detta inkluderar att verka för en god djurhållning, en ökad andel ekologiskt, säsongsanpassade inköp och minskade transporter.
- Formulera krav vid upphandlingar och inköp som stimulerar det lokala och regionala näringslivet och i synnerhet den regionala livsmedelsproduktionen.

Föregå med gott exempel

- Föregå med gott exempel i all vår representation och evenemangsverksamhet. Den mat som serveras ska spegla kommunens arbete när det gäller matens påverkan för hållbar utveckling.

Kunskap och kompetens

- Verka för god kvalitet genom att de som köper in livsmedel, hanterar eller tillagar mat ska ha relevant kompetens kopplat till sitt ansvarsområde. Det kan till exempel vara inom matlagning, näringslära, specialkost, hygienfrågor, bemötande samt hållbar utveckling.
- Personalen ska vid behov ha möjlighet till omvärldsbevakning och kunskapsutveckling inom relevanta ämnesområden för att kunna upprätthålla en hög kompetens.
- Beställare av fika, frukt och mat vid möten och andra sammankomster ska ha relevant kunskap om aktuella avtal, kostpolicyn samt övriga riktlinjer/rutiner/instruktioner som finns i aktuell verksamhet.

Krisberedskap

- I verksamheter med måltidsförsörjning ska verksamhetschef se till att medarbetare och entreprenörers medarbetare känner till och har vetenskap om dokumentet Risk- och sårbarhetsanalys.
- Verksamheterna ska planera för fortsatt verksamhet vid extraordinär händelse och/eller höjd beredskap.

Genomförande

Kommunstyrelsen har övergripande ansvar för kostpolicyn och ansvarar för att den tillgängliggörs för Gävle kommuns medborgare.

De nämnder som svarar för största andelen av kommunens livsmedelshantering ska ta fram handlingsplaner utifrån kostpolicyns intentioner samt ansvara för kommunikation till sina kunder. Förvaltningar och bolag har även möjlighet att upprätta egna riktlinjer/rutiner/instruktioner om det anses nödvändigt.

Övriga nämnder och styrelser kan ta hjälp av den lathund som kommunledningskontoret tillhandahåller.

Uppföljning och revidering

De nämnder och styrelser som har handlingsplaner och eventuella riktlinjer/rutiner/instruktioner ansvarar för att följa upp dessa.

Kommunstyrelsen har övergripande uppföljningsansvar för kostpolicyn.

Lathund för dig som beställer fika, frukt, boka lunch och liknande i Gävle kommun

1. Köp enligt gällande avtal
2. Välj ekologiskt, vegetariskt och rättvisemärkt när det är möjligt.
3. På grund av allergier får det i förskolan och skolans verksamheter inte förekomma nötter, mandel, jordnötter och sesamfrö. I alla andra kommunala verksamheter får det endast i undantagsfall förekomma och i de fall undantag kan göras ska det dokumenteras och godkännas av ansvarig chef.
4. Undrar du något så titta i kommunens kostpolicy.

Kommunledningskontoret 2016-12-14

Remissvar - Motion (V) - Att
den vegetariska rätten ska
presenteras som
huvudalternativ vid
lunchservering, dnr 18KS79

12

18ON103

Remissvar

Handläggare
Linnea Skytt
Tfn 026-17 90 16
linnea.skytt@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Remissvar – Motion (V) – Att den vegetariska rätten ska presenteras som huvudalternativ vid lunchservering, dnr 18KS79

Förslag till beslut

Att anta förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget.

Bakgrund

Omvårdnadsnämnden har fått begäran om yttrande i remissen på motion från (V) om att den vegetariska rätten ska presenteras som huvudalternativ på menyn och vid lunchservering.

Yttrande

Att en alltför stor konsumtion av kött och charkprodukter är negativt för vårt klimat och vår hälsa är ett faktum. Omvårdnad Gävle ställer sig positiv till att påverka individens val av mat i riktning mot mer gröna alternativ. Dock ställer vi oss frågande till motionens tillämpning inom Omvårdnad Gävles verksamheter utifrån följande punkter:

- Denna motion kanske främst har sin utgångspunkt i verksamheter som förskola, skola och gymnasium där det endast serveras en måltid per dag och där man tillämpar buffésservering vid lunch.
- Att den vegetariska rätten står först vid servering är inte ett alternativ för Omvårdnad Gävles verksamheter då maten inte serveras i bufféform, utan beställs i förväg utifrån kundernas önskemål.
- Omvårdnad Gävle har tillsammans med upphandlingsansvariga för kost redan upprättat strategier för att öka andelen vegetarisk mat. I dagsläget

finns sex rätter att välja på dagligen, varav två är vegetariska. I nuvarande avtal med upphandlad matleverantör har vi formulerat att den vegetariska maträtten ska variera plats i menyn för att personal och/eller kund ska behöva göra ett aktivt val vid fastställande av kommande veckas meny. Detta innebär att det vegetariska alternativet förekommer lika många gånger som första-, andra- och tredjealternativ, både till lunch och middag. Den vegetariska rätten får inte heller kallas vegetarisk, just för att minska motståndet till att faktiskt välja den.

- Att placera den vegetariska rätten som alternativ nummer ett i menyn skulle kunna innebära en motsatt effekt av föregående punkt.
- De som har beslut om matdistribution väljer mellan 28 olika rätter varje vecka, varav 14 stycken är vegetariska och står på samma A4-ark som de övriga rätterna. Detta är en nyligen gjord förändring då den vegetariska menyn tidigare var separat och bara skickades ut på förfrågan. Vi ser att detta är en tillräcklig förändring för att öka beställandet av vegetariska matlådor i nuläget.

Lena Isokivelä
Tf. förvaltningschef
Omvårdnad Gävle

Remissmissiv

Ärende Dnr 18KS79
Dok/Handl id 18KS79-3
2018-03-02

Veronica Silen
Telefon 026-17 81 01
Veronica.Silen@gavle.se

Till Utbildningsnämnden och Omvårdnadsnämnden

Ärende Motion (V) - Att den vegetariska rätten ska presenteras som huvudalternativ vid lunchservering

Vårt dnr 18KS79

Begäran om yttrande i rubricerat ärende.

Handlingar Remiss och motion

Svarsdatum 2018-06-07

Upplysningar

Kommunledningskontoret-ekonomiavdelningen-Inköp har även fått begäran om att yttra sig.

Efter beslut skall protokollsutdrag samt handling skickas till kommunstyrelsens diarium senast angivet datum.

Kontakta undertecknad om undantag krävs i något avseende.

Veronica Silen

Assistent

Administrativa avdelningen

Motion om att den vegetariska rätten ska presenteras som huvudalternativ vid lunchservering

2018.02.19

Forskning har visat att vi genom små förändringar kan inspirera människor till att göra bättre val. Forskning har även visat att vi behöver minska vår konsumtion av kött- och charkprodukter. Så genom att äta mer vegetariskt förbättrar vi vår hälsa och framförallt vårt klimat.

Om kommunens verksamheter som serverar lunch gör en liten förändring i sättet att presentera lunchen, kan det få stor effekt. Genom att presentera den vegetariska maträtten som huvudalternativ vid lunchmenyer samt att den serveras/står först vid servering har testats i andra kommuner och resultatet blev en klar ökning av vegetarisk mat. Valfriheten finns fortfarande kvar, men fler väljer att äta vegetariskt.

Vänsterpartiet yrkar därför;

- att den vegetariska maträtten presenteras som huvudalternativ på menyn,
- att den vegetariska maträtten serveras/står först vid servering och därefter kommer alternativen med kött och/eller fiskprodukter.

Tord Fredriksen
Vänsterpartiet

Trygghetslarm i LOV-systemet
- uppdrag till
omvårdnadsnämnden enligt
kommunplan 2018, 16KS467

13

18ON165

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Helene Svensson
Tfn 026-17 90 91
helene.svensson@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Trygghetslarm i LOV-systemet – uppdrag till omvårdnadsnämnden enligt kommunplan 2018, 16KS467

Förslag till beslut

att anta yttrandet från Omvårdnad Gävle som sitt eget.

Bakgrund

Vid kommunfullmäktiges sammanträde 2017-06-19 beslutades budgeten för 2018-2021. Budgeten innehåller även allmänna uppdrag till de olika nämnderna inom Gävle kommun. Ett av de uppdrag som omvårdnadsnämnden har fått är att utreda om trygghetslarm ska ingå i LOV-systemet.

Omvårdnadsnämnden har tidigare behandlat en remiss på motion angående konkurrens på lika villkor inom hemtjänsten, 17KS398. Beröringspunkterna mellan denna utredning och motionssvaret är många.

Utredning/yttrande

En kund som har behov av att på ett enkelt sätt kunna tillkalla hjälp vid oförutsedda händelser i hemmet kan ansöka om trygghetstelefon. En oförutsedd händelse kan t.ex. vara att kund ramlar. Larmet ger kunden möjlighet att snabbt komma i kontakt med personal dygnet runt.

Gävle kommun ska verka för minsta möjliga miljöpåverkan samt att bedriva verksamhet som är kostnadseffektiv, inte kostnadsdrivande. Att koncentrera en verksamhet med "sällaninsatser" anses vara kostnadseffektivt. Att samtliga hemtjänstutförare ska ha en fullt uppbyggd larmverksamhet med administration, bilar samt personal dygnets alla timmar bedöms som kostnadsdrivande. Bedömningen är även att trygghetslarm i LOV-systemet skulle påverka miljön negativt, då det är rimligt att anta att detta skulle

innebära ett ökat bilanvändandet. Antagandet bygger på att det blir svårt att ruttoptimera om insatsen ligger på olika utförare.

Omvårdnad Gävles ställningstagande är att trygghetslarm inte ska ingå i LOV-systemet.

Lena Isokivelä
T f förvaltningschef
Omvårdnad Gävle

Valfrihet i beviljad tid
angående förebyggande
hälsofrämjande insatser -
uppdrag till
Omvårdnadsnämnden enligt
kommunplan 2018, 16KS467

14

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Helene Svensson
Tfn 026-17 90 91
helene.svensson@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Valfrihet i beviljad tid angående förebyggande hälsofrämjande insatser – uppdrag till Omvårdnadsnämnden enligt kommunplan 2018, 16KS467

Förslag till beslut

att anta yttrandet från Omvårdnad Gävle som sitt eget.

Bakgrund

Vid kommunfullmäktiges sammanträde 2017-06-19 beslutades budgeten för 2018-2021. Budgeten innehåller även allmänna uppdrag till de olika nämnderna inom Gävle kommun. Ett av de uppdrag som omvårdnadsnämnden har fått är att införa ytterligare valfrihet i beviljad tid i hemtjänsten, det ska inkludera förebyggande hälsofrämjande insatser.

Utredning/yttrande

Socialstyrelsens definition av begreppet hälsofrämjande insatser är en åtgärd som ska stärka eller bibehålla människors fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Åtgärderna ska fokusera på människors självskattade bedömning av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. På detta sätt ska människors möjlighet till delaktighet och tilltro till egen förmåga stärkas. Dessa åtgärder kan vara individinriktade, gruppinriktade samt strukturinriktade. En individinriktade åtgärd fokuserar på att stödja individen till att orientera sig i en förändrad livssituation. Gruppriktade åtgärder kan vara samtalsgrupper för anhöriga. Strukturinriktade åtgärder kan vara att skapa parker för rekreation.¹

Den hemtjänst som idag utförs i Gävle kommun kan innefatta omvårdnad, service samt aktiviteter. Det finns även möjlighet att få stöd vid sociala aktiviteter så som promenad, cafébesök, bio eller liknande. Den sociala aktiviteten kan även vara förlagd till hemmet. Det finns alltså redan i dag

¹ Socialstyrelsen.se, termbanken

möjligheter för kund att få hälsofrämjande insatser i den biståndsbedömda tiden genom sociala aktiviteter. Senare under 2018 införs metoden Individens behov i centrum (IBIC) inom Omvårdnad Gävle. I och med det kommer arbetssättet för biståndsbedömning att förändras. Det nya arbetssättet har ett tydligare fokus på kundens behov. Det innebär att kunden har större frihet att själv bestämma över den biståndsbedömda tiden och att själv vara med att påverka utförandet av insatsen. Här ökar möjligheten ytterligare för kunden att få hälsofrämjande insatser.

Omvårdnad Gävle anser att valfrihet i den beviljade hemtjänsten angående hälsofrämjande insatser redan finns i dag. Möjligheten till förebyggande hälsofrämjande insatser kommer också att öka i och med implementeringen av IBIC.

Lena Isokivelä
T f förvaltningschef
Omvårdnad Gävle

Ekonomisk månadsrapport, mars 2018

15

18ON63

Missiv

Handläggare
Rolf Hammar
Tfn 026-17 93 05
rolf.hammar@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Ekonomisk månadsrapport för omvårdnadsnämnden, mars 2018

Förslag till beslut

Att godkänna den ekonomiska månadsrapporten för omvårdnadsnämnden avseende mars 2018, samt

Att till kommunstyrelsen överlämna kommentarer om omvårdnadsnämndens resultat avseende mars 2018 samt helårsprognos för hela 2018.

Ärendebeskrivning

Det ackumulerade resultat t.o.m. mars är 14,3 mnkr vilket är 23,2 mnkr bättre än resultatet motsvarande period 2017. Prognosen för hela 2018 är ett underskott med mellan 4–8 mnkr.

För 2018 som helhet finns ett antal kända osäkerhetsfaktorer när det gäller volymer som kan påverka hur utfallet kommer att bli. Inom området funktionsnedsättning gäller det både Försäkringskassans fortsatta bedömningar angående personlig assistans samt antal kunder med behov av särskilda placeringar. När det gäller externa placeringar har det redan i början av året skett förändringar i förhållande till tidigare bedömningar och som innebär ökade kostnader. Behovet inom vård- och omsorgsboende är i dagsläget stort vilket också kan påverka kostnaderna under fortsättningen av året. Detta kan även påverka behov och därmed kostnader både inom hemtjänst och inom korttidsboende.

Omvårdnadsnämnden har i sin internbudget för 2018 en budgeterad buffert om 16,5 mnkr. Av dessa ska ca 4-6 mnkr användas till riktade insatser och 10-12 mnkr till "nya/ förändrade" kostnader som kan uppstå under året. Redan under första kvartalet finns ett antal identifierade sådana förändringar vilka redovisas i bifogad bilaga. Sammantaget innebär dessa förändringar ökade kostnader med mellan 14-18 mnkr i förhållande till budget 2018.

En sammanvägd prognos för hela 2018 där hänsyn tas även till de riktade insatser som bufferten ska användas till är ett underskott mot budget med mellan 4–8 mnkr.

Beslutsunderlag

I bifogad bilaga redovisas omvårdnadsnämndens resultat för mars 2018 inklusive en jämförelse med 2017. Även investeringarna för 2018 redovisas i bilagan.

Lena Isokivelä
Tf Förvaltningschef
Omvårdnad Gävle

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Rolf Hammar
Tfn 026-17 93 05
rolf.hammar@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Bilaga till ekonomisk månadsrapport för omvårdnadsnämnden, mars 2018

Resultaträkning totalt för omvårdnadsnämnden jämfört med samma period 2017 (belopp i mnkr)

	Utfall Jan - mar 2018	Utfall Jan - mar 2017	Avvikelse 2018 jmf 2017	Procentu- ell avvikelse
Taxor och avgifter	21,3	21,2	0,1	0,5%
Hysesintäkter	15,8	15,2	0,6	3,9%
Övriga intäkter	37,3	39,3	-2,0	-5,1%
Summa intäkter	74,4	75,7	-1,3	-1,7%
Personalkostnader	-268,0	-276,0	8,0	-2,9%
Köp av verksamheter	-107,2	-98,1	-9,1	9,3%
Hyror och övr fastighetskostn	-40,7	-41,7	1,0	-2,4%
Övriga kostnader	-43,4	-44,6	1,2	-2,7%
Avskrivningar o intern ränta	-2,2	-1,9	-0,3	15,8%
Summa kostnader	-461,5	-462,3	0,8	-0,2%
Kommunbidrag	401,4	377,7	23,7	6,3%
Periodens resultat	14,3	-8,9	23,2	

Kommentarer till resultat för mars 2018

Sammanfattning av resultatet och prognos för hela 2018

Det ackumulerade resultat t.o.m. mars är 14,3 mnkr vilket är 23,2 mnkr bättre än resultatet motsvarande period 2017. Prognosen för hela 2018 är ett underskott med mellan 4–8 mnkr.

För 2018 som helhet finns ett antal kända osäkerhetsfaktorer när det gäller volymer som kan påverka hur utfallet kommer att bli. Inom området funktionsnedsättning gäller det både Försäkringskassans fortsatta bedömningar angående personlig assistans samt antal kunder med behov av särskilda placeringar. När det gäller externa placeringar har det redan i början av året skett förändringar i förhållande till tidigare bedömningar och som innebär ökade kostnader. Behovet inom vård- och omsorgsboende är i dagsläget stort vilket också kan påverka kostnaderna under fortsättningen av året. Detta kan även påverka behov och därmed kostnader både inom hemtjänst och inom korttidsboende.

Utvecklingen följs noga när det gäller förändringar av volymer inom alla områden. Det pågår aktiviteter inom flera områden för att på olika sätt öka möjligheten att möta dessa förändringar med så liten påverkan som möjligt inom både verksamhet och ekonomi.

Omvårdnadsnämnden har i sin internbudget för 2018 en budgeterad buffert om 16,5 mnkr. Delar av denna kommer att användas till riktade insatser motsvarande ca 4-6 mnkr medan huvuddelen ska möta de förändringar av ökade volymer och andra typer av ”nya/ förändrade” kostnader som kan uppstå under året (innebär ca 10-13 mnkr). Redan under första kvartalet finns ett antal identifierade sådana förändringar vilka redovisas nedan. Sammantaget innebär dessa förändringar ökade kostnader med mellan 14-18 mnkr i förhållande till budget 2018.

En sammanvägd prognos för hela 2018 där hänsyn tas även till de riktade insatser som bufferten ska användas till är ett underskott mot budget med mellan 4–8 mnkr.

Kommentarer till resultat och prognos per verksamhetsområde

Ordinärt boende

Antalet utförda hemtjänsttimmar följer i huvudsak budget de tre första månaderna. Effekten på volymen hemtjänst av den ökade kösituationen inom Vård- och omsorgsboende är ännu osäker.

Prognosen för hemtjänsten under hela 2018 är i nuläget mycket osäker men en försiktig bedömning är att det totala antalet timmar blir något högre än budget och medför därmed ett mindre underskott i förhållande till budget.

Sjuksköterskor inom egenregi hyrs in för att täcka upp merparten av vakanerna och klara bemanningen inom hemsjukvården. Nuvarande bedömning är att inhyrningen måste fortsätta under hela sommaren för att klara semesterperioden. Prognosen för den ökade kostnad inhyrningen medför är ca 2-3 mnkr för hela 2018.

Funktionsnedsättning

Under första kvartalet har tre nya externa placeringar gjorts som inte funnits med i budget. Dessa placeringar motsvarar nya kostnader med ca 5 mnkr för hela 2018. Under samma period har två tidigare delade placeringar (den ena med Socialtjänst Gävle och den andra med Region Gävleborg) nu övergått till att enbart finansierats av Omvårdnad Gävle. Dessa placeringar motsvarar nya kostnader med ca 3-4 mnkr för hela 2018.

För egenregi inom området funktionsnedsättning finns en prognos om ökade kostnader för hela 2018 med ca 1-2 mnkr. Underskottet återfinns inom verksamheterna personlig assistans och boende och stöd.

Vård- och omsorgsboende

Gävle kommun har fått tillgång till två ytterligare lägenheter i Attendos boende på Pukslagarvägen som vi delar med Älvkarleby kommun (tre kunder har flyttat in i dessa). Det pågår dessutom en ombyggnation i Humanas boende på Södra Centralgatan som innebär att det fr.o.m. september finns ca sex ytterligare lägenheter i deras boende. Då det är relativt många kunder som står i kö till boenden är bedömningen att alla dessa nya lägenheter behöver användas. Tillsammans uppskattas ökningen av dessa nya lägenheter medföra ökade kostnader i förhållande till budget med ca 3-4 mnkr.

För egenregi är prognosen ett nollresultat för hela 2018.

Övriga områden

Verksamhetsstöd, planering och utveckling, ledningen samt omvårdnadsnämndens egna kostnader för sammanträden m.m., följer hittills i stort budget och bedöms för hela 2018 klara sig inom budget.

Inom området välfärdsteknologi gjordes under 2017 en hel del grundsatsningar (t.ex. utbygganden av WiFi vid samtliga boenden som Omvårdnad Gävle ansvarar för) som under 2018 ska följas av praktisk användning på olika sätt. Ambitionen är att satsningarna kommer att leda till ökade möjligheter att

både höja kvalitén för kunden och bidra till en effektivare verksamhet med lägre kostnader.

Kommentarer till investeringar

I budget för 2018 finns 9,0 mnkr till investeringar. Omvårdnadsnämnden hade dessutom i bokslutet för 2017 kvar 2,2 mnkr som inte användes och dessa har godkänts att överföra till 2018 års budget. Per den sista mars har 5,0 mnkr bokförts som investeringar. Hela investeringsbeloppet 11,2 mnkr (9,0 + 2,2 mnkr) beräknas användas under 2018.

Anmälningssärenden

22

18ON79

Information ägarbyte Frösunda Omsorg

Efter åtta år byter vi nu ägare, från Hg Capital till Brado AB. Brado ägs till 100 % av de norska bröderna Kristian och Roger Adolfsen vilka sedan tidigare har verksamhet i Sverige. Deras engagemang i Frösunda ger oss en långsiktig och trygg ägare, utan att vår omsorg eller organisation påverkas. Vi kommer oförändrat att vara drivande i att utveckla omsorgen och arbeta utifrån kundens fokus.

Även fast vi byter ägare kvarstår vår vision och vårt kundlöfte – hos oss bestämmer kunden. Frösunda är samma företag som igår, och jobbar mot samma mål som tidigare. 100% kundnöjdhet, 100% avtalstrohet och 100% regulatorisk följsamhet. Vi ska fortsätta vara drivande i utvecklingen av omsorgen men tillsammans med en ny ägare.

Har du några frågor om detta är du varmt välkommen att kontakta mig, eller regionchefen alternativt affärsområdeschef för det affärsområde som vi samverkar inom.

Med vänliga hälsningar,

Susanne Sidén

VD, Frösunda Omsorg

Tel: 010-130 30 12

E-post: susanne.siden@frosunda.se

§ 4: Ombudgetering och omdisponering av investeringsanslag 2018

Delges:

Kommunens nämnder, Gavlefastigheter Gävle kommun AB, Gästrike Vatten AB, Kommunledningskontorets ekonomiavdelning.

Dnr 18KS25

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag

att godkänna föreslagna ombudgeteringar/omdisponeringar av investeringsanslag år 2018 med utökning 66 458 tkr för kommunen, med 55 765 tkr för Gavlefastigheter Gävle kommun AB samt med 32 461 tkr för Gävle Vatten AB enligt specifikation i bilaga 2,

att finansiering av investeringar riktade mot den skattefinansierade verksamheten sker från budgetöverskott från år 2017.

Ärendebeskrivning

Kommunens investeringar år 2017 uppgår till 222,1 mnkr inklusive exploateringsverksamhet. Detta ger en positiv budgetavvikelse med 102,1 mnkr. Investeringar exklusive exploateringsverksamhet uppgår till 178,7 mnkr, vilket ger en positiv budgetavvikelse med 74,1 mnkr. Totalt föreslås ombudgeteringar och omdisponeringar som ökar 2018 års investeringsanslag med 66 mnkr. Därutöver ombudgeteras 28,0 mnkr av budgetöverskotten till år 2019 eller senare. Detta avser främst exploateringsverksamheten.

För fastighetsbolaget Gavlefastigheter i Gävle kommun AB redovisas investeringar, riktade mot kommunal verksamhet, med 346,9 mnkr år 2017. Det innebär en positiv budgetavvikelse med 192,7 mnkr. Investeringsanslagen för år 2018 föreslås utökas med 55,8 mnkr genom ombudgeteringar/omdisponeringar. Därutöver ombudgeteras 136,1 mnkr till år 2019 eller senare.

För bostadsbolaget AB Gavlegårdarna redovisas investeringar riktade mot den kommunal verksamhet, med 18,9 mnkr år 2017, vilket är 8,1 mnkr lägre än budgeterat. Budgetanslagen för 2018 förslås kvarstå. Därutöver ombudgeteras 5,4 mnkr till år 2019 eller senare.

Gävle Vatten AB har under år 2017 investerat för 78,5 mnkr, vilket innebär en positiv budgetavvikelse med 143,7 mnkr. 2018 års investeringsanslag föreslås

Justerare			Uppdragsbestyrkande

utökas med 32,5 mnkr genom ombudgetering. Därutöver ombudgeteras 78 mnkr till år 2019 eller senare.

Inlägg i ärendet

Patrik Stenvard (M).

Yrkanden

Patrik Stenvard (M) yrkar bifall till Kommunstyrelsens förslag.

Beslutsunderlag

- §25 KS Ombudgetering och omdisponering av investeringsanslag 2018, dnr 18KS25-4
- Tjänsteskrivelse - Ombudgetering och omdisponering av investeringsanslag 2018, dnr 18KS25-1
- Bilaga 1 - Redovisning av 2017 års investeringsverksamhet med förslag till ombudgetering av investeringsanslag 2018, dnr 18KS25-2
- Bilaga 2 - Ombudgetering av investeringsanslag 2018, dnr 18KS25-3

Justerare			Uppdragsbestyrkande

§ 25: Ombudgetering och omdisponering av investeringsanslag 2018

Delges:

Kommunens nämnder, Gavlefastigheter Gävle kommun AB, Gästrike Vatten AB

Dnr 18KS25

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar enligt ordförandens förslag att föreslå Kommunfullmäktige besluta

att godkänna föreslagna ombudgeteringar/omdisponeringar av investeringsanslag år 2018 med utökning 66 458 tkr för kommunen, med 55 765 tkr för Gavlefastigheter Gävle kommun AB samt med 32 461 tkr för Gävle Vatten AB enligt specifikation i bilaga 2,

att finansiering av investeringar riktade mot den skattefinansierade verksamheten sker från budgetöverskott från år 2017.

Ärendebeskrivning

Kommunens investeringar år 2017 uppgår till 222,1 mnkr inklusive exploateringsverksamhet. Detta ger en positiv budgetavvikelse med 102,1 mnkr. Investeringar exklusive exploateringsverksamhet uppgår till 178,7 mnkr, vilket ger en positiv budgetavvikelse med 74,1 mnkr. Totalt föreslås ombudgeteringar och omdisponeringar som ökar 2018 års investeringsanslag med 66 mnkr. Därutöver ombudgeteras 28,0 mnkr av budgetöverskotten till år 2019 eller senare. Detta avser främst exploateringsverksamheten.

För fastighetsbolaget Gavlefastigheter i Gävle kommun AB redovisas investeringar, riktade mot kommunal verksamhet, med 346,9 mnkr år 2017. Det innebär en positiv budgetavvikelse med 192,7 mnkr. Investeringsanslagen för år 2018 föreslås utökas med 55,8 mnkr genom ombudgeteringar/omdisponeringar. Därutöver ombudgeteras 136,1 mnkr till år 2019 eller senare.

För bostadsbolaget AB Gavlegårdarna redovisas investeringar riktade mot den kommunal verksamhet, med 18,9 mnkr år 2017, vilket är 8,1 mnkr lägre än budgeterat. Budgetanslagen för 2018 förslås kvarstå. Därutöver ombudgeteras 5,4 mnkr till år 2019 eller senare.

Justerare			Uppdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum 2018-02-13

Gävle Vatten AB har under år 2017 investerat för 78,5 mnkr, vilket innebär en positiv budgetavvikelse med 143,7 mnkr. 2018 års investeringsanslag föreslås utökas med 32,5 mnkr genom ombudgetering. Därutöver ombudgeteras 78 mnkr till år 2019 eller senare.

Inlägg i ärendet

Inger KällgrenSawela (M).

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Ombudgetering och omdisponering av investeringsanslag 2018, dnr 18KS25-1
- Bilaga 1 - Redovisning av 2017 års investeringsverksamhet med förslag till ombudgetering av investeringsanslag 2018, dnr 18KS25-2
- Bilaga 2 - Ombudgetering av investeringsanslag 2018, dnr 18KS25-3

Justerare			Uppdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Ombudgetering och omdisponering av investeringsanslag 2018

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

att godkänna föreslagna ombudgeteringar/omdisponeringar av investeringsanslag år 2018 med utökning 66 458 tkr för kommunen, med 55 765 tkr för Gavlefastigheter Gävle kommun AB samt med 32 461 tkr för Gävle Vatten AB enligt specifikation i bilaga 2, samt

att finansiering av investeringar riktade mot den skattefinansierade verksamheten sker från budgetöverskott från år 2017.

Ärendet i korthet

Kommunens investeringar år 2017 uppgår till 222,1 mnkr inklusive exploateringsverksamhet. Detta ger en positiv budgetavvikelse med 102,1 mnkr. Investeringar exklusive exploateringsverksamhet uppgår till 178,7 mnkr, vilket ger en positiv budgetavvikelse med 74,1 mnkr. Totalt föreslås ombudgeteringar och omdisponeringar som ökar 2018 års investeringsanslag med 66 mnkr. Därutöver ombudgeteras 28,0 mnkr av budgetöverskotten till år 2019 eller senare. Detta avser främst exploateringsverksamheten.

För fastighetsbolaget Gavlefastigheter i Gävle kommun AB redovisas investeringar, riktade mot kommunal verksamhet, med 346,9 mnkr år 2017. Det innebär en positiv budgetavvikelse med 192,7 mnkr. Investeringsanslagen för år 2018 föreslås utökas med 55,8 mnkr genom ombudgeteringar/omdisponeringar. Därutöver ombudgeteras 136,1 mnkr till år 2019 eller senare.

För bostadsbolaget AB Gavlegårdarna redovisas investeringar riktade mot den kommunal verksamhet, med 18,9 mnkr år 2017, vilket är 8,1 mnkr lägre än budgeterat. Budgetanslagen för 2018 förslås kvarstå. Därutöver ombudgeteras 5,4 mnkr till år 2019 eller senare.

Gävle Vatten AB har under år 2017 investerat för 78,5 mnkr, vilket innebär en positiv budgetavvikelse med 143,7 mnkr. 2018 års investeringsanslag föreslås utökas med 32,5 mnkr genom

Kommunstyrelsen

ombudgetering. Därutöver ombudgeteras 78 mnkr till år 2019 eller senare.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 - Redovisning av 2017 års investeringsverksamhet med förslag till ombudgeteringar/omdisponeringar av investeringsanslag

Bilaga 2 - Ombudgetering av investeringsanslag 2018

Beslutet ska skickas till

Kommunens nämnder

Gavlefastigheter Gävle kommun AB

Gästrike Vatten AB

Magnus Tigerfors
Controller

KLK - Ekonomiavdelningen

Dnr 18KS25-2
2018-02-02

Magnus Tigerfors
Telefon 026-17 81 57
magnus.tigerfors@gavle.se

Bilaga 1 - Redovisning av 2017 års investeringsverksamhet med förslag till ombudgetering av investeringsanslag 2018

Investeringsredovisning 2017

Totalt uppgick kommunens nettoinvesteringsutgifter hos kommunens nämnder under år 2017 till 222,1 mnkr (187,2 mnkr). Dessa investeringar kan delas in i två huvudgrupper:

Nämndernas investeringsverksamhet; investering 178,7 mnkr (165,7 mnkr), med en budgetavvikelse på +74,1 mnkr (+100,1 mnkr).

Förslag till ombudgeteringar/omdisponeringar av investeringsanslag

Skattefinansierad verksamhet, exklusive exploateringsverksamhet

Den skattefinansierade investeringsverksamheten belastar skattekollektivet och avser investeringar i gator, skolor, äldreboenden etc. De sammantagna budgetöverskotten för investeringar (inklusive fastighetsbolagen) under år 2017 uppgår till +294,8 mnkr.

Till år 2018 föreslås totalt en ombudgetering av kommunens investeringsanslag med 66,5 mnkr, samt med 28 mnkr till senare år enligt av Kommunledningskontoret upprättad specifikation i bifogad bilaga. Samtidigt redovisas ombudgeteringar hos de kommunala fastighetsbolagen riktade mot kommunen. Gavlefastigheter ökar investeringsvolymen med 54,6 mnkr år 2018 och med 136,1 mnkr under senare år. Gavlegårdarna ökar investeringsnivån med 5,4 mnkr senare. Sammantaget kommer därmed investeringsanslagen att utökas med 286,3 mnkr år 2018 eller senare.

Investeringar redovisade under kommunstyrelsen uppgår till 26 mnkr, vilket ger en budgetavvikelse med +25,4 mnkr. Föreslagna ombudgeteringar med 22,9 mnkr avser behov av strategiska markinköp, licenser inom kommunen för system för hantering av balanserad styrning, licenser för webbmodul till platina, utbyte samt nya infarts- och stadstavlör samt för anpassningar vid fortsatt ombyggnation i Stadshuset.

Revisorskollegiets investeringar uppgår till 0 tkr, vilket är 59 tkr lägre än budgeterat.

Samhällsbyggnadsnämndens investeringar uppgår sammantaget till 103,7 mnkr, vilket är 33,9 mnkr lägre än budgeterat. En ombudgetering föreslås med 29,9 mnkr för år 2018. Projekt som ombudgeteras till följd av tidsförskjutningar avser främst arbetet med anslutningar VA-arenden i Norrlandet med 1,9 mnkr, vägar och belysning i Norrlandet i samband med VA-utbyggnaden med 7,1 mnkr, åtgärder husbilsparering med 1,7 mnkr, Rörbro vid Sättrahöjden med 2 mnkr, projekt för kollektivtrafikutbyggnad (BRT-projektet) med 5,2 mnkr (projektet delfinansierat med statsbidrag om 14,3 mnkr), fortsatt arbete med Avabron med 0,6 mnkr samt diverse investeringar och reinvesteringar om 8,7 mnkr varav en del är beställda 2017 men som inte har inte fakturerats och ombyggnation av Strömmavägen som finansieras via ombudgetering av överskott om 2,8 mnkr.

Kultur och fritidsnämndens investeringar 2017 uppgår till 15,9 mnkr, varav 4,3 mnkr avser fastigheter och anläggningar som ägs av kommunen. Budgetöverskottet uppgår till 5,9 mnkr. En ombudgetering föreslås totalt med 6,6 mnkr varav 0,8 mnkr sker genom omdisponering från Gavlefastigheter AB. Budgetöverskottet avser främst förseningar i bibliotekets projekt Meröppet och utbyte av PA-system i Konserthuset med 2,3 mnkr. Dessa anslag ombudgeteras till år 2018. Även projekt för Kylmaskin i ishallen i Valbo har ett överskott gentemot budget med 1,6 mnkr. Finns dock kvarstående arbete med ispist och sarg. För detta ombudgeteras anslaget samt kompletteras med omdisponering från Gavlefastigheter med 2,0 mnkr. Även projekt för utbyte av elarmaturer vid utomhusanläggningar är försenat, varvid 0,7 mnkr ombudgeteras till 2018.

Utbildningsnämndens investeringar uppgår till 20,1 mnkr, vilket är 6,9 mnkr lägre än budgeterat. Budgetöverskottet är främst en följd av att man inte hunnit genomföra investeringar i den omfattning som planerats under 2017, bland annat på grund av att kön för stöd via Inköp Gävleborg medförde att planerad investering av två lastbilar med släp på Borgarskolans fordonsprogram inte hann genomföras. Även investeringar avseende kemikaliefri förskola har inte genomföras då sammanställning av inventering blev klar i slutet av året. Dessa anslag om 4,4 mnkr ombudgeteras till 2018. En ombudgetering om 0,6 mnkr föreslås för planerade men ej gjorda inköp i samband med ombyggnation av Sörbyskolan.

Näringslivs och arbetsmarknadsnämndens investeringar uppgår till 2 mnkr, vilket är 0,1 mnkr lägre än budgeterat. Ingen ombudgetering av överskott sker.

Socialnämndens investeringar uppgår till 1,2 mnkr, vilket är 0,2 mnkr högre än budgeterat. Budgetunderskottet härrör av förskottering av investeringskostnader i nya verksamhetssystemet Treserva vilket det finns budgeterade medel för 2018. För 2018 föreslås överskridandet av investeringsramen för år 2017 belasta år 2018 i form av nedjusterat anslag.

Omvårdnadsnämndens investeringar uppgår till 9,7 mnkr, vilket är 2,2 mnkr lägre än budgeterat, vilket föreslås ombudgeteras till år 2018. Budgetavvikelsen avser investeringar som var planerade att genomföras 2017 men som inte hanns med och därmed planeras att genomföras 2018 samt investeringar som är beställda men som ännu inte är levererade och fakturerade.

För Gavlefastigheter Gävle kommun AB har det inkommit begäran om ett godkännande att få ombudgetera/omdisponera investeringsanslag 2018 med

55,8 mnkr samt med 136,1 mnkr till år 2019 eller senare. Del av medel begärda att ombudgeteras till 2018 kan komma att skjutas till 2019 eller senare i och med budgetarbetet under våren 2018 och i den lyftplan som skall beslutas i juni.

För Kommunstyrelsen har 15,3 mnkr investerats 2017, vilket är 2,7 mnkr lägre än budgeterat. Överskottet avser allmäns rust i Stadshuset som inte har hunnit slutföras och som fortsätter 2018. För detta föreslås budgetanslagen 2018 öka med 1,7 mnkr.

För Utbildningsnämndens räkning har 173,9 mnkr investerats 2017, vilket är 14,9 mnkr lägre än budgeterat. Överskottet avser bland annat projekt som inte hunnit slutföras 2017 och som fortsätter in i 2018 samt ett antal projekt som slutredovisats och ger en positiv budgetavvikelse. Budgetanslagen för år 2018 föreslås minskas med -44,8 mnkr. Förändringarna avser främst förskjutning framåt i tiden av arbeten med investeringsprojekt, exempelvis Solängsskolan, Stigslundsskolan och Fridhemsskolan och Tallbackens skola.

För Näringslivs och arbetsmarknadsnämnden har 17,4 mnkr investerats, vilket är 14,9 mnkr lägre än budgeterat. Budgetanslagen för år 2018 föreslås minskas med 1 mnkr och är en följd av förskjutning framåt i tiden av pågående ombyggnation vid Skogmur.

För Omvårdnadsnämnden har 56,4 mnkr investerats 2017, vilket är 11,1 mnkr lägre än budgeterat. Den positiva budgetavvikelsen avser ombyggnation vid kv Bråbänken som inte har slutförts 2018 och som fortsätter 2018. Ytterligare medel om 1,8 mnkr krävs för att anpassa lokalerna för Natt och larms verksamhet. Åtgärderna möjliggör en samlokalisering med övriga administrativa enheter inom Omvårdnad Gävle och är ekonomiskt lönsam då det ges möjlighet att lämna inhyrda lokaler i Hemsta. För 2018 föreslås budgetanslaget utökas med 12,8 mnkr där medel utöver överskott tas från överskott i andra projekt.

För Kultur och fritidsnämnden har 59,5 mnkr investerats, vilket är 79,9 mnkr lägre än budgeterat. Den positiva budgetavvikelsen består främst av förseningar och förskjutningar i diverse projekt, bland annat rust av Valbo Sportcentrum, Gästhamn och utbyte av väggar i Fjällan Högder. Rust av Valbo Sporthall står för lejonparten där investeringskostnaden för 2017 uppgår till 20,7 mnkr vilket är 63,4 mnkr lägre än budgeterat och är en följd av förseningar. Totalt föreslås 2018 års budgetanslag riktade mot Kultur- och fritidsnämnden utökas med 51,3 mnkr och avser främst återstående arbeten eller återstående garantitid för diverse projekt. I det utökade anslaget ingår också ökade kostnader för Gunder Hägg stadion och omklädningsrum Nynäs IP. I de ökade kostnaderna 2018 ingår även nya investeringsbehov i form av toaletter och staket vid Gavlehov samt ridåvägg i Nynäs innebandyhall. Ridåväggen behövs av arbetsmiljöskäl för att möjliggöra avdelning av hallen, då omlokalisering av årskurs 7-9 från Solängen till Nynäs har lett till ökad nyttjandegrad, och ge en bättre ljudmiljö.

För Socialnämnden har 0,4 mnkr investerats, vilket är 0,5 mnkr lägre än budget. För 2018 föreslås budgetanslaget utökas med 0,5 mnkr.

För fastighetstekniska investeringar hos Gavlefastigheter AB som är riktade mot kommunal verksamhet har 24 mnkr investerats, vilket är 51,2 mnkr lägre än budgeterat. Den positiva budgetavvikelsen består främst av förseningar och

förskjutningar i diverse projekt. Totalt föreslås 2018 års budgetanslag utökas med 35,3 mnkr.

För Omvårdnadsnämndens räkning har AB Gavlegårdarna investerat 18,9 mnkr under år 2017, vilket är 8,1 mnkr mindre än budgeterat. Budgetavvikelsen avser främst gruppboende kvarter Sågbocken, byte av tak på Furugården samt gruppboende på Gävle Strand. Budgetanslaget föreslås senare utökas med 5,4 mnkr.

Exploateringsverksamhet

I kommunens investeringar ingår även de anläggningstillgångar som tillförs kommunen genom exploateringsverksamhet. Dessa anläggningstillgångar i form av gator, parker etc. finansieras i huvudsak genom inkomster vid försäljning av exploaterade bostads- och industri- och handelstomter. Sammantaget uppgår dessa anläggningstillgångar till 43,5 mnkr år 2017. Av denna summa avser 14,9 mnkr Lindbacka Västra där infrastruktur byggts ut under året och beräknas slutföras under 2018. Andra större investeringar kopplade till bostadsexploateringar avser Hemlingby bostäder med 7,3 mnkr. Utbyggnaden är här något försenad. Försäljning av tomtmark och byggande av bostäder beräknas påbörjas under 2018. Investeringar i Gavlehov uppgår till 6,2 mnkr avseende utredningar och planläggning. Inköp av mark, samt investering i gata har skjutits till 2018. Investeringar för näringslivet avser främst Ersboområdet med 5,7 mnkr.

Exploateringsutfallet för investeringar i allmän platsmark är 28,0 mnkr lägre än budgeterat. Avvikelsen avser främst Hemlingby bostäder med 8,7 mnkr, Ersbo syd med 6,1 mnkr, Campus N. Kungsbäck med 2,4 mnkr och Gävle Bro med 2,0 mnkr. Budgetöverskotten under året kan förväntas bli upparbetade under år 2018 eller senare.

En reviderad exploateringsbudget fastställs i samband med beslut om Kommunplan för perioden 2019-2022 i juni, som då även inkluderar effekter på lyftplanen för 2018.

Taxefinansierad verksamhet

Gävle Vatten AB har under år 2017 investerat för 78,5 mnkr, vilket är 143,7 mnkr lägre än budget. Avvikelsen avser exploateringsverksamhet, Förnyelseinvesteringar, Reservvattenförsörjning, Skyddsbarriärer och VÄG (Trygga rätt till säkra vattenuttag). Planerade förnyelseinvesteringar och projekt för reservvattenförsörjning har inte hunnits genomföras i den takt man planerade 2017 och kommer att fortgå 2018. För genomförandet av VÄG inväntar man politiskt beslut under 2018. Gävle Vatten föreslår nu en sammanlagd ombudgetering med 32,5 mnkr till år 2018, vars totala investeringsnivå därefter uppgår till 107,9 mnkr. Utöver detta ombudgeteras 78,5 mnkr till år 2019 eller senare.

Sammanfattning

Totalt föreslås ombudgeteringar och omdisponeringar med 66,5 mnkr i kommunens investeringsbudget år 2018.

Dessutom tillkommer senareläggningar i lyftplaner till år 2019 eller senare, för fleråriga projekt med 28,0 mnkr. Detta avser främst beräknad senareläggning av planerade investeringar i exploateringsområden som finns angivna i den nu gällande investeringsplanen. Sammantaget innebär detta att investeringsbudgeten utökas med 94,5 mnkr år 2018 eller senare. Dessa ombudgeteringar finansieras i sin helhet av budgetöverskotten år 2017.

För investeringar riktade mot den kommunala verksamheten men redovisade hos de kommunala fastighetsbolagen Gavlefastigheter och Gavlegårdarna föreslås 197,3 mnkr ombudgeteras år 2018 eller senare. Ombudgeteringarna finansieras i sin helhet av det sammantagna budgetöverskottet år 2017.

Totalt innebär förslaget att 2018 års bruttoinvesteringar i kommunen kommer i budget att uppgå till 410,6 mnkr inklusive exploateringsverksamhet och 309,6 mnkr exklusive exploateringsverksamhet. 2018 års investeringar i de kommunala fastighetsbolagen riktade mot kommunen budgeteras till 557,7 mnkr.

En ny översyn med korrigeringar i lyftplanerna för fleråriga investeringsprojekten sker i juni månad i samband med att ny investeringsplan för åren 2019-2022 fastställs. Det är väsentligt att de lyftplaner som då anges är realistiska även avseende innevarande år. Detta inte minst med anledning av de stora budgetavvikelser som redovisas för år 2017.

Den planerade investeringsvolymen är fortfarande väldigt hög. Detta kräver att kommunen kan vidmakthålla ett bra kassaflöde från den löpande verksamheten, eller från försäljningsinkomster, så att de finansiella målsättningarna om en hög självfinansieringsgrad kan uppnås. Det finns anledning att noga följa den ekonomiska utvecklingen i kommunen och göra bedömningar kring möjligheterna att genomföra nya investeringsprojekt. Denna möjlighet finns bland annat i samband med att Kommunstyrelsen ger igångsättningstillstånd för enskilda investeringsprojekt.

Kommunledningskontoret föreslår följande förändringar av investeringsanslag genom ombudgeteringar/omdisponeringar per nämnd med effekt på den av kommunfullmäktige fastställda investeringsbudgeten för år 2018.

Magnus Tigerfors

Controller

KLK Ekonomiavdelningen

OMBUDGETERING/OMDISPONERING AV INVESTERINGSANSLAG 2018

Bilaga 2

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

	Total invest	T o m 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvik. 2017	Budget 2018	Ombudg 2018	Ombudg Senare	Just budg 2018	Not
Belopp i tusental kr										

NETTOINVESTERINGAR:

Skattefinansierad verksamhet:

Kommunstyrelse

Diverse reinvesteringar mm			-1 060	-692,1	368	-780	-368		-1 148	Investeringsbehov i samband med centralisering
Balanserad styrning licenser mm		-759	-1 241		1 241		-400		-400	Uppbyggnad av BI-system
Medborgarportal		-556	-80	-55,9	24				0	
Licenser Platina/Meetings			-600	-340,0	260		-260		-260	
I-pads till KF			-250	0	250				0	
Voteringsystemet			0	-269	-269				0	
Anpassningar i samband med rust		-5 369	-5 434	-3 803,0	1 631		-1 631		-1 631	Återstående utrustning Stadshuset
Utbyte samt nya infarts- och stadstavlör			-5 000		5 000		-5 000		-5 000	Försenad upphandling
Versionuppgradering Platina					0	-250			-250	Planerade investeringar i Platina förskjuts till 2018
Versionsuppgradering Agresso					0	-500			-500	
Analysverktyg - Qlik Sense (BI-system)				-70,6	-71				0	
Investeringar i markreserv mm			-29 915	-14 713,0	15 202	-28 000	-15 202		-43 202	Planerade inköp av strategisk mark

IT:

It-investeringar			-7 800	-6 087,2	1 713	-7 900			-7 900	
Summa Kommunstyrelse		-6 684	-51 380	-26 031	25 349	-37 430	-22 861	0	-60 291	

Valnämnd

IT-stöd för valadministration			-75		75		-75		-75	Planerade investeringar av systemstöd förskjuts till 2018
Summa Valnämnd		0	-75	0	75	0	-75		-75	

Revisorskollegie

Diverse reinvesteringar mm			-59	0	59	-60			-60	
Summa Revisorskollegie		0	-59	0		-60			-60	

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

	Total	T o m	Budget	Utfall	Avvik.	Budget	Ombudg	Ombudg	Just budg	
Belopp i tusental kr	invest	2017	2017	2017	2017	2018	2018	Senare	2018	Not

Samhällsbyggnadsnämnd

Stadsliv och city

Stadsliv och city	-83 400				0				0	
Offentliga miljöer	-5 660	-2 737	-1 660	-2 737	-1 077	-2 000			-2 000	
Timmermansgatan	-1 122	-122			0	-1 000			-1 000	
Å-rummet	-41 992	-5 342	-6 000	-5 342	658	-36 000	-650		-36 650	Pågående beställda arbeten
Lekutvecklingsplan	-7 000	-4 149	-3 500	-4 149	-649	-2 250			-2 250	
Parkmark	-4 960	-399	-1 960	-399	1 561	-1 500			-1 500	
Gästhamn Kajplan				-792	-792				0	
Valls Hage	-3 996	-680	-430	-114	316	-1 000	-300		-1 300	Pågående beställda arbeten
Centrumplan/stadsförnyelse	-27 077	-12 135		-59	-59				0	
Centrumhållplats	-26 500	-20 321	-22 500	-20 321	2 179	-4 000	-2 180		-6 180	Pågående beställda arbeten
Börsplan etapp 2	-910	-1 554	-910	-1 554	-644				0	
Offentliga toaletter	-4 000		-4 000	0	4 000				0	
Inre Farleden				-205	-205				0	
Tickselbäcken (sköna gröna Sättra)				-88	-88				0	
Åtgärder husbilsparkering	-2 150	-433	-2 150	-433	1 717		-1 700		-1 700	Försenat på grund av överklagad upphandling
Delsumma stadsliv och city	-208 767		-43 110	-36 194	6 916	-47 750	-4 830	0	-52 580	

Gång och cykel

Gång och cykelvägar	-26 800				0				0	
GC N.Åbyggeby	-2 500	-271		-271	-271	-500			-500	Pågående beställda arbeten
GC Nygatan	-7 316	-7 404	-1 100	-1 189	-89				0	
GC Västerbågen	-9 672	-8 877	-840	-44	796				0	
Framkomlighet Stigslund, Forsby, Hille	-1 023	-1 161	-1 000	-1 161	-161				0	
GC Tallbackensskola		-49		-49	-49				0	
GC Brunnsgatan		-171		-171	-171				0	
Cykelvägvisning	-2 000	-177	-2 000	-177	1 823		-1 500		-1 500	Pågående beställda arbeten
Säkra skolvägar	-31 500	-534		-534	-534	-7 500			-7 500	
Cykelparkering plan	-1 000		-500		500	-500			-500	
Miljöstrategiskt program	-50 000				0				0	
GC Gustavsgatan	-5 500		-500	-32	468	-5 000			-5 000	
Cykelvägar	-15 000				0	-8 000			-8 000	
Delsumma gång och cykel	-152 311	-18 642	-5 940	-3 626	2 314	-21 500	-1 500	0	-23 000	

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

Belopp i tusental kr	Total invest	T o m 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvik. 2017	Budget 2018	Ombudg 2018	Ombudg Senare	Just budg 2018	Not
Trafik										
Trafikinvesteringar	-141 500	0	0	0	0	0			0	
Avabron	-26 995	-3 445	-2 000	-1 445	555	-23 000	-550		-23 550	Projektet fortgår 2018 och 2019
Grundvattenskydd/dagvatten	-4 500	-514	-500	-514	-14	-4 000			-4 000	
Trafiksäkerhetsåtgärder	-3 000	-520	-1 000	-520	480	-1 000			-1 000	
Gatu-parkbelysning	-3 900		-1 500		1 500	-900			-900	
Parkeringsåtgärder (pendlarparkering)	-2 500				0	-500			-500	
Trafikanordningar	-4 500	-1 362	-1 000	-1 362	-362	-1 500			-1 500	
Staketgatan	-1 500	-2 437	-1 500	-2 437	-937				0	
Infrastruktur Gavlehov	-41 803	-34 273	-3 600	-1 874	1 726	-5 800	-1 730		-7 530	Pågående beställda arbeten
Strömmavägen	-2 800				0		-2 800		-2 800	Finansieras via omdisponering från andra projekt
Delfinansierin Cirkplats Sprängersleden	-9 000				0				0	
Delsumma trafik	-241 998	-42 550	-11 100	-8 151	2 949	-36 700	-5 080	0	-41 780	
Kollektivtrafik										
Kollektivtrafik	-15 200				0				0	
Framkomlighet kollektivtrafik (MSP)	-3 000	-1 636	-1 000	-1 636	-636				0	
BRT Light, linje 2	-22 280	-1 814	-7 000	-1 814	5 186	-14 000	-5 180		-19 180	Projektet fortgår 2018
Stadsmiljöavtal, stb	12 250				0				0	
Delsumma kollektivtrafik	-28 230	-3 450	-8 000	-3 450	4 550	-14 000	-5 180	0	-19 180	
Offentliga miljöer utanför city										
Offentliga miljöer	-6 000				0				0	
Natur	-6 300	-159	-800	-159	641	-1 000	-500		-1 500	Projektet förskjutet till 2018
Furuviks pir och camping		-728		-728	-728				0	
VA-Norrlandet, vägar belysning mm	-28 611	-19 678	-9 300	-2 128	7 172	-1 760	-7 100		-8 860	Projektet fortgår 2018
Ansl VA arrenden Norrlandet	-2 996	-1 056	-2 570	-630	1 940		-1 900		-1 900	Projektet fortgår 2018
Delsumma offentl miljöer utanför city	-43 907	-21 622	-12 670	-3 645	9 025	-2 760	-9 500	0	-12 260	
Reinvesteringar										
Reinvesteringar	-22 700				0				0	
Dagvattenproblem	-1 800		-800	-788	12	-500			-500	
Gatu-parkbelysning	-6 703		-4 000	-4 457	-457	-1 000	-1 000		-2 000	Projektet fortgår 2018
Gatualléer	-2 800		-800	-645	155	-1 000			-1 000	
Trafiksignaler	-5 000		-1 000	-991	9	-2 000			-2 000	
Kvarnbron	-7 524		-15 000	-6 774	8 226		-750		-750	Projektet fortgår 2018

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

Belopp i tusental kr	Total invest	T o m 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvik. 2017	Budget 2018	Ombudg 2018	Ombudg Senare	Just budg 2018	Not
Rörbro Sättrahöjden	-2 000		-2 000	-49	1 951		-1 950		-1 950	Projektet fortgår 2018
Broar	-50 000				0				0	
Kaj Gästhamn	-12 000		-12 000	-13 841	-1 841				0	
Atlasområdet kajer	-18 000				0				0	
Kajer	-10 000				0	-10 000			-10 000	
Beläggningsinvesteringar (komponent)	-120 000		-15 000	-18 461	-3 461	-15 000			-15 000	
Delsumma reinvesteringar	-258 527		-50 600	-46 006	4 594	-29 500	-3 700	0	-33 200	
Investeringsreserv										
Investeringsreserv					0				0	
Utredningskostnader			-2 200	-1 292	908	-2 000			-2 000	
Oförutsedda utgifter			-2 500		2 500	-3 500			-3 500	
Inventarier			-1 479	-1 302	177	-980	-150		-1 130	Projektet fortgår 2018
Hemlingby GC-vägar					0				0	
Delsumma investeringsreserv			-6 179	-2 594	3 585	-6 480	-150	0	-6 630	
Summa Samhällsbyggnadsnämnd			-137 599	-103 667	33 932	-158 690	-29 940	0	-188 630	

Kultur- o fritidsnämnd

Fastighetsinvesteringar:

Kylmaskin/ispist Valbo	-7 900	-3 661	-5 171	-3 532,0	1 639		-4 239		-4 239	Utökade åtgärder. Omdisponering från andra projekt.
Åbyvallen 2 nya omklädningsrum	-3 000				0				0	
Norrsundets Folkets Hus allmän rust	-30 000				0				0	
Valbo ishall 2 nya omkl.rum	-3 300				0				0	
Markanläggning, dagvattenhant Valbo ishall	-4 000				0				0	
Kastvallen 2 nya omkl.rum, förråd	-4 000				0				0	
Ridsportutbyggnad Lervik	-85 851	-4 223			0				0	
Elektronisk utr Älgsjöns skyttebana	-3 000				0				0	
Älgsjön, nya tavlor	-2 300				0				0	
Älgsjön, ny långbana	-10 000				0				0	
Projekt med årsanslag:										
Diverse projekt			-2 453	-794	1 659	-1 300	600		-700	Omdisponeras till andra projekt
Summa fastighetsinvesteringar	-153 351		-7 624	-4 326	3 298	-1 300	-3 639	0	-4 939	

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

Belopp i tusental kr	Total invest	T o m 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvik. 2017	Budget 2018	Ombudg 2018	Ombudg Senare	Just budg 2018	Not
Övrigt:										
Inventarier nya Gavlehov (sport)		-5 441	-4 968	-5 408	-440				0	
Utbyte av elarmaturer, utomhusanlägg.		-4 362	-2 860	-2 147	713		-713		-713	Kvastående arbete
Diverse reinvesteringar mm			-6 356	-4 060	2 296	-5 925	-2 258		-8 183	Kvarstående arbete på grund av förseningar
Snökanon inkl kylanläggning					0				0	

Summa Kultur- och fritid			-21 808	-15 941	5 867	-7 225	-6 610	0	-13 835	
---------------------------------	--	--	----------------	----------------	--------------	---------------	---------------	----------	----------------	--

Utbildningsnämnd

Diverse reinvesteringar mm			-23 825	-12 404	11 421	-20 460	-4 400		-24 860	Inköp lastbilar med mera
Nya förskolor mm			-3 125	-7 687	-4 562	-3 840	-600		-4 440	Återstående utrustning Sörbyskolan
Utrustning skolor/förskolor					0				0	

Summa Utbildningsnämnd			-26 950	-20 091	6 859	-24 300	-5 000	0	-29 300	
-------------------------------	--	--	----------------	----------------	--------------	----------------	---------------	----------	----------------	--

Näringsliv och arbetsmarknadsnämnd

Diverse reinvesteringar mm			-1 111	-1 036	75	-1 000			-1 000	
Teknik vuxenutbildning			-1 000	-1 000	0				0	

Summa NAN			-2 111	-2 036	75	-1 000	0	0	-1 000	
------------------	--	--	---------------	---------------	-----------	---------------	----------	----------	---------------	--

Socialnämnd

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

	Total	T o m	Budget	Utfall	Avvik.	Budget	Ombudg	Ombudg	Just budg	
Belopp i tusental kr	invest	2017	2017	2017	2017	2018	2018	Senare	2018	Not
Diverse reinvesteringar mm			-980	-730	250	-1 000	-250		-1 250	

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

Belopp i tusental kr	Total invest	T o m 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvik. 2017	Budget 2018	Ombudg 2018	Ombudg Senare	Just budg 2018	Not
Treserva, verksamhetssystem				-442	-442	-1 500	442		-1 058	
Summa Socialnämnd			-980	-1 172	-192	-2 500	192	0	-2 308	

Omvårdnadsnämnd

Diverse reinvesteringar mm			-9 992	-5 947,0	4 045	-6 400	-3 125		-9 525	Ännu ej genomförda åtgärder
Utrustning nya boenden			-1 887	-2 807,0	-920	-600			-600	
Inventarier nya kontorslokaler					0	-3 000			-3 000	
Treserva, verksamhetssystem				-961,0	-961	-2 000	961		-1 039	

Summa Omvårdnad			-11 879	-9 715	2 164	-12 000	-2 164	0	-14 164	
------------------------	--	--	----------------	---------------	--------------	----------------	---------------	----------	----------------	--

Exploateringsverksamhet

Överförda anläggningstillgångar			-71 500	-43 494	28 006	-100 886		-28 006	-100 886	Behandlas i kommande planeringsperiod
---------------------------------	--	--	---------	---------	--------	----------	--	---------	----------	---------------------------------------

Summa Exploateringsverksamhet			-71 500	-43 494	28 006	-100 886	0	-28 006	-100 886	
--------------------------------------	--	--	----------------	----------------	---------------	-----------------	----------	----------------	-----------------	--

Beräknat ej upparbetat/ombudgeterat

S:A SKATTEFINANSIERAD

VERKSAMHET			-324 341	-222 147	102 135	-344 091	-66 458	-28 006	-410 549	
-------------------	--	--	-----------------	-----------------	----------------	-----------------	----------------	----------------	-----------------	--

Summa exklusive exploatering			-252 841	-178 653	74 129	-243 205	-66 458	0	-309 663	
-------------------------------------	--	--	-----------------	-----------------	---------------	-----------------	----------------	----------	-----------------	--

INVESTERINGAR HOS KOMMUNALA
BOLAG

Gavlefastigheter:

Kommunstyrelsen:

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

Belopp i tusental kr	Total invest	T o m 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvik. 2017	Budget 2018	Ombudg 2018	Ombudg Senare	Just budg 2018	Not
Stadshuset allmän rust	-61 000				0					
Stadshuset allmän rust etapp 2, plan 1-3	-18 001	-16 305	-18 001	-15 311	2 690		-1 696		-1 696	
Summa Kommunstyrelsen			-18 001	-15 311	2 690	0	-1 696	0	-1 696	
Samhällsbyggnadsnämnd:										
Förvaltningshuset anpassning och ombyggnad	-8 000	0	0		0	0			0	
Summa Samhällsbyggnadsnämnd			0	0	0	0	0	0	0	
Utbildningsnämnden										
Mårdvägen tillbyggnad	-18 559	-18 559	-1 000	-157						
Sofiedalsgården tillbyggnad	-15 474	-15 474	-676	-1	675				0	
Norrskensgården, ersättning och utökning	-45 000	-34 706	-30 000	-34 248	-4 248	-15 000	4 706		-10 294	
Klintbergsgården, ersättning och utökning	-45 000	0		0	0				0	
Ny förskola centrala Gävle	-35 000	0		0	0				0	
Ny förskola i Källö	-35 000	0		0	0				0	
Sjöängsskolan, Ny f- åk 3, tvåparallellig skola	-85 000	-1 425		-1 155	-1 155		-700		-700	
Ny förskola/skola i Hemlingby inkl gymn sal	-220 000	-130		-130	-130		-1 000		-1 000	
Östers förskola ersättning o utökning	-30 500	-30 153	-9 005	-5 158	3 847		-347		-347	
Ersättn. Bef förskolor, Andersbergsgården	-35 000	0		0	0				0	
Sörbygårdens förskola nyprod	-43 000	-953		-906	-906	-25 000			-25 000	
Om/tillbyggnad Almgården	-35 012	-651		-3	-3		-450		-450	
Svangårdens förskola tak mm	-8 958	-8 933	-164	-296	-132		-25		-25	
Trödje/Björke anpassning	-15 000	0		0	0	-5 000			-5 000	
Bergby skola etapp 3, gymnastik nybygg	-25 000	0		0	0				0	
Fridhemsskolan allmän upprustning av kök	-13 000	-410		-410	-410	-13 000	12 900	-12 490	-100	
Fridhemsskolan allmän upprustning	-50 000	0		0	0				0	
Hagaströmsskolan etapp 2, gymnastik	-20 000	0		0	0				0	
Tallbackens skola etapp 2	-45 000	-3 188		-2 772	-2 772	-24 984	10 534	-7 362	-14 450	
Tallbacken, etapp 3, rivning B-bågen utbyggnad	-75 000	-66		-66	-66		-300		-300	
Strömsbro skola, rivning och nybyggnad	-40 000	-514		-514	-514		-1 000		-1 000	
Sjöängsskolan (f-6 skola o markarb)	-8 804	-8 804	-410	0	410				0	
Sjöängsskolan, vent, allm upprustn. gymn	-10 113	-38		-38	-38	-10 000	-75		-10 075	
Nynässkolan, gula huset	-30 000	0		0	0				0	
Program central skola	-167 600	-13 602	-17 600	-13 602	3 998	-100 000	-3 998		-103 998	
Paviljong Nynäsområdet	-3 789	-3 789	-2 400	-3 789	-1 389				0	
Solängsskolan, allmän upprustn	-150 000	-4 455		-4 357	-4 357	-50 000	33 200	-28 843	-16 800	
Stigslundsskolan om och nybyggnad	-115 000	-18 956	-26 500	-16 313	10 187	-87 901	30 301	-38 444	-57 600	

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

Belopp i tusental kr	Total invest	T o m 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvik. 2017	Budget 2018	Ombudg 2018	Ombudg Senare	Just budg 2018	Not
Sörbyskolan, allmän upprustning	-175 344	-167 420	-77 303	-70 401	6 902		-7 924		-7 924	
Staffansskolan etapp 3	-3 500	0		0	0	-3 500			-3 500	
Andersbergsskolan, allmän rust	-35 000	0		0	0				0	
Forsbacka gymnastik+omkl, vent o rust	-7 800	-340		-340	-340		-200		-200	
Ludvigsbergsskolan ny vent+omklrum	-30 000	0		0	0				0	
Ludvigsbergsskolan, kökskrav	-10 482	-10 467	-200	1	201		-15		-15	
Ludvigsbergsskolan, tak o vent på flyglarna	-12 000	-2 298	-10 000	-2 298		-2 000	-7 702		-9 702	
Anpass Norrsundets skola till frsk	-3 000	-1 284	-3 000	-1 264	1 736		-1 716		-1 716	
Anpassa Norrsundets skola till frsk, etapp 2	-10 000	0		0	0	-6 000			-6 000	
Staffansskolan, anpassning LoM	-15 599	-15 499	-341	-39	302		-100		-100	
Vallbacksskolan Högst	-86 645	-86 645	-1 872	1 983	3 855				0	
Vallbacksskolan, idrottshall	-36 335	-35 535	-6 932	-2 967	3 965		-800		-800	
Vallbacksskolan, omb gymn till klassrum	-15 800	-3 140		-3 037	-3 037	-15 500	2 840		-12 660	
Vikingaskolan, vent	-6 000	-62	-6 000	-62	5 938		-5 938		-5 938	
Sofiedalsskolan, drän,dagvatten, ute,kök	-21 600	-778		-778	-778	-15 000	-5 822		-20 822	
Sofiedalskolans köksinvestering	0	0		0	0	-4 000	4 000		0	
Norrullsskolan, ombyggnad och ventilation	-17 000	0		0	0				0	
Vasaskolan allmän rust, nybyggnad	-300 000	-178		-84	-84		-1 800		-1 800	
Vasaskolan, akuta åtgärder	-2 891	-2 891	-109	0	109				0	
Polhem P1, allmän rust	0				0				0	
Paviljonger skolor mm	-27 749	-22 749	-500	-231	269		-5 000		-5 000	
Guldsmedsvägen frsk, kök samt tillb och VVS	-8 530	-8 430	-392	-1 022	-630		-100		-100	
Lilla Bönan, köksåtgärder	-7 800	-498	-5 000	-435	4 565		-7 302		-7 302	
Brynässkolan	-130 000				0				0	
Kungsbäck, ny förskola/skola	-200 000				0				0	
Projekt med årsanslag:										
Verksamhets- o handikappanpassning			-8 500	-7 992	508	-5 500	-1 000		-6 500	
Kök, tillagning myndighetskrav			-1 375	0	1 375		-20		-20	
Skolköksutrustning			-1 421	-634	787	-1 000	-400		-1 400	
Anpassning el och datanät			-2 500	0	2 500				0	
Åtg. Bullriga miljöer förskola			-743	-390	353				0	
Anpassning flytt fr Skytteln till P4			-176	0	176				0	
Hagaström flytt paviljong			-43	2	45				0	
Summa Utbildning			-214 162	-173 901	31 716	-383 385	44 747	-87 139	-338 638	
					0				0	
Näringsliv o arbetsmarknad:					0				0	
					0				0	

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

Belopp i tusental kr	Total invest	T o m 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvik. 2017	Budget 2018	Ombudg 2018	Ombudg Senare	Just budg 2018	Not
Skogmur, anpassning och ventilation	-50 000	-18 816	-16 000	-17 771	-1 771	-34 000	14 373	-11 557	-19 627	
Eriksberg, vent och värme	-7 020	-7 020	-398	-19	379				0	
Lindängens dagcenter, VVS värme	-17 300	-1 686	-14 994	-230	14 764	-2 300	-13 314		-15 614	
Sätrahöjdens DC, kompletterande byggnad	-4 056	-4 006	-300	-11	289		-50		-50	
Ersättningslokaler för B-bågen	-2 000				0				0	
Projekt med årsanslag:					0				0	
Anpassningar, datanät, larm			-600	601	1 201	-600			-600	
Summa NAN			-32 292	-17 430	14 862	-36 900	1 009	-11 557	-35 891	
Omvårdnad:										
kv Bråbänken, förvärv och anpassning	-69 300	-56 508	-67 500	-56 385	11 115		-12 792		-12 792	
Projekt med årsanslag:										
Diverse reinvesteringar mm			-700		700	-200			-200	
Summa Omvårdnad			-68 200	-56 385	11 815	-200	-12 792	0	-12 992	
Kultur o Fritid:										
Mariehov, nytt föreningsförråd	-6 000	0		0	0				0	
Måsberget 2 nya omkl.rum	-3 000	0		0	0				0	
Konserthuset, scengolv o podier, Gevaliasalen	-8 803	-8 483	-8 028	-8 385	-357		-320		-320	
Gavlehov sport-, friidrotts-, träningshall.	-200 000	-200 000	-14 594	-14 594	0				0	
Gavlehov, nytt konstgräs	-4 000	0		0	0				0	
Gavlehov, flytt konstgräs	-2 000	0		0	0				0	
Gavlehov toaletter samt staket	-4 600	0		0	0	0	-4 600		-4 600	
Gunder Hägg stadion	-10 384	-1 924	-1 372	-1 796,0	-424	-4 500	-3 960		-8 460	
Nynäs konstgräs, utbyte	-3 000	0		0	0				0	
Kylmaskin Hedesunda	-5 300	0		0	0	-5 300			-5 300	
Kylmaskin Testebovallen och curlinghallen	-6 050	-5 950	-1 670	-16	1 654		-100		-100	
Sörby IP, nytt konstgräs hall	-1 500	0		0	0				0	
Sörby IP, konstgräs ute	-4 441	-4 391	-660	0	660		-50		-50	
Träffen allmän rust	-32 000	0		0	0				0	
Träffen, nytt konstgräs	-3 273	-2 323	-3 000	-2 308	692			-50	0	
Valbo sportcentrum, allmän rust inkl bad	-87 000	-23 634	-84 047	-20 681	63 366		-26 000	-37 366	-26 000	
Sjömanskyrkan, teknisk upprustning	-30 000	-235		0	0				0	
Gefle Vapen om/tillbyggnad	-130 000	-482		0	0				0	

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

Belopp i tusental kr	Total invest	T o m 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvik. 2017	Budget 2018	Ombudg 2018	Ombudg Senare	Just budg 2018	Not
Gefle Vapen lokal sorteringsmaskin	-3 871	-3 771	-700	-23	678		-100		-100	
Gefle Vapen, bokmagasin	-5 000	0		0	0				0	
Gefle Vapen, hiss i entén	-4 000	0		0	0				0	
Gefle Vapen, ventilation mm	-8 000	0		0	0				0	
Gävle teater utbyte stolar	-1 915	-1 865	-1 146	-6	1 140		-50		-50	
Hagström Konstfr. skridsko, konstgräs	-35 000	0		0	0				0	
Nya konstgräsplaner, två stycken	-8 000	0		0	0				0	
Nynäs IP omklädningsrum etapp 3	-7 901	-366		-182	-182	-3 000	-4 718		-7 718	
Nynäs IP, nytt golv	-1 000	0	-1 000	0	1 000		-1 000		-1 000	
Nynäs Innebandyhall	-1 000	0		0	0	0	-1 000		-1 000	
Närdrottsplatser	-1 000	0		0	0				0	
Hagström IP, inlinebana	-1 500	0		0	0				0	
Testebovallen, nya omkl.rum	-7 000	0		0	0				0	
Konserthuset, utemiljö/uteservering	-3 000	0		0	0				0	
Ny danslokal	-25 000	0		0	0				0	
Konserthuset, elarbeten	-980	-980	-1 000	-980	20				0	
Fjärran Högder, utbyte väggar	-5 000	-134	-5 000	-134	4 866		-4 866		-4 866	
Hemlingbystugan allmän rust	0	0		0	0				0	
Gästhamn	-14 750	-11 035	-11 680	-8 114	3 566		-3 535		-3 535	
Projekt med årsanslag:										
Verksamhetsanpassningar Fritid			-1 850	-116	1 734	-1 100	-366		-1 466	
Verksamhetsanpassningar Kultur			-572	-223	349	-500	-594		-1 094	
Fjärran Högder, fastighetstekniska åtgärder			-1 000	-1 000	0				0	
Tillgänglighetsanpassning och arbetsmiljö			-400	-21	379	-400	0		-400	
Arbetsmiljö			0	0	0				0	
Badanläggningar			-1 700	-950	750	-1 000	0		-1 000	
Summa Kultur o fritid			-139 419	-59 529	79 890	-15 800	-51 259	-37 416	-67 059	
Socialtjänst:										
Hemstugården, ombyggnad kök o vvs	-5 000				0				0	
Klockstapeln, vent, kyla mm etapp 1	-4 700				0	-4 700			-4 700	
Projekt med årsanslag:										
Diverse reinvesteringar mm			-900	-404	496	-900	-495		-1 395	
Summa Socialtjänst			-900	-404	496	-5 600	-495	0	-6 095	

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

	Total	T o m	Budget	Utfall	Avvik.	Budget	Ombudg	Ombudg	Just budg	
Belopp i tusental kr	invest	2017	2017	2017	2017	2018	2018	Senare	2018	Not

Fastighetstekniska investeringar:

Rådhuset, anpassning ny verksamhet	-49 738	-2 781		-2 519	-2 519		-2 400		-2 400	
Räddningstjänsten ny lokalisering	-140 000	-164		-164	-164		-1 500		-1 500	
Skyddsrumståtgärder	-5 000	0		0	0	-5 000			-5 000	
WiFi accesspunkter	-10 655	-5 123	-5 000	-1 123	3 877	-2 532	-3 000		-5 532	
Silvanum, fasader	-3 000	0		0	0				0	
Arkiv, ombyggnad enligt nya lagkrav	-2 000	-63	-2 000	-63	1 938		-1 937		-1 937	
Verksamhetslokal inkl möbelpool	-5 600	0	-5 600	0	5 600				0	
Projekt med årsanslag:					0				0	
VVS- reinvesteringar			-4 785	-4 212	573	-5 000	-570		-5 570	
Driftsystem/IT investering				0	0				0	
Energieffektivisering			-12 372	-4 706	7 666	-8 000	-1 500		-9 500	
Myndighetskrav/handikappanpassn			-1 000	-440	560	-1 000	-560		-1 560	
Skadeförebyggande åtgärder			-5 783	-3 545	2 238	-6 000	-500		-6 500	
Föreläggande fettavskiljare			-1 629	-54	1 575	-1 000	-1 075		-2 075	
Bredbandsuppkoppling för fastighetsdrift			-3 334	45	3 379		-3 300		-3 300	
Byte av kvicksilverlampor/armaturer			-500	21	521				0	
IT-dragningar nyinvesteringar			-4 540	-562	3 978		-2 000		-2 000	
Markanläggningar, utemiljöer			-3 446	-2 229	1 217	-2 000	-1 000		-3 000	
Förvaltningslokaler anpassningar			-3 894	-915	2 979	-3 000			-3 000	
Oförutsett index mm			-15 000	0	15 000	-4 000	-14 037		-18 037	
Takåtgärder			-4 146	-2 234	1 912	-2 000	-1 900		-3 900	
Bullerprojekt inomhusmiljö, åtgärdskrav			-2 156	-1 277	879	-2 000			-2 000	
Summa fastighetstekn investering			-75 185	-23 977	51 208	-41 532	-35 279	0	-76 811	

Summa Gavlefastigheter:

Fleråriga projekt			-463 094	-315 700	138 849	-438 217	-26 448	-136 112	-464 665	
Projekt med årsanslag			-85 065	-31 237	53 828	-45 200	-29 317	0	-74 517	
Totalt			-548 159	-346 937	192 677	-483 417	-55 765	-136 112	-539 182	

AB Gavlegårdarna**Omvårdnad:**

Nytt särskilt boende, 80 lgh Södra hby	-180 000				0				0	
--	----------	--	--	--	---	--	--	--	---	--

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

2018-02-02

Belopp i tusental kr	Total invest	T o m 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvik. 2017	Budget 2018	Ombudg 2018	Ombudg Senare	Just budg 2018	Not
Gävle strand, 6 lgh	-14 306		-8 000	-5 100	2 900	-1 000		-2 900	-1 000	
Kv. Sägbocken gruppboende	-14 300		-4 000	-3 300	700	-7 500		-700	-7 500	
Nya Hemlingby, gruppboende 6 lgh	-18 000				0				0	
Furugården tak hus DoE	-9 000		-2 000	-173	1 827	-8 000		-1 800	-8 000	
Tussilago									0	
Projekt med årsanslag:										
Diverse reinvesteringar mm			-2 000		2 000	-2 000			-2 000	
Ombyggnad hemtjänstlokal, Valbo			-4 000	-5 478	-1 478				0	
Accesspunkter Omv Wifi			-7 000	-4 825	2 175				0	
Summa Omvårdnad			-27 000	-18 876	8 124	-18 500	0	-5 400	-18 500	
Summa Gavlegårdarna:										
Fleråriga projekt			-14 000	-8 573	5 427	-16 500	0	-5 400	-16 500	
Projekt med årsanslag			-13 000	-10 303	2 697	-2 000	0	0	-2 000	
Totalt			-27 000	-18 876	8 124	-18 500	0	-5 400	-18 500	

Gävle Vatten AB

Exploatering Norrlandet	-207 576	-23 200	-2 472	20 728				-20 728	0	
Exploatering övrigt	-25 483	-82 800	-25 483	57 317	-34 900			-57 317	-34 900	
Förnyelseinvesteringar	-37 295	-57 900	-37 295	20 605	-8 500	-10 000			-18 500	
Nyinvesteringar	-1 486	-1 500	-1 486	14	-32 000				-32 000	
Trygga rätt till säkra vattenuttag (VÄG)	-4 435	-20 000	727	20 727		-12 000			-12 000	
Vattenkvalitet Gävle Valboåsen	-32 839	-2 200	-1 165	1 035		-661			-661	
Mer vatten i vattentäkt/verk	-9 187	0	0	0					0	
Skyddsbarriärer mm	-16 676	-24 600	-11 150	13 450					0	
Reservvattenförsörjning	-1 242	-10 000	-192	9 808		-9 800			-9 800	
Summa Gävle Vatten		-222 200	-78 517	143 683	-75 400	-32 461	-78 045		-107 861	

§ 7: Hot och våld förtroendevalda

Delges:

Samtliga nämnder och bolag samt kommunalförbund.

Dnr 17KS306

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag

att anta "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda" (17KS306) med tillhörande åtgärdskort för tillämpning inom Gävle kommunkoncern. Checklistor med tillhörande åtgärdskort utgör ej en del av beslutet. Dessa hålls uppdaterade av Gävle kommuns säkerhetsenhet.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten fick i uppdrag att utarbeta riktlinjer för hur otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern kan motverkas och hanteras. Riktlinjerna är uppdelade i tre delar: Första delen är en informativ del innehållande bakgrund, gränsdragningsproblematik/ansvarsfördelning, definitioner och ekonomiska aspekter. Den andra delen innehåller information om rapportering, åtgärder vid händelse samt förebyggande åtgärder. Den tredje och sista delen innehåller bilagor i form av checklistor.

Till riktlinjen finns också framtagna åtgärdskort som kan användas som stöd vid olika typer av händelser. Syftet med utformning är att det ska vara enkelt att applicera dokumentet i olika situationer, samt att det ska gå att bryta ner det exempelvis vid publicering på intranät eller liknande.

Inlägg i ärendet

Helene Åkerlind (L).

Yrkanden

Helene Åkerlind (L) yrkar bifall till Kommunstyrelsens förslag.

Beslutsunderlag

- §28 KS Hot och våld förtroendevalda, dnr 17KS306-21

Justerare			Uppdragsbestyrkande

Kommunfullmäktige

Sammanträdesdatum 2018-03-26

- Tjänsteskrivelse - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-18
- Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-17
- Sammanställning remissvar 17KS306, dnr 17KS306-19
- Åtgärdskort vid hot och våld för förtroendevalda, dnr 17KS306-20
- Kultur och Fritidsnämnden - Yttrande 2017-11-24 avseende Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-16
- Omvårdnadsnämnden - Yttrande Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-15
- Samhällsbyggnadsnämnden - Yttrande 2017-12-13 - Riktlinje för otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-14
- Borttagen på grund av personuppgifter., dnr 17KS306-12
- Revisionskontoret - Yttrande angående Hot o våld förtroendevalda, dnr 17KS306-11
- Socialdemokraterna (S) - Yttrande Hot & våld mot förtroendevalda, dnr 17KS306-13
- Kristdemokraterna (KD) - yttrande Riktlinjer vid otillåten påverkan på förtroendevalda,, dnr 17KS306-10
- Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden - Protokollsutdrag och handling 2017-12-07 - Riktlinjer vid otillåten påverkan av förtroendevalda, dnr 17KS306-9
- Socialnämnden - Protokollsutdrag med handling 2017-12-13. Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-8
- Utbildningsnämnden - Protokollsutdrag med handlingar 2017-12-06 - Hot och våld mot förtroendevalda, dnr 17KS306-7
- Gavlefastigheter Gävle Kommun AB - Yttrande Riktlinjer för otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-6
- Yttrande från Moderaterna (M) - Riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-5
- Yttrande från AB Gavlegårdarna - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-4
- Bilaga till remiss - Åtgärdskort hot och våld förtroendevalda, dnr 17KS306-3
- Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda - Remissversion, dnr 17KS306-2

Justerare			Uppdragsbestyrkande

§ 28: Hot och våld förtroendevalda

Delges:

Kommunfullmäktige

Dnr 17KS306

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar enligt ordförandens förslag till beslut att föreslå kommunfullmäktige att anta "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda" (17KS306) med tillhörande åtgärds kort för tillämpning inom Gävle kommunkoncern. Checklistor med tillhörande åtgärds kort utgör ej en del av beslutet. Dessa hålls uppdaterade av Gävle kommuns säkerhetsenhet.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten fick i uppdrag att utarbeta riktlinjer för hur otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern kan motverkas och hanteras. Riktlinjerna är uppdelade i tre delar: Första delen är en informativ del innehållande bakgrund, gränsdragningsproblematik/ansvarsfördelning, definitioner och ekonomiska aspekter. Den andra delen innehåller information om rapportering, åtgärder vid händelse samt förebyggande åtgärder. Den tredje och sista delen innehåller bilagor i form av checklistor.

Till riktlinjen finns också framtagna åtgärds kort som kan användas som stöd vid olika typer av händelser. Syftet med utformning är att det ska vara enkelt att applicera dokumentet i olika situationer, samt att det ska gå att bryta ner det exempelvis vid publicering på intranät eller liknande.

Inlägg i ärendet

Gin Akgül Hajo (V) och Inger KällgrenSawela (M).

Beslutsunderlag

- Kultur och Fritidsnämnden - Yttrande 2017-11-24 avseende Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-16
- Samhällsbyggnadsnämnden - Yttrande 2017-12-13 - Riktlinje för otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-14
- Omvårdnadsnämnden - Yttrande Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-15
- Borttagen på grund av personuppgifter., dnr 17KS306-12
- Revisionskontoret - Yttrande angående Hot o våld förtroendevalda, dnr 17KS306-11

Justerare			Uppdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum 2018-02-13

- Socialdemokraterna (S) - Yttrande Hot & våld mot förtroendevalda, dnr 17KS306-13
- Kristdemokraterna (KD) - yttrande Riktlinjer vid otillåten påverkan på förtroendevalda,, dnr 17KS306-10
- Socialnämnden - Protokollsutdrag med handling 2017-12-13. Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-8
- Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden - Protokollsutdrag och handling 2017-12-07 - Riktlinjer vid otillåten påverkan av förtroendevalda, dnr 17KS306-9
- Utbildningsnämnden - Protokollsutdrag med handlingar 2017-12-06 - Hot och våld mot förtroendevalda, dnr 17KS306-7
- Gavlefastigheter Gävle Kommun AB - Yttrande Riktlinjer för otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-6
- Yttrande från AB Gavlegårdarna - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-4
- Yttrande från Moderaterna (M) - Riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-5
- Bilaga till remiss - Åtgärds kort hot och våld förtroendevalda, dnr 17KS306-3
- Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda - Remissversion, dnr 17KS306-2
- Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-17
- Tjänsteskrivelse - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-18
- Åtgärds kort vid hot och våld för förtroendevalda, dnr 17KS306-20
- Sammanställning remissvar 17KS306, dnr 17KS306-19

Justerare			Uppdragsbestyrkande

Tjänsteskrivelse

Kommunstyrelsen

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige att anta "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda" (17KS306) med tillhörande åtgärds kort för tillämpning inom Gävle kommunkoncern. Checklistor med tillhörande åtgärds kort utgör ej en del av beslutet. Dessa hålls uppdaterade av Gävle kommuns säkerhetsenhet.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten fick i uppdrag att utarbeta riktlinjer för hur otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern kan motverkas och hanteras. Riktlinjerna är uppdelade i tre delar: Första delen är en informativ del innehållande bakgrund, gränsdragningsproblematik/ansvarsfördelning, definitioner och ekonomiska aspekter. Den andra delen innehåller information om rapportering, åtgärder vid händelse samt förebyggande åtgärder. Den tredje och sista delen innehåller bilagor i form av checklistor.

Till riktlinjen finns också framtagna åtgärds kort som kan användas som stöd vid olika typer av händelser. Syftet med utformning är att det ska vara enkelt att applicera dokumentet i olika situationer, samt att det ska gå att bryta ner det exempelvis vid publicering på intranät eller liknande.

Beslutsunderlag

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda
Åtgärds kort förtroendevalda
Sammanfattning remissvar

Andreas Lindahl
Säkerhetssamordnare
Säkerhetsenheten

Beslut: Protokollsutdrag med beslutsunderlag skickas till: Kommunens nämnder, hel- och delägda bolag samt kommunalförbund.

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Hot och våld mot förtroendevalda

Säkerhetsenheten, Kommunledningskontoret
Andreas Lindahl

Citera gärna ur skriften men ange källa

© Författaren och Gävle kommun 2017
Grafisk form Pangea design

ISBN anges här i förekommande fall
www.gavle.se

Förord

Brottsförebyggande Rådets (BRÅ) rapport Politikernas trygghetsundersökning (PTU) 2015 visade att cirka 30 % av dom dryga 14000 tillfrågade politikerna på såväl nationell som lokal nivå hade utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag under 2014. Under året 2012 var motsvarande antal cirka 20 %. Huvuddelen av dom som utsattes för detta drabbades flertalet gånger, endast en femtedel drabbades en gång under 2014. ¹

Sveriges kommuner och landsting, SKL, har i intervjuer konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationerna när det rör säkerhetsfrågor då förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunen. Vidare konstaterar SKL att det bland förtroendevalda ibland råder osäkerhet kring om vad som är att anse som ett brott. ² Dessa förhållanden samt att det emellanåt finns en uppfattning om att "lite får man tåla" gör att det kan antas att det finns ett mörkertal när det gäller förtroendevalda som utsätts för hot, våld eller trakasserier. Den typ av händelser som förtroendevalda utsätts för samlas ofta under begreppet *otillåten påverkan*.

Hot, våld, trakasserier och i övrigt otillbörlig påverkan av förtroendevalda är mycket allvarligt och kan på sikt påverka den demokratiska processen om inte samhället motverkar detta.

¹ <https://www.bra.se/bra/brott-mot-politiker/ptu.html>

² <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/978-91-7585-056-6.pdf>

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bakgrund	2
Syfte och giltighet	2
Definitioner	2
MISSHANDEL	2
OLAGA TVÅNG	2
OLAGA HOT	2
OFREDANDE	3
OTILLÅTEN PÅVERKAN	3
Avgränsningar/ansvarsfördelning	3
Ekonomi	4
Rapportering	4
Polisanmälan	4
Intern rapportering	5
Förebyggande arbete	5
Säkerhetsutbildning	5
Säkerhetssamtal	5
Risk- och hotanalys	5
Skyddsåtgärder	5
När det händer	6
Åtgärder om du utsätts för hot	6
Åtgärder vid hot via post, e-post, sms, sociala medier eller liknande	6
Åtgärder om du utsätts för våld	6
Åtgärder efter ett angrepp	7
Bilagor	8
Bilaga lagtext	8
Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting	8
Brottsbalk (1962:700), 24. Kapitlet – Nödvärn	9
Bilaga checklistor	10
Checklista – generell hot/riskbedömning samt riskreducering	10
Checklista – hot och riskbedömning vid offentliga sammanträden	13
Checklista – misstänkta försändelser	14
Checklista – bombhot och liknande händelser	15
Bilaga incidentrapport	17
Källor	20

Inledning

Bakgrund

Förtroendevalda omfattas inte på samma sätt av arbetsmiljölagstiftningen som reglerar arbetsgivarens ansvar och skyldigheter mot arbetstagarna i fråga om hot och våld (otillåten påverkan) på arbetsplatsen som medarbetare inom kommunen. Detta beror på att förtroendevalda verkar i ett förtroendeuppdrag och därmed inte heller omfattas av tjänstemannaskyddet. Från kommunens sida är det dock önskvärt att otillåten påverkan hanteras på samma sätt oaktat om det är en medarbetare eller förtroendevald som drabbats.

Syfte och giltighet

Syftet med dessa riktlinjer är att de ska utgöra ett stöd för förtroendevalda i det dagliga arbetet och i förlängningen medverka till att var och en känner trygghet i förtroendeuppdraget.

Dessa riktlinjer skall fastställas med ett minimum av en gång per mandatperiod.

Definitioner

I samband med hot och våld kan ett antal olika brott förövas som sorterar under skilda lagrum. Nedan följer ett par exempel på brott som är relevanta i sammanhanget, givetvis kan ytterligare brottstyper aktualiseras i det enskilda fallet.

MISSHANDEL (Brottsbalken 3 kap. §5)

Den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd, döms för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Lag (1998:393).

OLAGA TVÅNG (Brottsbalken 4 kap. §4)

Den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något döms för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan utövar tvång genom hot att åtala eller ange någon annan för brott eller att lämna menligt meddelande om någon annan, döms också för olaga tvång, om tvånget är otillbörligt

Olaga tvång kan aktualiseras om en förtroendevald hotas för att fatta visst beslut eller hotas för att avstå att genomföra viss tjänsteåtgärd, för en förtroendevald skulle det kunna handla om att rösta på ett visst sätt eller förorda en viss lösning.

OLAGA HOT (Brottsbalken 4 kap. §5)

Om någon lyfter vapen mot någon annan eller annars hotar med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Ett hot kan framföras på många olika sätt och vara olika uppenbart/tydligt när det framförs. Generellt kan sägas att ju mer subtilt ett hot är, desto svårare är det att leda i bevis.

OFREDANDE (Brottsbalken 4 kap. §7)

Den som handgripligen antastar eller medelst skottlossning, stenkastning, oljud eller annat hänsynslöst beteende eljest ofredar annan, döms för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år. Lag (1993:207).

Ofredande är per definition ett ovälkommet beteenden, ofredande kan i dagligt tal även kallas för trakasserier och då även omfatta närbesläktade brott så som förtal och förolämpning. Att bli utsatt för knuffar och andra former av lindrigare våld är ofta att anse som ofredande.

OTILLÅTEN PÅVERKAN

Begreppet *otillåten påverkan* kan sägas sammanfatta de ovan nämnda brotten samt ytterligare verksamhet som syftar till att påverka förtroendevalda i någondera riktning. Inom ramen för otillåten påverkan kan utöver tidigare omnämnda brott även utpressning och korruptionsbrott nämnas. Här inbegrips även den typ av beteende som är påfrestande för den utsatte men i juridisk mening kanske inte når upp till en straffbar nivå, exempelvis trakasserier.

Avgränsningar/ansvarsfördelning

Säkerhetsansvaret följer med det ordinarie verksamhetsansvaret.

Vid behov åligger det nämnderna, förvaltningarna och koncernföretagen att upprätta verksamhetsspecifika riktlinjer/instruktioner. Respektive verksamhet svarar för medföljande kostnader. Det åvilar också verksamhetsansvarige att säkerställa att en person som utsatts för hot och/eller våld får det stöd som fordras efter händelsen både avseende säkerhetsåtgärder och avseende debriefing, stödsamtal eller liknande.

Den enskilde har ett ansvar för att tillse att arbetet sköts i enlighet med fastställda rutiner och handlingsplaner. Även om det som ovan nämnts att säkerhetsansvaret följer med verksamhetsansvaret åligger det den enskilde att bidra till säkerheten, det kan till exempel handla om att inte släppa in människor som inte känns igen i lokalerna, att stänga till en dörr som står öppen som borde vara stängd eller att helt enkelt påtala säkerhetsbrister för sin chef (motsvarande) och/eller fastighetsansvarige.

I och med att förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunen så är lagstiftningen gällande ansvaret för de förtroendevalda något diffus.

Lagstiftningen för förtroendevalda är i stort densamma som för privatpersoner, vilket bland annat innebär att förtroendevalda inte omfattas av tjänstemannaskyddet. En ytterligare faktor som bidrar till komplexiteten när det gäller förtroendevalda är att flertalet förtroendevalda har uppdrag på olika politiska nivåer, ibland hela vägen från kommun via region till riksnivå. Detta kan göra att bedömningen var hotet (händelsen) härrör ifrån kan bli svårt att definiera om det inte finns en tydlig avsändare.

För att tydliggöra ansvarsfördelningen är bedömningen att kommunen i första hand bör agera på händelser som har en tydlig koppling till uppdraget. Dessa riktlinjer avser således i huvudsak händelser som uppstått i samband med, eller som en följd av, tjänsteutövningen i ditt förtroendeuppdrag. Då ansvarsfördelningen gällande förtroendevalda i samband med otillåten påverkan

i dagsläget är något oklar, bör kommunen ha en generös tolkning när det gäller vad som ankommer på kommunen då en förtroendevald utsatts. Detta gäller även om en anhörig skulle drabbas till följd av den förtroendevaldas åtaganden, det är orsaken till händelsen som är styrande i första hand.

Ytterligare anledning till att kommunen bör vara generös i sin tolkning är att det varierar kraftigt i vilket stöd som förtroendevalda kan påräkna från sitt parti då säkerhetsarbetet varierar stort mellan partierna. Läggs huvudansvaret på den drabbades parti så kan det resultera i skevheter i hur mycket stöd som ges till drabbade. Kommunen bör här ta ansvar för förtroendevalda på samma sätt som för medarbetarna.

För att inte hamna i situationer där en utsatt förtroendevald riskerar att "hamna mellan stolarna" bör kommunen ha en generös syn på ansvar och åtgärder i samband med händelser som hänför sig till detta dokument. Reservation görs för händelser som har en uppenbar privat karaktär såvida det inte blir tal om en överförd hotbild, det vill säga att hotbilden "spiller över" på den plats den där den förtroendevalda verkar (exempelvis förvaltning eller stadshus). Detta bedöms i det enskilda fallet.

Ekonomi

Säkerhetsåtgärder kopplade till händelser gällande otillåten påverkan är allt som oftast behäftade med kostnader. *Akuta* kostnader hanteras inledningsvis centralt av kommunledningskontoret. Löpande kostnader och planerade kostnader hanteras av respektive nämnd.

Rapportering

Huruvida en händelse skall polisanmälas eller inte måste i slutändan avgöras av den enskilde eftersom det är den som utsatts som förväntas genomgå förhör, vittna i rätten och liknande.

Strävan bör dock vara att brott skall anmälas då det är av synnerlig vikt att samhället markerar mot otillåten påverkan. Råder det tveksamheter om en händelse är att betrakta som ett brott så kan kommunens säkerhetsenhet konsulteras.

Att polisanmäla och rapportera det inträffade är viktigt även för att skapa ett underlag för kommunens och partiernas säkerhetsarbete eftersom såväl kommunen som partierna får svårare att arbeta förebyggande om det inte rapporteras eftersom det då förblir okänt.

Polisanmälan

Företrädesvis görs polisanmälan av den utsatte själv, detta med anledning av att undvika felinformation och dylikt. I vissa fall önskar dessutom polisen genomföra ett första målsägandeförhör i samband med att anmälan görs.

Om den hotade inte känner sig trygg med att göra anmälan på egen hand bör denne åtföljas av lämplig person, exempelvis partikamrat, nämndsordföranden eller någon från säkerhetsenheten.

I särskilda fall kan kommunen göra anmälan i den hotades ställe, detta gäller dock endast själva anmälan, den som utsatts för brott kommer i förlängningen att höras och eventuellt närvara vid rättegång. Brott mot person förutsätter i princip alltid att det finns en fysisk person som målsägande.

Intern rapportering

För att kommunen och partierna ska kunna jobba både förebyggande och efter en händelse så tarvar det att händelser rapporteras internt även om händelsen inte leder till en polisanmälan.

Rapportering av hot och/eller våld sker med stöd av bilaga "incidentrapportering" – rapporten skickas till personsakerhet@gavle.se. I brådskande fall, vid behov av åtgärder, kontakta säkerhetsenheten på telefon. Säkerhetsenheten kommer att göra en initial bedömning av händelsen men som det tidigare har förts fram så hamnar det i slutändan på den drabbade att avgöra huruvida det ska göras en polisanmälan eller inte.

Händelsen ska även registreras i LISA.

Förebyggande arbete

I det förebyggande arbetet finns flertalet metoder och modeller varav några är;

Säkerhetsutbildning

Arbetsmiljöverket har en webbaserad utbildning/information som generellt avhandlar hot och våld. Den tar bland annat upp ansvars- och rollfördelning på en arbetsplats. Utbildningen är i första hand för medarbetare, men är så pass generell att den är tillämplig även för förtroendevalda.

Länk till Arbetsmiljöverkets webb utbildning/information:

http://host.learnways.com/av/kursnavigering/c_hotochvald.html#

Skulle det förhålla sig så att du i ditt uppdrag behöver särskild säkerhetsutbildning så åligger det berörd nämnd att tillse att detta ordnas. Stöd och råd kan sökas hos säkerhetsenheten.

Säkerhetssamtal

Säkerhetssamtalet erbjuds förtroendevalda under mandatperioden och syftar i första hand till att öka risk- och hotmedvetenheten hos den enskilde.

Säkerhetssamtalet kan genomföras gemensamt eller enskilt utifrån önskemål och behov. Samtalen genomförs av säkerhetsenheten.

Risk- och hotanalys

Med handledning av checklistorna bifogade i denna policy kan du själv genomföra en, grundläggande, enkel riskanalys för såväl vardagen som för möten och sammanträden. För ytterligare råd och stöd kontakta säkerhetsenheten.

Skyddsåtgärder

Vid en konstaterad och bedömd hotbild kan ett antal skyddsåtgärder vidtas, dessa anpassas efter varje situation och kommer således inte att redovisas här.

OBS! Vid beställning av väktartjänster är det viktigt att beställningen innehåller dels en *uppdragsinstruktion* (exempelvis vad som ska bevakas, i vilken omfattning och hur länge), glöm inte heller att ange fakturareferens.

När det händer

När en hotfull eller våldsam situation uppstår sker ofta saker snabbt och situationen blir kaotisk. För att lättare kunna hantera en sådan situation är mental förberedelse viktig – *vad gör jag om det händer?*

Åtgärder om du utsätts för hot

- Larma så snart det är genomförbart
 - Polis via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater
- Försök verka konfliktreducerande genom att;
 - Försök uppträda lugnt och sakligt
 - Visa vederbörande att du lyssnar
 - Avbryt inte
- Undvik rörelser och uttryck eller dylikt som kan uppfattas som provocerande.

Åtgärder vid hot via post, e-post, sms, sociala medier eller liknande

- Dokumentera det inträffade via skärmdump, klippverktyg eller genom att fotografera/filma. Vid hot som framförs över telefon – försök att spela in samtalet eller sätt på högtalarfunktion och låt om möjligt något bevittna samtalet.
- Vid postförsändelse – spara både försändelse och emballage och rör det så lite som möjligt i syfte att öka chanserna för att kunna finna spår.
- Beakta att meddelanden som spelats in på röstbrevlåda normalt raderas efter en viss tid (beror på operatör) efter att dom lyssnats av första gången, detta är viktigt att uppge för polisen vid en eventuell anmälan.

Åtgärder om du utsätts för våld

- Larma när så är möjligt, på det sätt som är möjligt.
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm i förekommande fall
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- Försök ta dig från platsen.
- Ta skydd – lås in dig själv eller försök barrikadera dörren med möbler och annat tillgängligt.
- Försvara dig.
Om det inte finns någon annan utväg och du är utsatt för ett angrepp är du i din fulla rätt att försvara dig och *det kan i värsta fall vara enda utvägen*. Rätten till nödvärn återfinns i Brottbalkens 24 kapitel §1. Värt att notera i sammanhanget är att den som kommer till den utsattes hjälp kan ta över den utsattes nödvärnsrätt.

Åtgärder efter ett angrepp

- Om polis är larmad – ordna om möjligt någon som möter upp.
- Om någon är skadad – ge första hjälpen utifrån förmåga och kunskap – *att göra något är bättre än inget*.

- Ta hand om drabbade – lämna inte en chockad eller skadad person ensam om det inte är absolut nödvändigt.
- Om polisen inte larmades vid händelsen – fatta beslut om kontakt med polisen och/eller säkerhetspolisen.
- Underrätta aktuella befattningshavare om händelsen, exempelvis;
 - Nämndsordföranden (motsvarande)
 - Partiets säkerhetsfunktion
 - Kommunens säkerhetsenhet
- Planera för krishantering/psykosocialt omhändertagande och krisstöd både på kort och lång sikt (se även bilaga *Psykosocialt omhändertagande*).
- Planera mediahanteringen och kommunikation – vem uttalar sig och om vad?

Bilagor

Bilaga lagtext

I följande bilaga har endast ett axplock av lagrum som kan aktualiseras i situationer som riktlinjerna avser tagits med. Aktuell lagtext återfinns på riksdagens [hemsida](#).

Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting

Säkerhetskontroll

1 § Säkerhetskontroll får genomföras vid inpassering till eller i lokaler som disponeras för ett sammanträde som i enlighet med regleringen i kommunallagen (1991:900) är offentligt, om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Beslut om säkerhetskontroll

2 § Beslut om säkerhetskontroll ska avse ett visst sammanträde och får utöver sammanträdeslokalen och entréutrymmen endast omfatta de angränsande lokaler som behöver utnyttjas för att besökare ska kunna följa sammanträdet. I ett beslut om säkerhetskontroll ska det anges vilket sammanträde och vilka lokaler som omfattas av beslutet.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet.

Innan säkerhetskontroll beslutas ska samråd ske med Polismyndigheten. *Lag (2014:665).*

Kontrollens omfattning och utformning

3 § Säkerhetskontrollen omfattar besökare till det sammanträde och de lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll. Kontrollen avser dock inte ledamöter och ersättare vid sammanträdet, eller andra som på grund av lag eller särskilt uppdrag närvarar vid sammanträdet. Den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet får undanta även andra personer från kontrollen.

Identiteten får kontrolleras endast för att fastställa om en person som uppger sig inte omfattas av säkerhetskontrollen ska undantas från den.

4 § Vid säkerhetskontrollen ska vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation utföras och väskor och andra föremål som påträffas i lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll undersökas.

5 § Säkerhetskontrollen genomförs efter närmare anvisningar av Polismyndigheten av en polisman eller, efter Polismyndighetens förordnande, av en ordningsvakt under ledning av en polisman. *Lag (2014:665).*

6 § Kroppsvisitation vid säkerhetskontrollen ska utföras med metalldetektor eller liknande anordning. Kroppsvisitation får göras på annat sätt om det finns särskilda skäl. I så fall ska den utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som Polismyndigheten har godkänt för uppgiften.

Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme och om möjligt i vittnes närvaro.

Kroppsvisitation får utföras eller bevittnas endast av någon som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte görs med metalldetektor eller liknande anordning eller avser föremål som den som visiteras har med sig. *Lag (2014:665).*

7 § Påträffas vid säkerhetskontrollen något sådant föremål som avses i 4 § första meningen, ska den som föremålet påträffas hos uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring, om det inte tas i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål får det omhändertas.

Avvisning och avlägsnande

8 § Besökare som inte underkastar sig beslutad säkerhetskontroll och inte kan styrka någon behörighet att enligt 3 § ändå vistas i sammanträdeslokalen får vägras tillträde till sammanträdet och de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll och avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler. Samma åtgärder får vidtas mot den som inte följer en uppmaning enligt 7 § att lämna föremål ifrån sig.

Förvaring av föremål

9 § Föremål som har lämnats till förvaring eller omhändertagits enligt denna lag ska förvaras på ett betryggande sätt. Om det begärs, ska ett bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas.

Föremålet ska återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll.

Förbud att överklaga

10 § Beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Brottsbalk (1962:700), 24. Kapitlet – Nödvärn

1 § En gärning som någon begår i nödvärn utgör brott endast om den med hänsyn till angreppets beskaffenhet, det angripnas betydelse och omständigheterna i övrigt är uppenbart oförsvarlig.

Rätt till nödvärn föreligger mot

1. ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom,
2. den som med våld eller hot om våld eller på annat sätt hindrar att egendom återtas på bar gärning,
3. den som olovligen trängt in i eller försöker tränga in i rum, hus, gård eller fartyg, eller
4. den som vägrar att lämna en bostad efter tillsägelse. *Lag (1994:458).*

Bilaga checklistor

Checklista – generell hot/riskbedömning samt riskreducering

Med hjälp av denna checklista för hot- och riskbedömning kan du som enskild göra en första enkel bedömning av dina risker i vardagen eller vid särskilda tillfällen. Checklistan har huvudfokus på arbetsplatsen/arbetssituationen.

Tänk på att det kan vara nödvändigt att bryta ner en hot- och riskbedömning i olika delar beroende på hur omfattade analysen ska vara, och även beroende på om denna görs som en del i det förebyggande arbetet eller om den genomförs med anledning av inträffad händelse.

En tänkbar uppdelning kan vara *arbetsplats, sammanträde, bostad* och *övrigt*.

Generellt kan sägas att när det gäller riskbedömningar så är det inget fel i att acceptera en risk som är identifierad och bedömd som acceptabel – det är ett medvetet val – det är risker som kan anas men som ignoreras som kan bli problematiska.

Hot- och riskbedömning

- Befintliga rutiner på arbetsplatsen – vad gäller?
- Var och när är det störst risk att bli utsatt för ett angrepp?
Exempelvis ”i bostaden” eller ”på väg till bilen från arbetsplatsen”
- I vilken situation är risken som störst?
 - Vid öppning/stängning?
 - Vid besök?
 - Övrigt?
- Besök – hur, var och när tar vi emot besök?
 - Planerade besök – val av lokal, ensam? Med kollega/chef?
 - Oplanerade besök – är till tillåtet enligt gällande rutiner?
- Finns det situationer/platser eller uttalanden/framträdanden som kan vara särskilt utsatta/riskfyllda?
Exempelvis beslut i kontroversiella frågor med högt medialt intresse eller där stora personliga intressen står på spel.
- Vad kan du själv göra för att minimera riskerna?
 - Placering i lokalen vid individmöten – närhet till reträttväg.
 - Bemötandeteknik – korrekt, vänligt, lugnande men bestämt.
- Vad för information/kunskap behöver du inhämta och vem behöver du konsultera/rådgöra med?

- Vilka utrymningsvägar finns? Fungerar dom? Prova!
- Vilka möjligheter till skydd och/eller hjälp finns?
 - Hur larmas hjälp enklast? Överfallslarm och/eller "kompislarm"? – vet **DU** hur larmet fungerar?
 - Närmsta kollega?
 - Låsbar dörr? *Exempelvis in till kontoret eller avdelning/enhet*

Riskmatris för grundläggande riskbedömning

Nedan följer en riskmatris för riskbedömning, denna kan utgöra ett stöd när det gäller att prioritera vilka risker som måste hanteras först. Matrisen är tillämplig på såväl personella som materiella risker.

En enkel metod är att "brainstorma" fram tänkbara händelser, bedöma dessa och därefter placera in dom i matrisen nedan och slutligen summera, detta ger dig då en prioritering av riskerna utifrån hur dom har bedömts.

	RISKBEDÖMNING				
	1	2	3	4	
Sannolikhet					4
					3
					2
					1
	Konsekvens				

Sannolikhet		Konsekvens		Risknivå		
1	Osannolikt	1	Försumbar	Formel: (R=K x S)		
2	Liten sannolikhet	2	Lindrig	LAG	1-4	Kan accepteras
3	Stor sannolikhet	3	Allvarlig	MEDEL	6-8	Åtgärdas snarast
4	Mycket stor sannolikhet	4	Mycket allvarlig	HÖG	9-16	Åtgärdas omdelbart

Vid behov kontakta säkerhetsenheten för stöd och råd.

Riskreducering

Som förtroendevald kan du med anledning av ditt uppdrag hamna i icke önskvärda situationer när individer eller grupper av individer upplever sig felbehandlade eller dylikt. Ett fåtal av dessa har tendenser till att inte foga sig till fattade beslut eller hålla sig till dom rutiner som gäller vid exempelvis överklagan. Dessa personer kan ibland bli så djupt engagerade i saken att dom anser att det är den förtroendevalda personligen som bär ansvaret för det inträffade, nedan följer därför ett antal förslag på hur du kan gå tillväga för att försvåra en sådan individs möjligheter att kartlägga dig;

- Fundera över vad som ~~normal~~**normal** bilden i din omgivning – har du normalbilden klar för dig ökar chanserna att du upptäcker avvikelser från denna. Det kan exempelvis handla om fordon/individer som finns i din närmiljö och har ett avvikande beteende.
- Se över din vardagssäkerhet – inbrottslarm, nycklar/koder, brandvarnare och dylikt – är det något som kan förbättras?
- Beakta hur och var du ~~exponerar~~**exponerar** dig, exempelvis på vilket sätt du exponerar dig på nätet – privat eller öppen profil på sociala medier?
 - Geotagging av bilder – geotagging innebär att positionen där bilden tagits visas – detta kan i kartläggningssyfte användas för att se vilka platser du vistas på mer än andra.
- Hur mycket ~~information~~**information** finns om dig i dag på internet?
- IT/IS-säkerhet ~~öppet~~**öppet** eller lösenordsskyddat nätverk i hemmet?
- Lösenordshantering – har du ett enkelt lösenord?
 - Har du samma lösenord till flera enheter?
 - Samma lösenord hemma som på jobbet?
- Var och hur kasserar du din privata trasiga/förbrukade teknik idag? Exempelvis USB-minnen eller hårddiskar (datorer) – även om enheten inte fungerar så innebär det inte att det inte går att få ut information ur enheten.

Vid behov kontakta säkerhetsenheten för råd och stöd.

Checklista – hot och riskbedömning vid offentliga sammanträden

Inför ett offentligt sammanträde kan det vara till hjälp att genomföra en enklare hot- och riskbedömning. Inför sammanträden där det redan innan är känt att ämnen som är kontroversiella eller omtvistade ska hanteras bör en hot/riskbedömning göras. Bedömningen görs lämpligen under ledning av nämndens ordförande eller annan utsedd person. *Riskmatrisen i checklistan för generell riskbedömning kan med fördel användas även i detta syfte.*

Hotbildsinventering

- Finns det redan innan sammanträdet en känd hotbild?
- Erfarenheter av tidigare sammanträden av liknande natur?
- Finns det andra möten/allmänna sammankomster eller dylikt som är känt och som kan påverka det egna sammanträdet?

Utifrån ovan frågeställningar erhålls ett antal svar och/eller antaganden som sedermera får ligga till grund för bland annat:

- Kontakt med polisen. Kontakts lämpligen så snart som möjligt. Finns ingen upparbetad kontaktväg är ingångsvägen via Polisens Kontaktcenter – PKC, 114 14
- Beslut om säkerhetskontroll enligt *lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting*. Innan beslut om säkerhetskontroll fattas skall samråd ske med polismyndigheten.
- Beslut om väktarbevakning (motsvarande). Hur bevakningen utformas får avgöras i samråd mellan sammanträdets ordförande och bevakningsbolaget. Exempelvis hur väktarna ska uppträda – i uniform eller kostym (motsvarande), om bevakningen ska ske synligt eller dolt (exempelvis att väktarna uppehåller sig i angränsande utrymme).
- Beslut om åtgärder avseende lokalernas utformning. Detta kan ha till syfte att dels separera sammanträdets deltagare från besökare och dels att skapa evakueringsvägar och dylikt. Exempel på åtgärder:
 - Separat in/utgång för mötesdeltagare och besökare
 - Talarstolens/podiets placering – eftersträva att talaren har fritt bakom sig och att det där finns en skyddad evakueringsväg.
 - Avgränsningar i form av rep/band/blomsterarrangemang.
 - Placering av bevakningspersonal/funktionärer/media ur ett säkerhetsperspektiv.
 - Hur hantera eventuella gåvor och dylika paket som överlämnas?

Checklista – misstänkta försändelser

Om du får en oväntad/ej beställd försändelse

- Vid leverans med bud – be om legitimation

Var särskilt uppmärksam på om försändelsen är/har:

- Avgränsande/inskränkande text – exempelvis ”får endast öppnas av”
- Fettfläckar/oljefläckar
- Överdriven frankering
- Saknar returadress
- Har handskriven adress
- Är ojämn/sned/bucklig
- Ovanlig/konstig lukt
- Är oförväntat lätt eller tungt i förhållande till form och storlek
- Ger ljud ifrån sig
- Övriga omständigheter som väcker din misstänksamhet
- Tecken på att paketet har öppnats och återförslutits

ÅTGÄRDER VID MISSTÄNKT FÖRSÄNDELSE

- RÖR INTE FÖRSÄNDELSEN MER ÄN NÖDVÄNDIGT
- Säkerställ att människor i närheten avlägsnar sig från paketets omedelbara närhet.
- Larma polisen via SOS – 112
- Meddela den interna säkerhetsorganisationen
 - Kommunens säkerhetsenhet
 - Partiets säkerhetsansvarige
- Om möjligt – dokumentera
 - Tid
 - Hur försändelsen levererades
 - Vilka som har varit i kontakt med försändelsen

ÅTGÄRDER VID MISSTÄNKT FARLIGT ÄMNE

I tillägg till ovan åtgärder:

- Om möjligt isolera/stäng/lås utrymmet där försändelsen finns
- Om du kontaminerats
 - Lägg kontaminerade kläder i en hög på golvet
 - Skölj/tvätta/duscha exponerade delar – SANERA
- Om möjligt isolera/stäng in dig själv i ett avskilt utrymme, skilt från försändelsen, detta för att;
 - Inte exponeras ytterligare av det misstänkta ämnet
 - Inte kontaminera fler personer eller utrymmen.
- Varna din omgivning
- Invänta polis, ambulans och räddningstjänst

Misstänkt försändelse

Checklista – bombhot och liknande händelser

DATUM:

PLATS:

TÄNK PÅ:

- Avbryt inte den som ringer
- Uppträd så lugnt och samlat som möjligt
- Lyssna noga på vad personen säger och hur det sägs.
- Om möjligt, starta inspelning eller motsvarande av samtalet.

Om det ges utrymme för att ställa frågor:

NÄR ska hotet verkställas? _____

VAR finns bomben (mostvarande)? _____

MOT VEM eller VAD riktas hotet?

UTSEENDE/TYP av bomb (mostvarande)?

VARFÖR – motiv/anledning/syfte _____

VEM är det som ringer (person/organisation)? _____

Verkar den som framförde hotet bekant med den hotade verksamheten?
(Exempelvis fackmannamässiga uttryck eller liknande)

Tidpunkt för hotet: DATUM:
KLOCKSLAG:

Telefonnummer som användes:

Hur precist uppfattades hotet? _____

PERSONEN

- ☐ MAN
- ☐ KVINNA
- ☐ POJKE
- ☐ FLICKA
- ☐ UPPGIVET NAMN

ATTITYD

- LUGN
 UPPHETSAD
 ANNAT

TAL

- ☐ FORCERAT
☐ LÅNGSAMT
☐ VÄLVÅRDAT
☐ OVÅRDAT
☐ STAMMANDE
☐ LÄSPANDE
☐ FÖRVRÄNGT
☐ ÖVRIGT

DIALEKT OCH SPRÅK

- ☐ SVENSKA
☐ ANNAT SPRÅK

-
- ☐ LOKAL DIALEKT
☐ UTLÄNDSK BRYTNING
☐ ÖVRIGT
-

RÖSTEN

- ☐ STARK
☐ SVAG
☐ LJUS
☐ MÖRK
☐ MJUK
☐ SLUDDRIG
☐ HÖGLJUDD

BAKGRUNDSLJUD

Förefaller vara

- ☐ INOMHUS
☐ UTOMHUS

- ☐ LJUD FRÅN MASKINER
☐ TRAFIK
☐ RÖSTER
☐ MUSIK
☐ ÖVRIGT
-

ÅTGÄRDER**VID BEHOV – UTRYM OMGÅENDE**

Larma polis via SOS – 112

Övriga kontaktvägar till polisen – Polisens Kontaktcenter – PKC – 114 14

Säkerhetsansvarig respektive parti _____

Säkerhetsenheten Gävle Kommun

Säkerhetschef:	Patric Falk	+46 76 111 23 24
Biträdande säkerhetschef:	Jens Gagge	+46 70 414 00 99
Säkerhetssamordnare:	Andreas Lindahl	+46 70 084 02 03

Bilaga incidentrapport

Dokumentation med anledning av hot/våld enligt AFS 1993:2 §10

Rapporten upprättad: _____

Rapporterande person

Namn: _____

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Utsatt person (om ej samma som ovan)

Namn: _____

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Händelsen

Datum/klockslag: _____

Plats: _____

Verksamhet vid tillfället (exempelvis "sammanträde"):

Beskrivning av händelsen (vad hände? varför?)

Använd fler sidor vid behov

Bevittnades händelsen av andra?

NEJ

JA

Namn: _____

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Beskrivning av gärningspersonen(personerna)

Känd

Okänd

Ensam

Flera – Antal: _____

Signalement (ålder, kön, klädsel, utmärkande detaljer/drag)

Kan gärningen vara ett hatbrott? (religiöst, politiskt, etniskt eller liknande orsak)

NEJ

JA

Ensamarbete:

NEJ

JA

Fysisk skada:

NEJ

JA

Sjukskrivning:

NEJ

JA

Anmälan

Arbetsmiljöverket

NEJ

JA Enligt AML 3 kap. 3 a §
alt. AMF §2

Partiet

NEJ

JA

Polisen

NEJ

JA

Diarie-nr _____

LISA

NEJ

JA

Övriga noteringa (exempelvis vidtagna åtgärder)

Incidentrapport sidan 2 av 2

Bilaga psykosocialt omhändertagande

Personer som utsätts för hot och/eller våld upplever allt som oftast detta som mycket påfrestande. En viktig aspekt i hur en person återhämtar sig efter en sådan händelse är psykosocialt omhändertagande – att den drabbade får det stöd som behövs.

Psykosocialt stöd kan generellt delas in i flera steg;

1. Kamratstöd – i omedelbar anslutning till händelsen.
2. Omhändertagande på kort sikt – timmar -> dagar efter händelsen.
3. Omhändertagande på lång sikt – dagar -> veckor/månader efter händelsen.

Kamratstöd

Kamratstödet handlar i mångt och mycket om att inte lämna den drabbade ensam. Skapa förutsättningar för så kallad ”spontan återhämtning” genom att hjälpa till med enkla praktiska saker, så som filt, värme/vila, vätska och dylikt. Försök om möjligt skapa en lugn och trygg miljö för den drabbade, utan störande moment så som telefoner och liknande.

Omhändertagande på kort och lång sikt

Dessa steg har som syfte att påskynda återgången till normala stressnivåer och att kunna fungera i vardagslivet igen, denna typ av åtgärder minskar också riskerna för PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder).

I dagsläget omfattas du som förtroendevald **inte** av *Falck Healthcare* som är en upphandlad tjänst som kommunen tillhandahåller för medarbetare där det bland annat kan lämas stöd för krishantering.

Som förtroendevald är du i dagsläget hänvisad till intern krisstöd/hantering genom partiets försorg eller krisstöd/hantering genom primärvården/öppenvårdens inrättningar.

Källor

Arbetsmiljöverket – Arbetarskyddsstyrelsens Författningssamling AFS 1993:2 – *Våld och hot i arbetsmiljön*

Arbetsmiljöverket – Hot och våld - <https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/psykisk-ohalsa-stress-hot-och-vald/hot-och-vald/>

Brottsförebyggande rådet – BRÅ – Hot och påverkan mot samhället - <https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/hot-och-paverkan-mot-samhallet.html>

Brottsförebyggande rådet – BRÅ – Politikernas Trygghetsundersökning PTU - <http://www.bra.se/bra/brott-mot-politiker/ptu.html>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och hat mot förtroendevalda - <https://skl.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/hothatmotfortroendevalda.378.html>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och våld mot förtroendevalda - <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/978-91-7585-056-6.pdf>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och våld mot förtroendevalda – Inspirationsskrift för förtroendevalda (5) - <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-168-6.pdf>

Säkerhetspolisen – *Personlig säkerhet*

Säkerhetspolisen (2008) – *Hot mot förtroendevalda*

Enköpings Kommun – *Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda*

Falun Kommun – *Riktlinjer vid hot, våld och allvarliga trakasserier mot förtroendevalda*

Jönköpings Kommun – *Policy för hot och våld mot förtroendevalda och anställda i Jönköpings kommun*

Karlshamns Kommun – *Riktlinjer mot hot & våld*

Karlskoga Kommun – *Riktlinjer hot och våld mot förtroendevalda samt i samband med offentliga sammanträden*

Mullsjö Kommun – *Riktlinjer för åtgärder vid våld eller hot om våld*

Sävsjö Kommun – *Policy med handlingsplan mot hot och våld i arbetet*

Torsby Kommun – *Policy och handlingsplan vid hot och våld*

Trelleborgs Kommun – *Plan för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Trelleborgs kommun.*

Vetlanda Kommun – *Riktlinjer vid hot och våld mot anställda och politiker i Vetlanda kommun*

Österåkers Kommun – *Riktlinjer vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Österåkers kommun*

Sammanfattning och kommentarer till remissvar 17KS306

I samband med att riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda i Gävle kommunkoncern har utarbetats har riktlinjerna varit på remiss i kommunkoncernen. Totalt har 13 remissvar inkommit.

Av inkomna svar så har nio (9) stycken svarat att dom anser att riktlinjerna är godtagbara och applicerbara i sin nuvarande form. Resterande fyra (4) remissvar har haft synpunkter i varierande omfattning på olika delar i dokumentet, dessa synpunkter sammanfattas och kommenteras nedan. Samtliga synpunkter kommer inte att kunna hanteras i detta dokument då det skulle bli allt för omfattande.

Sammanfattning och kommentar av remissvar

Det har i remissvar framförts att det vore önskvärt med riktlinjer/styrningar för hur mycket en förtroendevald ska tåla när det gäller "påhopp" i sociala medier och hur hot och dylikt som framförs i sociala medier ska hanteras. Även frågan om hur händelser som riktas mot anhöriga men med anledning av den förtroendevaldas uppdrag ska hanteras har lyfts.

Då förtroendevalda inte verkar som tjänstemän är inte lagrummen gällande *hot/våld mot tjänsteman* (Brottsbalken (BrB) Kap 17 §1) eller *förgripelse mot tjänsteman* (BrB Kap 17 §2) applicerbara på händelser som riktar sig mot förtroendevalda, i dagsläget saknas även lagrum som tar sikte på brottslighet som förövats på grund av en förtroendevalds uppdrag. Det lagrum som i dagsläget är tillämpligt för förtroendevalda är samma som för privatpersoner, exempelvis *olaga hot* (BrB Kap 4 §5) *ofredande* (BrB Kap 4 §7). Detta medför att det är svårt att skapa en riktlinje med en rekommendation om vad som är acceptabelt eller inte och hur mycket påhopp som ska tolereras då brotten utgår ifrån den drabbades upplevelse. Delar av den brottslighet som förtroendevalda utsätts för är dessutom så kallade *angivelsebrott*, vilket innebär att målsäganden måste ange brottet till åtal, det vill säga att den drabbade önskar att brottet utreds och drivs. Det finns naturligtvis undantagsbestämmelser för detta.

Gällande hur hot och dylikt som framförs i sociala medier bör hanteras så är formen för hur hotet framförs av underordnad betydelse. Dock är utredningsföreskrifterna för hot som framförs via sociala medier, e-post, sms eller brevledes bättre då det finns en dokumentation att använda i utredningen. Ett hot som framförs verbalt är svårt att dokumentera såvida det inte finns vittnen eller samtalet spelats in. Riktlinjen är medvetet generellt hållen i sammanhanget för att vara applicerbar på samtliga typer av hot, oaktat hur dom framförs. Detta har förtydligats i riktlinjerna under rubriken "*Åtgärder vid hot via post, e-post, sms, sociala medier eller liknande*".

I dom situationer en anhörig utsätts så är uppfattningen att dessa ska hanteras på samma sätt som om det vore den förtroendevalda själv som utsatts. Det är anledningen till hotet, i dom fall det går att identifiera som ska vara styrande för åtgärder och hantering. Detta har förtydligats i riktlinjerna under rubriken "*Avgränsningar/ansvarsfördelning*".

Frågor kring förtydligande av ansvarsfördelning samt att säkerhetsansvaret följer med verksamhetsansvaret.

Ansvarsfördelningen är problematisk när det gäller förtroendevalda då det är mycket svårt att hitta en juridisk definition av vilken befattningshavare som har arbetsmiljöansvaret för förtroendevalda som verkar på kommunal nivå. Ett kortare resonemang förs kring detta just under avsnittet som avhandlar ansvarsfördelning och avgränsningar. Då det redan i dagsläget bitvis är svårt att rekrytera förtroendevalda är det av största vikt att kommunen värnar om dom som finns. Detta kan bland annat göras genom en generös tolkning/hantering av händelser som faller under aktuellt område. Det finns ytterligare aspekter i detta, framförallt så ser partiernas interna organisationer väldigt olika

ut och det varierar kraftigt vilket stöd som en förtroendevald kan påräkna om denne utsätts, genom att kommunen har generös tolkning så uppnås i vart fall en gemensam lägstanivå gällande vilket stöd som kan påräknas.

Det efterfrågades också tydligare definitioner av vad generös tolkning/hållning är, och det är likt problematiken kring lagstiftningen svårt att "smalna av" detta utan att riskera att flertalet händelser hamnar utanför denna

riktlinje. Riktlinjerna är tänkta att vara applicerbara på dom flesta av situationer som kan tänkas uppstå och är medvetet generellt hållna. Riktlinjerna skulle nog kunna jämföras med en ramlagstiftning som i stort får sin innebörd genom sin tillämpning

Att säkerhetsansvaret följer med verksamhetsansvaret är delvis på grund av kommunkoncernens mångfacetterade verksamhet och dels eftersom det skulle kräva helt andra mandat jämfört med dagens mandat om säkerhetsansvaret skulle åläggas exempelvis säkerhetsenheten. Givet att arbetsmiljöansvaret för kommunens anställda personal i yttersta fall hamnar hos beslutsfattare i såväl nämnder som kommunstyrelse och kommunfullmäktige så vore det rimligt att jämställa säkerhetsansvaret med arbetsmiljöansvaret.

Synpunkt på att hanteringen av allmänna val borde ingå i riktlinjen.

Allmänna val genomförs i Sverige vart fjärde år och hanteras i särskild ordning, utanför riktlinjerna, Planering för valrörelsen 2018 är påbörjad.

Frageställningar kring hur informationen kring riktlinjerna ska spridas till berörda samt utbildningsinsatser på området.

En informationsinsats gällande riktlinjer kommer att genomföras så snart riktlinjerna är fastställda och detta kommer att göras på flera olika sätt, exempelvis genom utskick samt genomgång av riktlinjerna vid utbildningstillfällen.

Utbildningar lyftes som en fråga i remissvaren och då påtalades det bland annat att "...förtroendevalda ska få utbildning i säkerhet och inte bara erbjudas..." Härvid är Säkerhetsenhetens uppfattning att det inte finns mandat att påtvinga utbildningar utan mandatet sträcker sig till att erbjuda utbildningar. Att fatta beslut om att skall genomföras torde vara en politisk fråga.

Utbildningar på området har genomförts och kommer att genomföras framgent, dels kommer utbildning att genomföras inför valrörelsen 2018 och del säkerhetsutbildning i allmänhet.

Frågan om vem som hanterar dom händelser som rapporteras internt.

Den funktionsbrevlåda som riktlinjerna hänvisar till (personsakerhet@gavle.se) hanteras av säkerhetsenheten. I samma stycke står det även att den drabbade bör söka säkerhetsenheten på telefon vid brådskande ärenden, detta har även förtydligats i riktlinjen under rubriken "Intern rapportering".

Synpunkter på dispositionen av dokumentet och även förslag om att vissa delar skulle kunna lyftas ur dokumentet och läggas i ett informationsdokument.

Dokumentet är utformat som ett huvuddokument på fem (5) sidor exklusive försättsblad, innehållsförteckning etc. Övriga ingående delar i dokumentet utgörs av bilagor. Detta för att få ett så enkelt och handfast grunddokument som möjligt där verksamheter och individer sedan kan anpassa antalet bilagor efter eget behov. Efter det att riktlinjerna är fastställda så kommer dom att läggas ut på Ankaret, uppdelat på grunddokument, bilagor och åtgärds kort för lättillgänglighet.

ÅTGÄRDSKORT HOT- OCH VÅLDSSITUATIONER

Om det händer

När en hotfull eller våldsam situation uppstår sker ofta saker snabbt och situationen kan bli kaotisk. För att lättare kunna hantera en sådan situation är mental förberedelse viktig – *vad gör jag om det händer?*

Förslag på åtgärder om du utsätts för hot

- **Larma när så är möjligt**, på det sätt som är möjligt
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- Försök verka **konfliktreducerande** genom;
 - Försök uppträda lugnt och sakligt
 - Visa vederbörande att du lyssnar
 - Avbryt inte
 - Undvik rörelser och uttryck eller dylikt som kan uppfattas som provocerande.

Förslag på åtgärder om du utsätts för våld

- **Larma när så är möjligt**, på det sätt som är möjligt
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- **Försök ta dig från platsen.**
- **Ta skydd** – lås in dig själv eller försök barrikadera dörren med möbler och annat tillgängligt.
- **Försvara dig** – SISTA UTVÄGEN (Nödvärn enligt BrB 24:1)

Förslag på åtgärder efter ett angrepp

- Om polis är larmad – ordna om möjligt någon som **möter upp**.
- Om någon är skadad – ge **första hjälpen** utifrån förmåga och kunskap – *att göra något är bättre än inget*.
- **Ta hand om den drabbade** – lämna inte en chockad eller skadad person ensam om det inte är absolut nödvändigt.
- Om polisen **inte** larmades vid händelsen – fatta beslut om kontakt med polisen och/eller säkerhetspolisen.
- Underrätta aktuella befattningshavare om händelsen, exempelvis;
 - Närmsta chef
 - Kommunens säkerhetsenhet
 - Partiets säkerhetsfunktion
- Planera för **psykosocialt omhändertagande** och **krisstöd** både på kort och lång sikt
- Planera **mediahanteringen** – vem utalar sig och om vad?

Kontaktuppgifter

Polis

- Vid akuta situationer: 112
- Vid ickeakuta situationer 114 14

Bevakningstjänster

Gruppchef Avarn (Väktare) +

Partiets säkerhetsfunktion/ansvarig

Säkerhetsenheten Gävle kommun

Säkerhetschef +

Biträdande Säkerhetschef +

Säkerhetssamordnare +

E-post (funktionsbrevlåda):

Kultur och Fritidsnämnden

Tjänsteskrivelse – Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Förslag till beslut

att anta nedanstående yttrande som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i en rapport 2015 visat att ca 30 % av politiker på nationell och lokal nivå har utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag. Sveriges kommuner och landsting (SKL) har konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationer när det rör säkerhetsfrågor för förtroendevalda.

Hot, våld, trakasserier och i övrigt otillåten påverkan av förtroendevalda är mycket allvarligt och ett förslag till riktlinjer har därför utarbetats av Gävle kommunkoncerns Säkerhetsenhet, riktlinjerna är nu ute på remiss bland nämnder och bolag och Kultur- och fritidsnämnden har att yttra sig över förslaget.

Synpunkter från Kultur & fritid Gävle

Riktlinjerna förtydligar det ansvar som nämnd/förvaltning/bolag respektive partiorganisation har i att förebygga och förhindra otillåten påverkan av förtroendevald genom hot, våld, trakasserier etc. Dessutom förtydligas och exemplifieras olika brottstyper och respektive lagrum. Bifogat riktlinjerna finns utförliga checklistor att använda vid förbyggande arbete och vid olika typer av tillbud och händelser.

Riktlinjerna följer till övervägande del Arbetsmiljöverkets föreskrift om våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2) och i riktlinjerna föreslås att trots att förtroendevald per definition inte är anställd av kommunkoncernen, ska förtroendevald i största utsträckning hanteras på samma sätt som om denne vore anställd, när det gäller den här typen av säkerhetsförebyggande och -hantering.

En framgångsfaktor i arbetet med att förebygga och förhindra hot och våld mot förtroendevalda är att det är tydligt vem som ansvarar för att göra riktlinjer och checklistor kända hos varje förtroendevald och vem som ansvarar för att säkerhetsutbildningar regelbundet erbjuds.

För Kultur- och fritidsnämndens ledamöter är det också viktigt att riktlinjen går att applicera på olika typer av offentliga arrangemang på offentliga platser, t ex idrottsarenor eller arenor för kulturarrangemang. Vid särskilda tillfällen har ledamot i uppdrag att framträda i frågor med högt medialt intresse eller där personliga intressen står på spel och dessa situationer bör särskilt riskbedömas och riskreduceras. Dessa situationer nämns i riktlinjen, dock bör möjligheten att lyfta fram dem tydligare övervägas.

Sammantaget ställer sig Kultur & fritid Gävle positiv till förslaget på riktlinjer.

Beslutsunderlag

- Remiss - Hot och våld förtroendevalda

Kajsa Ravin

Förvaltningschef

Katrin Lutti

Tf Administrativ chef

§134: Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Dnr 17KFN174

Delges: Kommunstyrelsens diarium

Beslut

Att anta nedanstående yttrande som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Ordförande lämnar över ordförandeskapet till vice ordförande Kerstin Brannerydh (M) för att enbart närvara som ledamot.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i en rapport 2015 visat att ca 30 % av politiker på nationell och lokal nivå har utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag. Sveriges kommuner och landsting (SKL) har konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationer när det rör säkerhetsfrågor för förtroendevalda.

Hot, våld, trakasserier och i övrigt otillåten påverkan av förtroendevalda är mycket allvarligt och ett förslag till riktlinjer har därför utarbetats av Gävle kommunkoncerns Säkerhetsenhet, riktlinjerna är nu ute på remiss bland nämnder och bolag och Kultur- och fritidsnämnden har att yttra sig över förslaget.

Synpunkter från Kultur & fritid Gävle

Riktlinjerna förtydligar det ansvar som nämnd/förvaltning/bolag respektive partiorganisation har i att förebygga och förhindra otillåten påverkan av förtroendevald genom hot, våld, trakasserier etc. Dessutom förtydligas och exemplifieras olika brottstyper och respektive lagrum. Bifogat riktlinjerna finns utförliga checklistor att använda vid förbyggande arbete och vid olika typer av tillbud och händelser.

Riktlinjerna följer till övervägande del Arbetsmiljöverkets föreskrift om våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2) och i riktlinjerna föreslås att trots att förtroendevald per definition inte är anställd av kommunkoncernen, ska förtroendevald i största utsträckning hanteras på samma sätt som om denne vore anställd, när det gäller den här typen av säkerhetsförebyggande och -hantering.

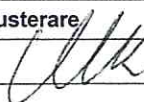
En framgångsfaktor i arbetet med att förebygga och förhindra hot och våld mot förtroendevalda är att det är tydligt vem som ansvarar för att göra riktlinjer och checklistor kända hos varje förtroendevald och vem som ansvarar för att säkerhetsutbildningar regelbundet erbjuds.

För Kultur- och fritidsnämndens ledamöter är det också viktigt att riktlinjen går att applicera på olika typer av offentliga arrangemang på offentliga platser, t ex idrottsarenor eller arenor för kulturarrangemang. Vid särskilda tillfällen har ledamot i uppdrag att framträda i frågor med högt medialt intresse eller där personliga intressen står på spel och dessa situationer bör särskilt riskbedömas och riskreduceras. Dessa situationer nämns i riktlinjen, dock bör möjligheten att lyfta fram dem tydligare övervägas.

Sammantaget ställer sig Kultur & fritid Gävle positiv till förslaget på riktlinjer.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KFN174-3
- Remiss - Hot och våld förtroendevalda, dnr 17KFN174-2

Justerare	Uppdragsbestyrkande
	

Delges:
Kommun-
styrelsen,
Diariet, KLK
Kommun-
styrelsen
@gavle.se

§ 192

Dnr 17ON334

Remiss - Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtro- endevalda

Beslut

Att anta yttrandet som sitt eget.

Eva
Molarin

Ärendebeskrivning

Omvårdnadsnämnden har för yttrande fått förslag på en riktlinje vid otillåten påverkan mot förtroendevalda. Riktlinjerna syftar till att motverka en normalisering av förekomsten av otillåten påverkan av förtroendevalda och innehåller bl a rapportering, förebyggande arbete, checklistor och ett enkelt åtgärds kort i "plånboksformat".

Omvårdnad Gävle har granskat riktlinjerna och har ingen avvikande synpunkt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterat 2017-12-05, dnr 17ON334.
- Remissmissiv, med tillhörande förslag till Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306.

Justerare

Utdragsbestyrkande

A7

TF

Exp. 171221 AW

Yttrande

Handläggare
Eva Molarin
Telefon 026-17 89 79
eva.molarin@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Yttrande på remissen "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda", dnr 17KS306

Förslag till beslut

Att anta yttrandet som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Omvårdnadsnämnden har för yttrande fått förslag på en riktlinje vid otillåten påverkan mot förtroendevalda. Riktlinjerna syftar till att motverka en normalisering av förekomsten av otillåten påverkan av förtroendevalda och innehåller bl a rapportering, förebyggande arbete, checklistor och ett enkelt åtgärdskort i "plånboksformat".

Yttrande

Omvårdnad Gävle har granskat riktlinjerna och har ingen avvikande synpunkt.

Annmarie Sandberg
Förvaltningschef
Omvårdnad Gävle

§416: Riktlinje för otillåten påverkan mot förtroendevalda

Dnr 17SBN459

Beslut

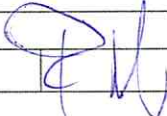
Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att utan erinran godta riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306.

Ärendebeskrivning

Förtroendevalda omfattas inte på samma sätt av arbetsmiljölagstiftningen som reglerar arbetsgivarens ansvar och skyldigheter mot arbetstagarna i frågan om hot och våld (otillåten påverkan) på arbetsplatsen som anställda inom kommunkoncernen. Detta beror på att förtroendevalda verkar på förtroendeuppdrag och därmed inte heller omfattas av tjänstemannaskyddet. Samhällsbyggnadsnämnden har fått förslag på riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda på remiss. Syftet med dessa riktlinjer är att utgöra ett stöd för förtroendevalda i det dagliga arbetet och i förlängningen medverka till att var och en känner trygghet i förtroendeuppdraget.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, dnr 17SBN459-4
- Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17SBN459-1
- VB: Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda (4/4), dnr 17SBN459-3
- Åtgärdskort hot- och våldssituationer, dnr 17SBN459-2

Justerare	Uppdragsbestyrkande
	

Samhällsbyggnadsnämnden

Tjänsteskrivelse – Riktlinje för otillåten påverkan mot förtroendevalda

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslås besluta

- att utan erinran godta riktlinjer för otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306.

Ärendebeskrivning

Förtroendevalda omfattas inte på samma sätt av arbetsmiljölagstiftningen som reglerar arbetsgivarens ansvar och skyldigheter mot arbetstagarna i frågan om hot och våld (otillåten påverkan) på arbetsplatsen som anställda inom kommunkoncernen. Detta beror på att förtroendevalda verkar på förtroendeuppdrag och därmed inte heller omfattas av tjänstemannaskyddet.

Samhällsbyggnadsnämnden har fått förslag på riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda på remiss. Syftet med dessa riktlinjer är att utgöra ett stöd för förtroendevalda i det dagliga arbetet och i förlängningen medverka till att var och en känner trygghet i förtroendeuppdraget.

Beslutsunderlag

Remissmissiv

Åtgärdskort

Riktlinje för otillåten påverkan mot förtroendevalda

Tuija Otterstam

Administrativ chef

Sara Sellström

HR-konsult

Från: "Kommunstyrelsen (e-post)" <kommunstyrelsen@gavle.se>
Till: "Platina-KS (e-post)" <platina-ks@gavle.se>
Ärende: VB: Yttrande avseende Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, ert dnr 17KS306
Datum: 2017-12-19 07:27:59

Från: Larsson, Sara
Skickat: den 18 december 2017 16:30
Till: Kommunstyrelsen (e-post) <kommunstyrelsen@gavle.se>
Ämne: Yttrande avseende Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, ert dnr 17KS306

Yttrande avseende Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, ert dnr 17KS306

Gästrike Vatten AB (GVAB) företräder Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar kommuner som VA-huvudman.

I GVABs uppdrag ingår att säkerställa produktion och leverans av dricksvatten samt omhändertagande och rening av avloppsvatten.

GVAB har tagit del av remissen och tycker det är ett värdefullt underlag som vi inte har några invändningar mot. Under 2018 kommer vi att ta fram ett motsvarande dokument för GVAB-koncernen med detta som utgångspunkt.

I ärendets handläggning har Sara Larsson och Anneli Westin deltagit.

Med vänlig hälsning

Sara Larsson
Kommunsamordnare
Gästrike Vatten AB
Hamnleden 20, 806 41 Gävle
telefon direkt 026-17 51 37
sms 0704-140154
sara.larsson@gastrikevatten.se
www.gastrikevatten.se

Från: Kommunstyrelsen (e-post)
Skickat: den 6 oktober 2017 16:33
Till: Förvaltningar <Forvaltningar@gavle.se>; Gävle Hamn - Info (e-post) <info@gavlehamn.se>; Gavlegårdarna - Info (e-post) <info@gavlegardarna.se>; Gästrike Vatten - Info (e-post) <info@gastrikevatten.se>; kundservice@gavleenergi.se;
Gavlefastigheter Gävle kommun AB - Info (e-post) <info@gavlefastigheter.se>; Gävle Drift & Service AB - info (e-post) <info@gavledriftservice.se>; Gävle Parkeringsservice AB - Info

(e-post) <info@gavleparkering.se>; Kommunalråd <Kommunalrad@gavle.se>;

Kommunalråd i opposition <Kommunalradiopposition@gavle.se>

Kopia: Lindahl, Andreas <andreas.lindahl@gavle.se>

Ämne: Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda

Hej,

Bifogar remiss med bilagor – Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306. Remissen skickas till kommunalråd och kommunalråd i opposition, som representanter för partierna i kommunfullmäktige.

Vänlig hälsning

Carina Westergren
Huvudregistrator
Administrativa avdelningen, Kommunledningskontoret
Gävle kommun, 801 84 GÄVLE
Besöksadress: Drottninggatan 22
Telefon: 026-17 81 03
Fax: 026-12 54 56
carina.westergren@gavle.se
www.gavle.se

Remissvar

Kommunstyrelsen

Hot och våld förtroendevalda

Remissvar

Kommunens revisorer anser att det är bra att riktlinjer tas fram och ställer sig bakom det förslag som remissen avser.

Ärendebeskrivning

Kommunens revisorer har tagit del av remissen avseende riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda och beslutade 2017-12-14 att lämna ett yttrande.

Hampus Forsmark
Ordförande Revisorskollegiet

Gunilla Beckman Ljung
Revisionschef

Bilaga 7

Remissvar från Socialdemokraterna i Gävle

Att kommunen tar ett grepp om frågan kring hot och våld mot förtroendevalda är oerhört viktigt, och skälet till detta framkommer tydligt i skrivelsen.

Vi tycker att ingången med en generös hållning från kommunen vad gäller stödet till de politiskt förtroendevalda en korrekt hållning. Att hänvisa till respektive parti är inte görkligt då partierna många gånger saknar sakkunskapen, och ibland kanske också resurserna för att göra detta på ett korrekt och likvärdigt sätt.

Vi tycker att alla som innehar ett förtroendeuppdrag i kommunen ska få utbildning i säkerhet, inte bara erbjudas. Detta för att ingen går in i politiken och tror att det ska hända, men det kan hända alla. Att dessutom hitta former för hur detta lyfts kontinuerligt tror vi är viktigt.

Gävle 2017-12-17

Styrelsen för Socialdemokraterna Gävle

Elin Lundgren/ordförande

Svar på remiss - Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Kristdemokraterna i Gävle har synpunkt på bland annat sidan 5, Förebyggande arbete. Denna synpunkt kan dock även ses som generellt övergripande.

Vi saknar en uttalad "noll tolerans" mot otillåten påverkan i dokumentet. Som förebyggande arbete i att utforma och säkerställa en gemensam syn med "noll tolerans" på otillåten påverkan skulle informationsinsatser eller utbildning med målet "Vi tolererar och accepterar inte otillåten påverkan" utformas och verkställas.

En uttalad "noll tolerans" ger ett tydligare gemensamt förhållningssätt och skulle ge varje individ stöd vid bemötande av såväl stora som små händelser eller situationer.

Kristdemokraterna i Gävle

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden 2017-12-07

Dnr 17NAN39

§ 107 Beslutsärende: Remiss riktlinjer vid otillåten påverkan av förtroendevalda

Beslut

att anta yttrandet som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Ärendet

Kommunledningskontoret har skickat en remiss om riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda som ska besvaras senast den 18:e december 2017.

Yttrande

Syftet att de förtroendevalda känner stöd och trygghet i sin roll är väldigt angeläget. I processen av revidering av riktlinjerna är en tydlig förankring och diskussion med representanter för samtliga partier som representeras i Kommunfullmäktige avgörande.

Ett resonemang om att riskerna för förtroendevalda kan se olika ut beroende på vilken nämnd de företräder saknas helt.

Riktlinjerna är i behov av en språklig granskning och översyn.

Riktlinjerna saknar ett tydligt flöde eller process vilket gör att det är svårt att navigera i riktlinjerna. De skulle tjäna på att tydligare utgå ifrån den vardag förtroendevalda befinner sig i. Följande är ett förslag på process;

1. Insatser i det förebyggande arbetet – där exempelvis riskbedömningar, utbildningar och planering ingår
2. Direkta insatser då otillåten påverkan sker – checklistor, dokumentation, ageranden vid direkta hot och dylikt
3. Efterarbete och förändring – analys av resultat, utvärdering av insatser och förändringar och justeringar i exempelvis riktlinjer, roller och framtagande av nya förslag om något saknas

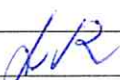
Checklistor, mallar och liknande rutinbaserat stöd bör kopplas till var och en av de tre delarna så att det är tydligt vad som är relevant för vilken del.

Demokratiutredningen 'Låt fler forma framtiden' SOU 2016:5 menar att "Det är särskilt viktigt att de hot som förmedlas över internet och sociala medier kan stävjas." Det är även något som Näringsliv & arbetsmarknad Gävle anser. Riktlinjer för hur förtroendevalda ska hantera hot och otillåten påverkan via sociala medier, som har andra möjligheter att rikta sig direkt till en enskild individ än andra medier, bör vara en central del av riktlinjerna.

En stor del av det dagliga arbetet för de förtroendevalda bedrivs i digitala miljöer och sociala medier. Med tanke på de senaste årens tydliga tendens av att mycket av väljarkontakter och politisk diskussion sker på sociala medier bör detta område belysas specifikt.

Riktlinjer för vilka, om några, förebyggande åtgärder för hantering av otillåten påverkan av förtroendevalda som valnämnden i egenskap av lokal valmyndighet ska genomföra i samband med allmänna val bör utarbetas.

Det vore önskvärt med en tydlighet kring vad som händer och vem som har ansvaret för hantering av de hot och den otillåtna påverkan som riktlinjerna kräver ska rapporteras internt.

Justerare	Utdragsbestyrkande
	

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden 2017-12-07

Fortsättning av §107

Näringsliv & arbetsmarknad Gävles rekommendation

Näringsliv & arbetsmarknad Gävle rekommenderar att anta yttrandet som sitt eget.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse – Remiss Riktlinjer vid otillåten påverkan av förtroendevalda

Yttrande – Remiss Riktlinjer vid otillåten påverkan av förtroendevalda

Missiv Remiss - Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Bilaga - Åtgärds kort hot- och våldssituationer

Justerare		Utdragsbestyrkande
		

Yttrande

Dnr 17NAN39-4
2017-11-27

Yttrande - Remiss riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Generella synpunkter

Syftet att de förtroendevalda känner stöd och trygghet i sin roll är väldigt angeläget. I processen av revidering av riktlinjerna är en tydlig förankring och diskussion med representanter för samtliga partier som representeras i Kommunfullmäktige avgörande.

Kommunalförbundet Gästrikre Räddningstjänst borde i kraft av sin expertis och kontakt med förtroendevalda i andra kommuner vara en remissinstans.

Ett resonemang om att riskerna för förtroendevalda kan se olika ut beroende på vilken nämnd de företräder tillhör saknas helt.

Ett resonemang kring allmänna val och dess påverkan på risken för otillåten påverkan mot förtroendevalda och vilka, om några, förebyggande åtgärder valnämnden som lokal valmyndighet bör vidta saknas helt.

Det är positivt att riktlinjerna ska fastställas minst en gång per mandatperiod.

Riktlinjerna är i behov av en språklig granskning och översyn.

Riktlinjerna

Demokratiutredningen 'Låt fler forma framtiden' SOU 2016:5 har ett flertal förslag. I de förändringar av kommunallagen som träder i kraft 2018-01-01 finns dock inga ändringar som liknar det förslag demokratiutredningen kommer med avseende kommunernas ansvar för förtroendevaldas säkerhet.

Riktlinjerna saknar ett tydligt flöde eller process gör att det är svårt att navigera i riktlinjerna. De skulle tjäna på att tydligare utgå ifrån den vardag förtroendevalda befinner sig i. Följande är ett förslag på process;

1. Insatser i det förebyggande arbetet – där exempelvis riskbedömningar, utbildningar och planering ingår
2. Direkta insatser då otillåten påverkan sker – checklistor, dokumentation, ageranden vid direkta hot och dylikt
3. Efterarbete och förändring – analys av resultat, utvärdering av insatser och förändringar och justeringar i exempelvis riktlinjer, roller och framtagande av nya förslag om något saknas

Checklistor, mallar och liknande rutinbaserat stöd bör kopplas till var och en av de tre delarna så att det är tydligt vad som är relevant för vilken del.

Ett tydligare flöde kan också underlätta för förtroendevalda att mer "automatisera" vad den bör göra inför, under och efter ett sammanhang där den förtroendevalda riskerar att utsättas för otillåten påverkan. Efterarbete och förändringar bör vara lika viktig som de övriga delarna. Ständig förbättring är viktig för att möta en föränderlig verklighet.

Riktlinjerna fastställer även tydligt att säkerhetsansvaret följer med det ordinarie verksamhetsansvaret. Det tydliggörs även att det är respektive myndighets ansvar att upprätta verksamhetsspecifika riktlinjer/instruktioner och att det innefattar de medföljande kostnaderna. Stöd till en utsatt person är även det något som hanteras av respektive myndighet. Dessa konstateranden är naturligtvis en viktig del av riktlinjerna för säkerhetsarbetet i Gävle kommun. Däremot är det oklart varför det är relevant i samband med förtroendevalda. I synnerhet med tanke på att riktlinjerna fastslår att de förtroendevalda som grupp inte omfattas av något säkerhetsansvar.

Under rubriken 'förebyggande arbete' presenteras ett antal av flera modeller för ett förebyggande arbete. Det presenteras dock inte varför dessa metoder är lämpliga att användas för just förtroendevalda. Inte heller kommer riktlinjerna med vägledning eller rekommendationer utan presenterar enbart modeller och en uppmaning att ta kontakt med säkerhetsenheten. En vägledning eller rekommendation skulle i sig kunna anses vara ett förebyggande arbete. Riktlinjerna beskriver således inte ett förebyggande arbete utan konstaterar att det finns olika modeller för ett förebyggande arbete.

Hur kunskapen om riktlinjerna ska spridas till de förtroendevalda framgår inte. Remissen innehåller ett antal checklistor och ett åtgärdskort i "plånboksformat" men inga planer på om och i så fall hur dessa ska distribueras. Om syftet med riktlinjerna är att vara ett stöd för förtroendevalda i det dagliga arbetet bör information om riktlinjerna vara en central del. En generell informationsinsats till förtroendevalda borde vara en utgångspunkt och det borde finnas samordningsvinster för Gävle kommun om kommunledningskontoret genomför en sådan insats.

Uppföljningen av den interna rapporteringen och hur den ska användas för att andra förtroendevalda eller myndigheter ska kunna dra lärdom av resultatet av dem interna rapporteringen är något som borde finnas i riktlinjerna. I förslaget konstateras att en intern rapportering av händelser ska ske.

När det gäller beställning av väktartjänster vore det önskvärt om riktlinjerna kunde innehålla ett genomarbetat förhållningssätt eller detaljerade instruktioner. I nuvarande förslag omnämns dessa endast under rubriken 'förebyggande arbete' och något som kräver en uppdragsinstruktion och en fakturareferens. Att reducera användningen av väktartjänster till en kostnadsfråga vore i sammanhanget olyckligt. Det är dessutom otydligt varför just denna kostnad särskilt lyfts fram när riktlinjerna är tydliga med att kostnader hanteras av respektive myndighet.

Behov av ytterligare riktlinjer – Sociala medier, förebyggande åtgärder i samband med allmänna val

Demokratiutredningen 'Låt fler forma framtiden' SOU 2016:5 menar att "Det är särskilt viktigt att de hot som förmedlas över internet och sociala medier kan stävjas." Det är även något som Näringsliv & arbetsmarknad Gävle anser. Riktlinjer för hur förtroendevalda ska hantera hot och otillåten påverkan via sociala medier, som har andra möjligheter att rikta sig direkt till en enskild individ än andra medier, bör vara en central del av riktlinjerna.

En stor del av det dagliga arbetet för de förtroendevalda bedrivs i digitala miljöer och sociala medier. Med tanke på de senaste årens tydliga tendens av att mycket av väljarkontakter och politisk diskussion sker på sociala medier bör detta område belysas specifikt.

Tänkbara frågeställningar är;

- Hur ska en förtroendevald gå tillväga för att dokumentera hot på sociala medier?
- Hur gör en förtroendevald en riskanalys av exempelvis en Facebook-grupp, innan man ger sig in i en diskussion i gruppen?
- Hur agerar en förtroendevald om den blir hotad till livet via ett flertal sms?

Riktlinjer för vilka, om några, förebyggande åtgärder för hantering av otillåten påverkan av förtroendevalda som valnämnden i egenskap av lokal valmyndighet ska genomföra i samband med allmänna val bör utarbetas.

Hantering av de hot och den otillåtna påverkan som rapporteras

Det vore önskvärt med en tydlighet kring vad som händer och vem som har ansvaret för hantering av de hot och den otillåtna påverkan som riktlinjerna kräver ska rapporteras internt.

Med tanke på att en del av syftet med riktlinjerna är att förtroendevalda känner trygghet i förtroendeuppdraget vore det önskvärt att de förtroendevalda får kunskap om vad som händer med de rapporter om hot och otillåten påverkan som krävs och vem som har ansvaret för att rapporteringen förmedlas vidare och till vem.

Björn Selim

Nämndsekreterare/Utredare
Näringsliv & arbetsmarknad Gävle

Expedieras:
Kommunlednings-
kontoret
Förvaltningschef
Nämndsekreterare
Diariet

§ 2.17

Dnr 17SON185

Yttrande avseende riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306

Beslut

Socialnämnden antar yttrandet som sitt eget.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern. Samtliga nämnder, kommunala bolag samt politiska partier representerade i Kommunfullmäktige är inbjudna att svara på rubricerad remiss.

Beslutsunderlag

Missiv: "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda", daterad 2017-12-05.

Remiss: "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda".

Remiss: "Åtgärdskort vid hot- och våldssituationer".

Justerare

Utdragsbestyrkande

Exp. 2017-12-14

Remissvar

2017-12-05

Socialnämnden

Dnr 17SON185

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306

Förslag till beslut

Att Socialnämnden antar föreliggande yttrande som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern. Samtliga nämnder, kommunala bolag samt politiska partier representerade i Kommunfullmäktige är inbjudna att svara på rubricerad remiss.

I förordet till "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda" skriver utredaren att "Brottsförebyggande Rådets (BRÅ) rapport Politikernas trygghetsundersökning (PTU) 2015 visade att cirka 30 % av dom dryga 14000 tillfrågade politikerna på såväl nationell som lokal nivå hade utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag under 2014. Under året 2012 var motsvarande antal cirka 20 %" samt att SKL (Sveriges kommuner och landsting) i intervjuer har "konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationerna när det rör säkerhetsfrågor då förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunen." Med denna bakgrund och i syfte att "motverka en normalisering av förekomsten av otillåten påverkan av förtroendevalda upprättas denna riktlinje".

Avgränsningar/ansvarsfördelning

Förtroendevalda omfattas inte av tjänstemannaskyddet. En faktor som kan bidra till komplexiteten i avgränsning och ansvarsfördelning är att flertalet förtroendevalda har uppdrag på olika politiska nivåer, "ibland hela vägen från kommun via region till riksnivå", vilket kan göra att bedömningen var hotet/händelsen härrör ifrån "kan bli svårt att definiera om det inte finns en

tydlig avsändare". Utredaren bedömer här, för att tydliggöra ansvarsfördelningen, att kommunkoncernen i första hand bör agera på händelser som har en tydlig koppling till uppdraget. Med det avses i huvudsak händelser som uppstått i samband med, eller som en följd av, tjänsteutövningen i förtroendeuppdraget. Vidare menar utredaren att "då ansvarsfördelningen gällande förtroendevalda i samband med otillåten påverkan i dagsläget är något oklar, bör kommunkoncernen ha en generös tolkning när det gäller vad som ankommer på kommunkoncernen då en förtroendevald utsatts". En ytterligare anledning till detta är att det kraftigt varierar gällande vilket stöd som förtroendevalda kan påräkna från sitt parti, då säkerhetsarbetet varierar stort mellan partierna. Kommunen bör då ha en generös syn på ansvar och åtgärder för att den förtroendevalda inte ska "hamna mellan stolarna".

Rapportering

Enligt förslag till riktlinjer menar utredaren att det är den enskilde som måste avgöra huruvida en polisanmälan ska göras eller ej. Dock bör strävan vara att "brott ska anmälas då det är av synnerlig vikt att samhället markerar mot otillåten påverkan". Det bör även göras en intern rapportering av en händelse i LISA (system för tillbudsrapportering) "för att kommunkoncernen och partiet ska kunna jobba både förebyggande och efter en händelse". Detta bör göras "även om händelsen inte leder till en polisanmälan".

Förebyggande arbete

I förslag till riktlinjer anger utredaren några metoder och modeller som kan användas i det förebyggande arbetet. Det är exempelvis "Säkerhetsutbildning (vilken i första hand är för arbetstagare, men är tillämplig även för förtroendevalda då den är så pass generell), "Säkerhetssamtal" (som erbjuds förtroendevalda under mandatperioden för att i första hand öka risk- och hotmedvetenheten hos den enskilde) samt "Risk- och hotanalys" (som med hjälp av checklistor görs på egen hand av den enskilde).

Till riktlinjerna bifogas information, "När det händer", som syftar till att den enskilde lättare ska kunna hantera en hotfull situation och förbereda sig mentalt, samt checklistor för genomförande av en enklare hot- och riskbedömning vid offentliga sammanträden och vid bombhot och liknande händelser.

Synpunkter på förslag till "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda"

Såsom utredaren skriver är det mycket allvarligt för den demokratiska processen om inte samhället motverkar hot, våld, trakasserier och i övrigt otillbörlig påverkan av förtroendevalda. Då förtroendevalda inte omfattas av tjänstemannaskyddet är det viktigt att de så långt det är möjligt utbildas i hur de kan gå tillväga i de fall de utsätts för otillåten påverkan, så att de känner sig trygga i sitt uppdrag. Det är även rimligt att kommunkoncernen så långt det är möjligt stöder de förtroendevalda vid behov, då vi annars kan riskera att inte få intresserade och engagerade ledamöter i våra nämnder och bolag, vilket som tidigare sagts kan påverka den demokratiska processen på ett negativt vis.

Vad gäller "Säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting" är det för Socialnämndens del inte aktuellt då vi inte har öppna sammanträden. I särskilt sällsynta fall kan det vid Socialnämndens myndighetsutskott sammanträden (där beslut i individärenden hanteras) finnas anledning att göra en riskbedömning.

Då hot och våld mot förtroendevalda har ökat under de senaste åren är det av stor vikt att föreslagna riktlinjer implementeras så snart det är möjligt, framför allt för att undvika att felaktiga beslut fattas på grund av otillbörlig påverkan.

Beslutsunderlag

Missiv: Hot och våld förtroendevalda

Remiss: Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Remiss: Åtgärdskort vid hot- och våldssituationer

Ann-Christine Henriksson
Nämndsekreterare
Socialnämnden

Protokollsutdrag med beslutsunderlag skickas till:

2017-12-05

Svar på remiss gällande Riktlinjer för otillåten påverkan mot förtroendevalda

Gävlefastigheters bedömning:

Gävlefastigheter har inget att påpeka. Riktlinjerna var informativa och tydligt skriva.

Gävle 2017-11-23

Gävlefastigheter Gävle kommun AB

Maud Lundh
Styrelseordförande

Utbildningsnämnden
Sammanträdesdatum 2017-12-06

§ 130 Remiss: Hot och våld mot förtroendevalda

Dnr: 17UN237

Delges: Kommunstyrelsens diarium

Beslut

Utbildningsnämnden beslutar att anta yttrandet från Utbildning Gävle som sitt eget.

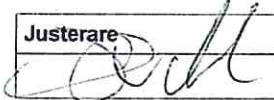
Ärendebeskrivning

Kommunledningskontorets säkerhetsenhet bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda i Gävle kommunkoncern.

Utbildning Gävle lämnar generella synpunkter på förslaget och särskilda synpunkter sorterade under förslagets rubriker.

Beslutsunderlag

Remisshandlingar från kommunstyrelsen, yttrande från Utbildning Gävle samt föreliggande tjänsteskrivelse med förslag till beslut.

Justerare	Uppdragsbestyrkande
	
Sida 15 av 197	

Utbildningsnämnden

Tjänsteskrivelse – Remissyttrande över Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda och Åtgärdskort vid hot- och våldssituationer

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att anta yttrandet från Utbildning Gävle som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Kommunledningskontorets säkerhetsenhet bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda i Gävle kommunkoncern.

Utbildning Gävle lämnar generella synpunkter på förslaget och särskilda synpunkter sorterade under förslagets rubriker.

Beslutsunderlag

Remisshandlingar från kommunstyrelsen, yttrande från Utbildning Gävle samt föreliggande tjänsteskrivelse med förslag till beslut.

Expedieras till

Kommunstyrelsens diarium.

Remissvar

Dnr 17UN237 - 3
2017-11-10
Bo Egebrand

Remissyttrande över Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda och Åtgärdskort vid hot- och våldssituationer

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet Hot och våld förtroendevalda (17KS306).

Säkerhetsenheten bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern. Kommunstyrelsens svarsdatum är 2017-12-18.

Yttrande

Synpunkterna följer rubrikerna i riktlinjerna. Utöver det finns generella synpunkter samlade under en rubrik.

Generella synpunkter

Informationstext och bakgrundsbeskrivningar kan med fördel finnas tillgängliga i ett särskilt dokument och skiljas från riktlinjerna.

Dispositionen blir tydligare om "Förebyggande arbete" läggs tidigare i riktlinjerna.

Utbildning Gävle gör bedömningen att de vanligaste hoten mot förtroendevalda kommer genom telefon, SMS, mejl och olika digitala medier. Förtroendevalda behöver riktlinjer kring hur dessa hot kan bemötas/hanteras. Skrivningar finns i SKL-dokument som finns angivna i källförteckningen. De förtroendevalda bör ha en handlingsberedskap att möta den normförskjutning som kan uppstå om exempelvis trakasserier inte tas om hand, typ "lite får man tåla".

Utbildning Gävle har inga särskilda synpunkter på checklistorna eller åtgärderna som sådana.

Inledning

Bakgrund

Det behöver klargöras hur de förtroendevalda ska betraktas i kommunkoncernen. Arbetsmiljöansvaret måste tydliggöras både juridiskt och praktiskt.

Syfte och giltighet

Stycket "Riktlinjerna är inte påtänkta att vara alarmistiska..." kan strykas för att öka tydligheten.

Definitioner

En hänvisning till lagparagrafer kräver en löpande uppdatering och medför svårigheter att hålla ett dokument levande. Lagförändringar och justeringar kräver nya riktlinjer.

Avsnittet kan flyttas till ett informationsdokument.

Avgränsningar/ansvarsfördelning

"Säkerhetsansvaret följer med det ordinarie verksamhetsansvaret." Detta behöver tydliggöras då det inte upplevs som glasklart var den förtroendevalda finns inom ramen för det ordinarie verksamhetsansvaret. Det får inte vara otydligt vem som ansvarar. Utbildning Gävle anser inte att arbetsmiljöansvaret kan läggas på någon tjänsteman inom förvaltningen. Kommunen är inte arbetsgivare till förtroendevalda. Ansvarsfördelningen mellan kommunen och partierna behöver klaras ut.

Skrivningarna "generös tolkning" respektive "generös syn" behöver tydliggöras. Annars finns risk att tolkningar och därmed insatser görs personberoende.

Skrivningen "Kommunkoncernen bör här ta ansvar för förtroendevalda på samma sätt som för den anställda personalen." antyder att kommunen har ett arbetsgivaransvar eller liknande. Avsikten behöver tydliggöras.

Rapportering

Förklarande text kan läggas i exempelvis ett informationsdokument. Det är tillräckligt om riktlinjerna omfattas av hur och var en intern rapportering sker och hur en polisanmälan görs.

Förebyggande arbete

Hela avsnittet flyttas fram i dokumentet.

Utbildning Gävle anser att Gävle kommuns säkerhetsenhet skulle kunna erbjuda de förtroendevalda en utbildning. Utbildningen kan bygga på de SKL-dokument, med diskussionsfrågor och tankeväckare, som återfinns i källförteckningen.

När det händer

Utbildning Gävle efterfrågar riktlinjer för hur förtroendevalda kan/bör tänka vid hot i mejl och sociala medier m.m. Det bör beskrivas skillnaden mellan hur mycket synpunkter en förtroendevald kan ta emot och när gränsen till brott går.

Källor

Avsnittet kan flyttas ur riktlinjerna till ett informationsdokument.

Tomas Hartikainen
Förvaltningschef
Utbildning Gävle

Gävle moderata partiförening remissvar – Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Gävle moderata partiförening har tagit del av riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern samt åtgärdskortet och finner dessa väl genomarbetade. Dessa riktlinjer kommer att göra vardagen för oss politiker tryggare.

Vi vill dock lyfta fram ett område som vi saknar. Det är hur hot riktat mot förtroendevaldas anhöriga ska hanteras. Hot kan ibland inte bara riktas mot den enskilde politikern utan även mot familj, barn etc. Här skulle några enkla förhållningsregler vid en sådan situation vara till nytta.

Anders Jansson

Ordförande Gävles moderata partiförening

Från: "Kommunstyrelsen (e-post)" <kommunstyrelsen@gavle.se>
Till: "Platina-KS (e-post)" <platina-ks@gavle.se>
Ärende: VB: Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda
Datum: 2017-10-16 13:12:31

Från: Lennmalm, Lars
Skickat: den 16 oktober 2017 12:45
Till: Kommunstyrelsen (e-post) <kommunstyrelsen@gavle.se>
Ämne: Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda

Gavlegårdarna har inget att invända mot förslagen riktlinje.

Med vänlig hälsning

AB Gavlegårdarna

Lars Lennmalm

Lars Lennmalm | VVD | 026-17 27 08 | 070-517 81 21
AB Gavlegårdarna | Box 456 | 801 06 Gävle | www.gavlegardarna.se
Besöksadress | Utanvindsvägen 1 Gävle
[Visa på karta](#)

Från: Kommunstyrelsen (e-post)
Skickat: den 6 oktober 2017 16:33
Till: Förvaltningar <Forvaltningar@gavle.se>; Gävle Hamn - Info (e-post) <info@gavlehamn.se>; Gavlegårdarna - Info (e-post) <info@gavlegardarna.se>; Gästrike Vatten - Info (e-post) <info@gastrikevatten.se>; kundservice@gavleenergi.se; Gavlefastigheter Gävle kommun AB - Info (e-post) <info@gavlefastigheter.se>; Gavle Drift & Service AB - info (e-post) <info@gavledriftservice.se>; Gävle Parkeringsservice AB - Info (e-post) <info@gavleparkering.se>; Kommunalråd <Kommunalrad@gavle.se>; Kommunalråd i opposition <Kommunalradiopposition@gavle.se>
Kopia: Lindahl, Andreas <andreas.lindahl@gavle.se>
Ämne: Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda

Hej,

Bifogar remiss med bilagor – Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306. Remissen skickas till kommunalråd och kommunalråd i opposition, som representanter för partierna i kommunfullmäktige.

Vänlig hälsning

Carina Westergren
Huvudregistrator

Administrativa avdelningen, Kommunledningskontoret
Gävle kommun, 801 84 GÄVLE
Besöksadress: Drottninggatan 22
Telefon: 026-17 81 03
Fax: 026-12 54 56
carina.westergren@gavle.se
www.gavle.se

ÅTGÄRDSKORT HOT- OCH VÅLDSSITUATIONER

Om det händer

När en hotfull eller våldsam situation uppstår sker ofta saker snabbt och situationen kan bli kaotisk. För att lättare kunna hantera en sådan situation är mental förberedelse viktig – *vad gör jag om det händer?*

Förslag på åtgärder om du utsätts för hot

- **Larma när så är möjligt**, på det sätt som är möjligt
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- Försök verka **konfliktreducerande** genom;
 - Försök uppträda lugnt och sakligt
 - Visa vederbörande att du lyssnar
 - Avbryt inte
 - Undvik rörelser och uttryck eller dylikt som kan uppfattas som provocerande.

Förslag på åtgärder om du utsätts för våld

- **Larma när så är möjligt**, på det sätt som är möjligt
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- **Försök ta dig från platsen.**
- **Ta skydd** – lås in dig själv eller försök barrikadera dörren med möbler och annat tillgängligt.
- **Försvara dig** – SISTA UTVÄGEN (Nödvärn enligt BrB 24:1)

Förslag på åtgärder efter ett angrepp

- Om polis är larmad – ordna om möjligt någon som **möter upp**.
- Om någon är skadad – ge **första hjälpen** utifrån förmåga och kunskap – *att göra något är bättre än inget*.
- **Ta hand om den drabbade** – lämna inte en chockad eller skadad person ensam om det inte är absolut nödvändigt.
- Om polisen **inte** larmades vid händelsen – fatta beslut om kontakt med polisen och/eller säkerhetspolisen.
- Underrätta aktuella befattningshavare om händelsen, exempelvis;
 - Närmsta chef
 - Kommunens säkerhetsenhet
 - Partiets säkerhetsfunktion
- Planera för **psykosocialt omhändertagande** och **krisstöd** både på kort och lång sikt
- Planera **mediahanteringen** – vem utalar sig och om vad?

Kontaktuppgifter

Polis

- Vid akuta situationer: 112
- Vid ickeakuta situationer 114 14

Bevakningstjänster

+

Partiets säkerhetsfunktion/ansvarig

Säkerhetsenheten Gävle kommun

Säkerhetschef +

Biträdande Säkerhetschef +

Säkerhetssamordnare +

Beredskapssamordnare +

E-post (funktionsbrevlåda):

Sida 101 av 107

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

UTKAST

Otillåten påverkan mot förtroendevalda

Säkerhetsenheten, Kommunledningskontoret
Andreas Lindahl

Citera gärna ur skriften men ange källa

© Författaren och Gävle kommun 2017
Grafisk form Pangea design

ISBN anges här i förekommande fall
www.gavle.se

Förord

Brottsförebyggande Rådets (BRÅ) rapport Politikernas trygghetsundersökning (PTU) 2015 visade att cirka 30 % av dom dryga 14000 tillfrågade politikerna på såväl nationell som lokal nivå hade utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag under 2014. Under året 2012 var motsvarande antal cirka 20 %. Huvuddelen av dom som utsattes för detta drabbades flertalet gånger, endast en femtedel drabbades en gång under 2014. ¹

Sveriges kommuner och landsting, SKL, har i intervjuer konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationerna när det rör säkerhetsfrågor då förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunen. Vidare konstaterar SKL att det bland förtroendevalda ibland råder osäkerhet kring om vad som är att anse som ett brott. ² Dessa förhållanden samt att det emellanåt finns en uppfattning om att "lite får man tåla" gör att det kan antas att det finns ett mörkertal när det gäller förtroendevalda som utsätts för hot, våld eller trakasserier. Den typ av händelser som förtroendevalda utsätts för samlas ofta under begreppet *otillåten påverkan*.

Hot, våld, trakasserier och i övrigt otillbörlig påverkan av förtroendevalda är mycket allvarligt och kan på sikt påverka den demokratiska processen om inte samhället motverkar detta.

Mot bakgrund av bland annat detta och i syfte att motverka en normalisering av förekomsten av otillåten påverkan av förtroendevalda upprättas denna riktlinje.

¹ <https://www.bra.se/bra/brott-mot-politiker/ptu.html>

² <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/978-91-7585-056-6.pdf>

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bakgrund	2
Syfte och giltighet	2
Definitioner	2
MISSHANDEL	2
OLAGA TVÅNG	2
OLAGA HOT	2
OFREDANDE	3
OTILLÅTEN PÅVERKAN	3
Avgränsningar/ansvarsfördelning	3
Ekonomi	4
Rapportering	4
Polisanmälan	4
Intern rapportering	5
Förebyggande arbete	5
Säkerhetsutbildning	5
Säkerhetssamtal	5
Risk- och hotanalys	5
Skyddsåtgärder	5
När det händer	7
Förslag på åtgärder om du utsätts för hot	7
Förslag på åtgärder om du utsätts för våld	7
Förslag på åtgärder efter ett angrepp	7
Bilagor	8
Bilaga lagtext	8
Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting	8
Brottsbalk (1962:700), 24. Kapitlet – Nödvärn	9
Bilaga checklistor	10
Checklista – generell hot/riskbedömning samt riskreducering	10
Checklista – hot och riskbedömning vid offentliga sammanträden	13
Checklista – misstänkta försändelser	14
Checklista – bombhot och liknande händelser	15
Bilaga incidentrapport	17
Källor	20

Inledning

Bakgrund

Förtroendevalda omfattas inte på samma sätt av arbetsmiljölagstiftningen som reglerar arbetsgivarens ansvar och skyldigheter mot arbetstagarna i fråga om hot och våld (otillåten påverkan) på arbetsplatsen som anställda inom kommunkoncernen. Detta beror på att förtroendevalda verkar på förtroendeuppdrag och därmed inte heller omfattas av tjänstemannaskyddet. Från kommunkoncernens sida är det dock önskvärt att otillåten påverkan hanteras på samma sätt oaktat om det är en anställd eller förtroendevald som drabbats. I SOU 2016:5 "Låt fler forma framtiden" läggs även ett förslag fram om att en ändring i kommunallagen ska genomföras för att kommunerna ska åläggas ett större ansvar för förtroendevaldas trygghet och säkerhet.

Syfte och giltighet

Syftet med dessa riktlinjer är att utgöra ett stöd för förtroendevalda i dagliga arbetet och i förlängningen medverka till att var och en känner trygghet i förtroendeuppdraget.

Riktlinjerna är inte på tänkte att vara alarmistiska, men för att kunna hantera problemställningarna som denna riktlinje avser så krävs att dessa hanteras med tydlighet, även om vissa av dessa händelser lyckligtvis är mycket sällsynta.

Dessa riktlinjer skall fastställas med ett minimum av en gång per mandatperiod.

Definitioner

I samband med hot och våld kan ett antal olika brott förövas som sorterar under skilda lagrum. Nedan följer ett par exempel på brott som är relevanta i sammanhanget, givetvis kan ytterligare brottstyper aktualiseras i det enskilda fallet. Aktuell lagstiftning återfinns på riksdagens [hemsida](https://www.riksdagen.se/sv/sida/hemsida)

MISSHANDEL (Brottsbalken 3 kap. §5)

Den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd, döms för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Lag (1998:393).

OLAGA TVÅNG (Brottsbalken 4 kap. §4)

Den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något döms för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan utövar tvång genom hot att åtala eller ange någon annan för brott eller att lämna menligt meddelande om någon annan, döms också för olaga tvång, om tvånget är otillbörligt

Olaga tvång kan aktualiseras om en förtroendevald hotas för att fatta visst beslut eller hotas för att avstå att genomföra viss tjänsteåtgärd.

OLAGA HOT (Brottsbalken 4 kap. §5)

Om någon lyfter vapen mot någon annan eller annars hotar med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Ett hot kan framföras på många olika sätt och vara olika uppenbart/tydligt när det framförs. Generellt kan sägas att ju mer subtilt ett hot är, desto svårare är det att leda i bevis.

OFREDANDE (Brottsbalken 4 kap. §7)

Den som handgripligen antastar eller medelst skottlossning, stenkastning, oljud eller annat hänsynslöst beteende eljest ofredar annan, döms för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år. Lag (1993:207).

Ofredande är per definition ett ovälkommet beteenden, ofredande kan i dagligt tal även kallas för trakasserier och då även omfatta närbesläktade brott så som förtal och förolämpning. Att bli utsatt för knuffar och andra former av lindrigare våld är ofta att anse som ofredande.

OTILLÅTEN PÅVERKAN

Begreppet *otillåten påverkan* kan sägas sammanfatta de ovan nämnda brotten samt ytterligare verksamhet som syftar till att påverka förtroendevalda i någondera riktning. Inom ramen för otillåten påverkan kan utöver tidigare omnämnda brott även utpressning och korruptionsbrott nämnas. Här inbegrips även den typ av beteende som är påfrestande för den utsatte men i juridisk mening kanske inte når upp till en straffbar nivå, exempelvis trakasserier.

Avgränsningar/ansvarsfördelning

Säkerhetsansvaret följer med det ordinarie verksamhetsansvaret.

Vid behov åligger det nämnderna, förvaltningarna och koncernföretagen och dess styrelser att upprätta verksamhetsspecifika riktlinjer/instruktioner. Respektive verksamhet svarar för medföljande kostnader. Det åvilar också verksamhetsansvarige att säkerställa att en person som utsatts för hot och/eller våld får det stöd som fordras efter händelsen både avseende säkerhetsåtgärder och avseende debriefing, stödsamtal eller liknande.

Den enskilde har ett ansvar för att tillse att arbetet sköts i enlighet med fastställda rutiner och handlingsplaner. Även om det som ovan nämnts att säkerhetsansvaret följer med verksamhetsansvaret åligger det den enskilde att bidra till säkerheten, det kan till exempel handla om att inte släppa in människor som inte känns igen i lokalerna, att stänga till en dörr som står öppen som borde vara stängd eller att helt enkelt påtala säkerhetsbrister för sin chef (motsvarande) och/eller fastighetsansvarige.

I och med att förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunkoncernen så är lagstiftningen gällande ansvaret för de förtroendevalda något diffus. Lagstiftningen för förtroendevalda är i stort densamma som för privatpersoner, vilket bland annat innebär att förtroendevalda inte omfattas av tjänstemannaskyddet. En ytterligare faktor som bidrar till komplexiteten när det gäller förtroendevalda är att flertalet förtroendevalda har uppdrag på olika politiska nivåer, ibland hela vägen från kommun via region till riksnivå. Detta kan göra att bedömningen var hotet (händelsen) härrör ifrån kan bli svårt att definiera om det inte finns en tydlig avsändare.

För att tydliggöra ansvarsfördelningen är bedömningen att kommunkoncernen i första hand bör agera på händelser som har en tydlig koppling till uppdraget. Dessa riktlinjer avser således i huvudsak händelser som uppstått i samband med, eller som en följd av, tjänsteutövningen i ditt förtroendeuppdrag. Då ansvarsfördelningen gällande förtroendevalda i samband med otillåten påverkan i dagsläget är något oklar, bör kommunkoncernen ha en generös tolkning när det gäller vad som ankommer på kommunkoncernen då en förtroendevald utsatts.

Ytterligare anledning till att kommunkoncernen bör vara generös i sin tolkning är att det varierar kraftigt i vilket stöd som förtroendevalda kan påräkna från sitt parti då säkerhetsarbetet varierar stort mellan partierna. Läggs huvudansvaret på den drabbades parti så kan det resultera i skevheter i hur mycket stöd som ges till drabbade. Kommunkoncernen bör här ta ansvar för förtroendevalda på samma sätt som för den anställda personalen.

För att inte hamna i situationer där en utsatt förtroendevald riskerar att ”hamna mellan stolarna” bör kommunkoncernen ha en generös syn på ansvar och åtgärder i samband med händelser som hänför sig till detta dokument. Reservation görs för händelser som har en uppenbar privat karaktär såvida det inte blir tal om en överförd hotbild, det vill säga att hotbilden ”spiller över” på arbetsplatsen eller liknande. Detta bedöms i det enskilda fallet.

Ekonomi

Säkerhetsåtgärder kopplade till händelser gällande otillåten påverkan är allt som oftast behäftade med kostnader. Akuta kostnader hanteras inledningsvis centralt. Löpande kostnader och planerade kostnader hanteras av respektive nämnd eller koncernbolag.

Rapportering

Huruvida en händelse skall polisanmälas eller inte måste i slutändan avgöras av den enskilde eftersom det är den som utsatts som förväntas genomgå förhör, vittna i rätten och liknande.

Strävan bör dock vara att brott skall anmälas då det är av synnerlig vikt att samhället markerar mot otillåten påverkan. Råder det tveksamheter om en händelse är att betrakta som ett brott så kan kommunens säkerhetsenhet konsulteras.

Ytterligare anledning till att polisanmäla och rapportera det inträffade är att skapa ett underlag för kommunkoncernens och partiernas säkerhetsarbete enligt devisen *”finns det inte på papper har det inte hänt”* – med andra ord så är det svårt för kommunkoncernen och partierna att arbeta förebyggande om det inte rapporteras eftersom det då förblir okänt.

Polisanmälan

Företrädesvis görs polisanmälan av den utsatte själv, detta med anledning av att undvika felinformation och dylikt. I vissa fall önskar dessutom polisen genomföra ett första målsägandeförhör i samband med att anmälan görs.

Om den hotade inte känner sig trygg med att göra anmälan på egen hand bör denne åtföljas av lämplig person, exempelvis partikamrat,

säkerhetsansvarig/samordnare i förvaltning eller bolag, nämndsordföranden, representant ur bolagsledning eller någon från säkerhetsenheten.

I särskilda fall kan kommunkoncernen göra anmälan i den hotades ställe, detta gäller dock endast själva anmälan, den som utsatts för brott kommer i förlängningen att höras och eventuellt närvara vid rättegång, brott mot person förutsätter i princip att det finns en fysisk person som målsägande.

Intern rapportering

För att kommunkoncernen och partiet ska kunna jobba både förebyggande och efter en händelse så tarvar det att händelser rapporteras internt även om händelsen inte leder till en polisanmälan.

Rapportering av hot och/eller våld sker med stöd av bilaga ”incidentrapportering” – rapporten skickas till personsakerhet@gavle.se. I brådskande fall, vid behov av åtgärder, kontakta säkerhetsenheten på telefon.

Händelsen ska även registreras i LISA.

Förebyggande arbete

I det förebyggande arbetet finns flertalet metoder och modeller varav några är;

Säkerhetsutbildning

Arbetsmiljöverket har en webbaserad utbildning/information som generellt avhandlar hot och våld. Den tar bland annat upp ansvars- och rollfördelning på en arbetsplats. Utbildningen är i första hand för arbetstagare, men är så pass generell att den är tillämplig även för förtroendevalda.

Länk till Arbetsmiljöverkets webbutbildning/information:

http://host.learnways.com/av/kursnavigering/c_hotochvald.html#

Skulle det förhålla sig så att du i ditt uppdrag behöver särskild säkerhetsutbildning så åligger det berörd nämnd att tillse att detta ordnas. Stöd och råd kan sökas hos säkerhetsenheten.

Säkerhetssamtal

Säkerhetssamtalet erbjuds förtroendevalda under mandatperioden och syftar i första hand till att öka risk- och hotmedvetenheten hos den enskilde.

Säkerhetssamtalet kan genomföras gemensamt eller enskilt utifrån önskemål och behov. Samtalen genomförs av Säkerhetsenheten.

Risk- och hotanalys

Med handledning av checklistorna bifogade i denna policy kan du själv genomföra en, grundläggande, enkel riskanalys för såväl vardagen som för möten och sammanträden. För ytterligare råd och stöd kontakta Säkerhetsenheten.

Skyddsåtgärder

Vid en konstaterad och bedömd hotbild kan ett antal skyddsåtgärder vidtas, dessa anpassas efter varje situation och kommer således inte att redovisas här.

OBS! Vid beställning av väktartjänster är det viktigt att beställningen innehåller dels en uppdragsinstruktion (exempelvis vad som ska bevakas) samt fakturareferens.

När det händer

När en hotfull eller våldsam situation uppstår sker ofta saker snabbt och situationen blir kaotisk. För att lättare kunna hantera en sådan situation är mental förberedelse viktig – *vad gör jag om det händer?*

Förslag på åtgärder om du utsätts för hot

- Larma så snart det är genomförbart
 - Polis via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater
- Försök verka konfliktreducerande genom;
 - Försök uppträda lugnt och sakligt
 - Visa vederbörande att du lyssnar
 - Avbryt inte
- Undvik rörelser och uttryck eller dylikt som kan uppfattas som provocerande.

Förslag på åtgärder om du utsätts för våld

- Larma när så är möjligt, på det sätt som är möjligt.
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm i förekommande fall
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- Försök ta dig från platsen.
- Ta skydd – lås in dig själv eller försök barrikadera dörren med möbler och annat tillgängligt.
- Försvara dig.
Om det inte finns någon annan utväg och du är utsatt för ett angrepp är du i din fulla rätt att försvara dig och *det kan i värsta fall vara enda utvägen*. Rätten till nödvärn återfinns i Brottbalkens 24 kapitel §1. Värt att notera i sammanhanget är att den som kommer till den utsattes hjälp kan ta över den utsattes nödvärnsrätt.

Förslag på åtgärder efter ett angrepp

- Om polis är larmad – ordna om möjligt någon som möter upp.
- Om någon är skadad – ge första hjälpen utifrån förmåga och kunskap – *att göra något är bättre än inget*.
- Ta hand om drabbade – lämna inte en chockad eller skadad person ensam om det inte är absolut nödvändigt.
- Om polisen inte larmades vid händelsen – fatta beslut om kontakt med polisen och/eller säkerhetspolisen.
- Underrätta aktuella befattningshavare om händelsen, exempelvis;
 - Nämndsordföranden (motsvarande)
 - Partiets säkerhetsfunktion
 - Kommunens säkerhetsenhet
- Planera för krishantering/psykosocialt omhändertagande och krisstöd både på kort och lång sikt (se även bilaga *Psykosocialt omhändertagande*).
- Planera mediahanteringen – vem uttalar sig och om vad?

Bilagor

Bilaga lagtext

I följande bilaga har endast ett axplock av lagrum som kan aktualiseras i situationer som riktlinjerna avser tagits med. Aktuell lagtext återfinns på riksdagens [hemsida](#).

Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting

Säkerhetskontroll

1 § Säkerhetskontroll får genomföras vid inpassering till eller i lokaler som disponeras för ett sammanträde som i enlighet med regleringen i kommunallagen (1991:900) är offentligt, om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Beslut om säkerhetskontroll

2 § Beslut om säkerhetskontroll ska avse ett visst sammanträde och får utöver sammanträdeslokalen och entréutrymmen endast omfatta de angränsande lokaler som behöver utnyttjas för att besökare ska kunna följa sammanträdet. I ett beslut om säkerhetskontroll ska det anges vilket sammanträde och vilka lokaler som omfattas av beslutet.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet.

Innan säkerhetskontroll beslutas ska samråd ske med Polismyndigheten. *Lag (2014:665).*

Kontrollens omfattning och utformning

3 § Säkerhetskontrollen omfattar besökare till det sammanträde och de lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll. Kontrollen avser dock inte ledamöter och ersättare vid sammanträdet, eller andra som på grund av lag eller särskilt uppdrag närvarar vid sammanträdet. Den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet får undanta även andra personer från kontrollen.

Identiteten får kontrolleras endast för att fastställa om en person som uppger sig inte omfattas av säkerhetskontrollen ska undantas från den.

4 § Vid säkerhetskontrollen ska vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation utföras och väskor och andra föremål som påträffas i lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll undersökas.

5 § Säkerhetskontrollen genomförs efter närmare anvisningar av Polismyndigheten av en polisman eller, efter Polismyndighetens förordnande, av en ordningsvakt under ledning av en polisman. *Lag (2014:665).*

6 § Kroppsvisitation vid säkerhetskontrollen ska utföras med metalldetektor eller liknande anordning. Kroppsvisitation får göras på annat sätt om det finns särskilda skäl. I så fall ska den utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som Polismyndigheten har godkänt för uppgiften.

Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme och om möjligt i vittnes närvaro.

Kroppsvisitation får utföras eller bevittnas endast av någon som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte görs med metalldetektor eller liknande anordning eller avser föremål som den som visiteras har med sig. *Lag (2014:665).*

7 § Påträffas vid säkerhetskontrollen något sådant föremål som avses i 4 § första meningen, ska den som föremålet påträffas hos uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring, om det inte tas i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål får det omhändertas.

Avvisning och avlägsnande

8 § Besökare som inte underkastar sig beslutad säkerhetskontroll och inte kan styrka någon behörighet att enligt 3 § ändå vistas i sammanträdeslokalen får vägras tillträde till sammanträdet och de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll och avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler. Samma åtgärder får vidtas mot den som inte följer en uppmaning enligt 7 § att lämna föremål ifrån sig.

Förvaring av föremål

9 § Föremål som har lämnats till förvaring eller omhändertagits enligt denna lag ska förvaras på ett betryggande sätt. Om det begärs, ska ett bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas.

Föremålet ska återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll.

Förbud att överklaga

10 § Beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Brottsbalk (1962:700), 24. Kapitlet – Nödvärn

1 § En gärning som någon begår i nödvärn utgör brott endast om den med hänsyn till angreppets beskaffenhet, det angripnas betydelse och omständigheterna i övrigt är uppenbart oförsvarlig.

Rätt till nödvärn föreligger mot

1. ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom,
2. den som med våld eller hot om våld eller på annat sätt hindrar att egendom återtas på bar gärning,
3. den som olovligen trängt in i eller försöker tränga in i rum, hus, gård eller fartyg, eller
4. den som vägrar att lämna en bostad efter tillsägelse. *Lag (1994:458).*

Bilaga checklistor

Checklista – generell hot/riskbedömning samt riskreducering

Med hjälp av denna checklista för hot- och riskbedömning kan du som enskild göra en första enkel bedömning av dina risker i vardagen eller vid särskilda tillfällen. Checklistan har huvudfokus på arbetsplatsen/arbetssituationen.

Tänk på att det kan vara nödvändigt att bryta ner en hot- och riskbedömning i olika delar beroende på hur omfattade analysen ska vara, och även beroende på om denna görs som en del i det förebyggande arbetet eller om den genomförs med anledning av inträffad händelse.

En tänkbar uppdelning kan vara *arbetsplats, sammanträde, bostad* och *övrigt*.

Generellt kan sägas att när det gäller riskbedömningar så är det inget fel i att acceptera en risk som är identifierad och bedömd som acceptabel – det är ett medvetet val – det är risker som kan anas men som ignoreras som kan bli problematiska.

Hot- och riskbedömning

- Befintliga rutiner på arbetsplatsen – vad gäller?
- Var och när är det störst risk att bli utsatt för ett angrepp?
Exempelvis ”i bostaden” eller ”på väg till bilen från arbetsplatsen”
- I vilken situation är risken som störst?
 - Vid öppning/stängning?
 - Vid besök?
 - Övrigt?
- Besök – hur, var och när tar vi emot besök?
 - Planerade besök – val av lokal, ensam? Med kollega/chef?
 - Oplanerade besök – är till tillåtet enligt gällande rutiner?
- Finns det situationer/platser eller uttalanden/framträdanden som kan vara särskilt utsatta/riskfyllda?
Exempelvis beslut i kontroversiella frågor med högt medialt intresse eller där stora personliga intressen står på spel.
- Vad kan du själv göra för att minimera riskerna?
 - Placering i lokalen vid individmöten – närhet till reträttväg.
 - Bemötandeteknik – korrekt, vänligt, lugnande men bestämt.
- Vad för information/kunskap behöver du inhämta och vem behöver du konsultera/rådgöra med?

- Vilka utrymningsvägar finns? Fungerar dom? Prova!
- Vilka möjligheter till skydd och/eller hjälp finns?
 - Hur larmas hjälp enklast? Överfallslarm och/eller ”kompislarm”? – vet **DU** hur larmet fungerar?
 - Närmsta kollega?
 - Låsbar dörr? *Exempelvis in till kontoret eller avdelning/enhet*

Riskmatris för grundläggande riskbedömning

Nedan följer en riskmatris för riskbedömning, denna kan utgöra ett stöd när det gäller att prioritera vilka risker som måste hanteras först. Matrisen är tillämplig på såväl personella som materiella risker.

En enkel metod är att ”brainstorma” fram tänkbara händelser, bedöma dessa och därefter placera in dom i matrisen nedan och slutligen summera, detta ger dig då en prioritering av riskerna utifrån hur dom har bedömts.

RISKBEDÖMNING					
Sannolikhet	1	2	3	4	
					4
					3
					2
					1
Konsekvens					

Sannolikhet		Konsekvens		Risknivå		
1	Osannolikt	1	Försumbar	Formel: (R=K x S)		
2	Liten sannolikhet	2	Lindrig	LAG	1-4	Kan accepteras
3	Stor sannolikhet	3	Allvarlig	MEDEL	6-8	Åtgärdas snarast
4	Mycket stor sannolikhet	4	Mycket allvarlig	HÖG	9-16	Åtgärdas omdelbart

Riskreducering

Som förtroendevald kan du med anledning av ditt uppdrag hamna i icke önskvärda situationer när individer eller grupper av individer upplever sig felbehandlade eller dylikt, ett fåtal av dessa har tendenser till att inte föga sig till fattade beslut eller hålla sig till dom rutiner som gäller vid exempelvis överklagan. Dessa personer kan ibland bli så djupt engagerade i saken att dom anser att det är den förtroendevalda personligen som bär ansvaret för det inträffade, nedan följer därför ett antal förslag på hur du kan gå tillväga för att försvåra en sådan individs möjligheter att kartlägga dig;

- Fundera över vad som ~~normal~~**normal** bilden i din omgivning – har du normalbilden klar för dig ökar chanserna att du upptäcker avvikelser från denna. Det kan exempelvis handla om fordon/individer som finns i din närmiljö och har ett avvikande beteende.
- Beakta hur och var du ~~exponerar~~**exponerar** dig, exempelvis på vilket sätt du exponerar dig på nätet – privat eller öppen profil på sociala medier?
 - Geotagging av bilder – geotagging innebär att positionen där bilden tagits visas – detta kan i kartläggningssyfte användas för att se vilka platser du vistas på mer än andra.
- Hur mycket ~~information~~**information** finns om dig i dag på internet?
- IT/IS-säkerhet ~~öppet~~**öppet** eller lösenordsskyddat nätverk i hemmet?
- Lösenordshantering – har du ett enkelt lösenord?
 - Har du samma lösenord till flera enheter?
 - Samma lösenord hemma som på jobbet?
- Var och hur kasserar du din privata trasiga/förbrukade teknik idag? Exempelvis USB-minnen eller hårddiskar (datorer) – även om enheten inte fungerar så innebär det inte att det inte går att få ut information ur enheten.

Checklista – hot och riskbedömning vid offentliga sammanträden

Inför ett offentligt sammanträde kan det vara till hjälp att genomföra en enklare hot- och riskbedömning, inför sammanträden där det redan innan är känt att ämnen som är kontroversiella eller omtvistade ska hanteras bör en hot/riskbedömning göras. Bedömningen görs lämpligen under ledning av nämndens ordförande eller annan utsedd person. *Riskmatrisen i checklistan för generell riskbedömning kan med fördel användas även i detta syfte.*

Hotbildsinventering

- Finns det redan innan sammanträdet en känd hotbild?
- Erfarenheter av tidigare sammanträden av liknande natur?
- Finns det andra möten/allmänna sammankomster eller dylikt som är känt och som kan påverka det egna sammanträdet?

Utifrån ovan frågeställningar erhålls ett antal svar och/eller antaganden som sedermera får ligga till grund för bland annat:

- Kontakt med polisen. Kontakts lämpligen så snart som möjligt. Finns ingen upparbetad kontaktväg är ingångsvägen via Polisens Kontaktcenter – PKC, 114 14
- Beslut om säkerhetskontroll enligt *lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting*. Innan beslut om säkerhetskontroll fattas skall samråd ske med polismyndigheten.
- Beslut om väktarbevakning (motsvarande). Hur bevakningen utformas får avgöras i samråd mellan sammanträdets ordförande och bevakningsbolaget. Exempelvis hur väktarna ska uppträda – i uniform eller kostym (motsvarande), om bevakningen ska ske synligt eller dolt (exempelvis att väktarna uppehåller sig i angränsande utrymme).
- Beslut om åtgärder avseende lokalernas utformning. Detta kan ha till syfte att dels separera sammanträdets deltagare från besökare och dels att skapa evakueringsvägar och dylikt. Exempel på åtgärder:
 - Separat in/utgång för mötesdeltagare och besökare
 - Talarstolens/podiets placering – eftersträva att talaren har fritt bakom sig och att det där finns en skyddad evakueringsväg.
 - Avgränsningar i form av rep/band/blomsterarrangemang.
 - Placering av bevakningspersonal/funktionärer/media ur ett säkerhetsperspektiv.
 - Hur hantera eventuella gåvor och dylika paket som överlämnas?

Checklista – misstänkta försändelser

Om du får en oväntad/ej beställd försändelse

- Vid leverans med bud – be om legitimation

Var särskilt uppmärksam på om försändelsen är/har:

- Avgränsande/inskränkande text – exempelvis ”får endast öppnas av”
- Fettfläckar/oljefläckar
- Överdriven frankering
- Saknar returadress
- Har handskriven adress
- Är ojämn/sned/bucklig
- Ovanlig/konstig lukt
- Är oförväntat lätt eller tungt i förhållande till form och storlek
- Ger ljud ifrån sig
- Övriga omständigheter som väcker din misstänksamhet
- Tecken på att paketet har öppnats och återförslutits

ÅTGÄRDER VID MISSTÄNKT FÖRSÄNDELSE

- RÖR INTE FÖRSÄNDELSEN MER ÄN NÖDVÄNDIGT
- Säkerställ att människor i närheten avlägsnar sig från paketets omedelbara närhet.
- Larma polisen via SOS – 112
- Meddela den interna säkerhetsorganisationen
 - Kommunens säkerhetsenhet
 - Partiets säkerhetsansvarige
- Om möjligt – dokumentera
 - Tid
 - Hur försändelsen levererades
 - Vilka som har varit i kontakt med försändelsen

ÅTGÄRDER VID MISSTÄNKT FARLIGT ÄMNE

I tillägg till ovan åtgärder:

- Om möjligt isolera/stäng/lås utrymmet där försändelsen finns
- Om du kontaminerats
 - Lägg kontaminerade kläder i en hög på golvet
 - Skölj/tvätta/duscha exponerade delar – SANERA
- Om möjligt isolera/stäng in dig själv i ett avskilt utrymme, skilt från försändelsen, detta för att;
 - Inte exponeras ytterligare av det misstänkta ämnet
 - Inte kontaminera fler personer eller utrymmen.
- Varna din omgivning
- Invänta polis, ambulans och räddningstjänst

Checklista – bombhot och liknande händelser

DATUM:

PLATS:

TÄNK PÅ:

- Avbryt inte den som ringer
- Uppträd så lugnt och samlat som möjligt
- Lyssna noga på vad personen säger och hur det sägs.
- Om möjligt, starta inspelning eller motsvarande av samtalet.

Om det ges utrymme för att ställa frågor:

NÄR ska hotet verkställas?

VAR finns bomben (mostvarande)?

MOT VEM eller VAD riktas hotet?

UTSEENDE/TYP av bomb (mostvarande)?

VARFÖR – motiv/anledning/syfte _____

VEM är det som ringer (person/organisation)?

Verkar den som framförde hotet bekant med den hotade verksamheten?
(Exempelvis fackmannamässiga uttryck eller liknande)

Tidpunkt för hotet: DATUM:
KLOCKSLAG:

Telefonnummer som användes:

Hur precist uppfattades hotet?

PERSONEN

- ☐ MAN
- ☐ KVINNA
- ☐ POJKE
- ☐ FLICKA
- ☐ UPPGIVET NAMN

ATTITYD

- ✉ LUGN
✉ UPPHETSAD
✉ ANNAT

TAL

- ☐ FORCERAT
☐ LÅNGSAMT
☐ VÄLVÅRDAT
☐ OVÅRDAT
☐ STAMMANDE
☐ LÄSPANDE
☐ FÖRVRÄNGT
☐ ÖVRIGT

DIALEKT OCH SPRÅK

- ☐ SVENSKA
☐ ANNAT SPRÅK

-
- ☐ LOKAL DIALEKT
☐ UTLÄNDSK BRYTNING
☐ ÖVRIGT
-

RÖSTEN

- ☐ STARK
☐ SVAG
☐ LJUS
☐ MÖRK
☐ MJUK
☐ SLUDDRIG
☐ HÖGLJUDD

BAKGRUNDSLJUD

Förefaller vara

- ☐ INOMHUS
☐ UTOMHUS

- ☐ LJUD FRÅN MASKINER
☐ TRAFIK
☐ RÖSTER
☐ MUSIK
☐ ÖVRIGT
-

ÅTGÄRDER**VID BEHOV – UTRYM OMGÅENDE**

Larma polis via SOS – 112

Övriga kontaktvägar till polisen – Polisens Kontaktcenter – PKC – 114 14

Säkerhetsansvarig respektive parti _____

Säkerhetsenheten Gävle Kommun

Säkerhetschef:	Markus Svensson	+46 76 111 23 24
Biträdande säkerhetschef:	Jens Gagge	+46 70 414 00 99
Säkerhetssamordnare:	Andreas Lindahl	+46 70 084 02 03
Beredskapssamordnare:	Sofia Sjöblom	+46 70 414 06 44

Bilaga incidentrapport

Dokumentation med anledning av hot/våld enligt AFS 1993:2 §10

Rapporten upprättad: _____

Rapporterande person

Namn: _____

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Utsatt person (om ej samma som ovan)

Namn: _____

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Händelsen

Datum/klockslag: _____

Plats: _____

Verksamhet vid tillfället (exempelvis "sammanträde"):

Beskrivning av händelsen (vad hände? varför?)

Använd fler sidor vid behov

Bevittnades händelsen av andra?

NEJ

JA

Namn: _____

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Beskrivning av gärningspersonen(personerna)

Känd

Okänd

Ensam

Flera – Antal: _____

Signalement (ålder, kön, klädsel, utmärkande detaljer/drag)

Kan gärningen vara ett hatbrott? (religiöst, politiskt, etniskt eller liknande orsak)

NEJ

JA

Ensamarbete:

NEJ

JA

Fysisk skada:

NEJ

JA

Sjukskrivning:

NEJ

JA

Anmälan

Arbetsmiljöverket

NEJ

JA

Enligt AML 3 kap. 3 a §
alt. AMF §2

Partiet

NEJ

JA

Polisen

NEJ

JA

Diarie-nr _____

LISA

NEJ

JA

Övriga noteringa (exempelvis vidtagna åtgärder)

Incidentrapport sidan 2 av 2

Bilaga psykosocialt omhändertagande

Personer som utsätts för hot och/eller våld upplever allt som oftast detta som mycket påfrestande. En viktig aspekt i hur en person återhämtar sig efter en sådan händelse är psykosocialt omhändertagande – att den drabbade får det stöd som behövs.

Psykosocialt stöd kan generellt delas in i flera steg;

1. Kamratstöd – i omedelbar anslutning till händelsen.
2. Omhändertagande på kort sikt – timmar -> dagar efter händelsen.
3. Omhändertagande på lång sikt – dagar -> veckor/månader efter händelsen.

Kamratstöd

Kamratstödet handlar i mångt och mycket om att inte lämna den drabbade ensam. Skapa förutsättningar för så kallad ”spontan återhämtning” genom att hjälpa till med enkla praktiska saker, så som filt, värme/vila, vätska och dylikt. Försök om möjligt skapa en lugn och trygg miljö för den drabbade, utan störande moment så som telefoner och liknande.

Omhändertagande på kort och lång sikt

Dessa steg har som syfte att påskynda återgången till normala stressnivåer och att kunna fungera i vardagslivet igen, denna typ av åtgärder minskar också riskerna för PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder).

I dagsläget omfattas du som förtroendevald **inte** av *Mertid* som är en upphandlad tjänst som tillhandahålls för anställda där det bland annat kan lämas stöd för krishantering.

Som förtroendevald är du i dagsläget hänvisad till intern krisstöd/hantering genom partiets försorg eller krisstöd/hantering genom primärvården/öppenvårdens inrättningar.

Källor

Arbetsmiljöverket – Arbetarskyddsstyrelsens Författningssamling AFS 1993:2 – *Våld och hot i arbetsmiljön*

Arbetsmiljöverket – Hot och våld - <https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/psykisk-ohalsa-stress-hot-och-vald/hot-och-vald/>

Brottsförebyggande rådet – BRÅ – Hot och påverkan mot samhället - <https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/hot-och-paverkan-mot-samhallet.html>

Brottsförebyggande rådet – BRÅ – Politikernas Trygghetsundersökning PTU - <http://www.bra.se/bra/brott-mot-politiker/ptu.html>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och hat mot förtroendevalda - <https://skl.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/hotthatmotfortroendevalda.378.html>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och våld mot förtroendevalda - <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/978-91-7585-056-6.pdf>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och våld mot förtroendevalda – Inspirationsskrift för förtroendevalda (5) - <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-168-6.pdf>

Säkerhetspolisen – *Personlig säkerhet*

Säkerhetspolisen (2008) – *Hot mot förtroendevalda*

Enköpings Kommun – *Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda*

Falun Kommun – *Riktlinjer vid hot, våld och allvarliga trakasserier mot förtroendevalda*

Jönköpings Kommun – *Policy för hot och våld mot förtroendevalda och anställda i Jönköpings kommun*

Karlshamns Kommun – *Riktlinjer mot hot & våld*

Karlskoga Kommun – *Riktlinjer hot och våld mot förtroendevalda samt i samband med offentliga sammanträden*

Mullsjö Kommun – *Riktlinjer för åtgärder vid våld eller hot om våld*

Sävsjö Kommun – *Policy med handlingsplan mot hot och våld i arbetet*

Torsby Kommun – *Policy och handlingsplan vid hot och våld*

Trelleborgs Kommun – *Plan för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Trelleborgs kommun.*

Vetlanda Kommun – *Riktlinjer vid hot och våld mot anställda och politiker i Vetlanda kommun*

Österåkers Kommun – *Riktlinjer vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Österåkers kommun*

§ 9: Sponsringspolicy för Gävle kommunkoncern

Delges:

Samtliga nämnder och bolag.

Dnr 17KS542

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta sponsringspolicy för Gävle kommunkoncern

att sponsringspolicyn utvärderas i Kommunalstyrelsen under våren 2019.

Ärendebeskrivning

Sponsring av föreningar, evenemang och andra aktiviteter är ett sätt för Gävle kommun att öka Gävles attraktionskraft för boende, inflyttare, företagare och investerare. Det är också en möjligheter för den sponsrade parten att utveckla sin verksamhet och nå bättre resultat.

Gävle kommun har saknat en tydlig styrning av sponsringen. Det har lett till att sponsringen av aktörer i Gävle kan uppfattas som omotiverad eller orättvis, samt att kommunens sponsring kanske inte alltid används där den gör som mest nytta ur ett attraktionsperspektiv.

Sponsringspolicyn förtydligar syftet med all sponsring, vilken sponsring som kan vara aktuell, hur sponsring och motprestationer ska regleras, samt var ansvaret ligger för olika typer av sponsring. Sammantaget ger policyn möjligheter för att kommunens sponsorstöd används där det gör som mest nytta samt att aktörer i Gävle kan uppfatta besluten om sponsring som motiverade och rättvisa.

Inlägg i ärendet

Jan Myléus (KD), Lars Öberg (S), Helene Börjesson (MP), Therese Metz (MP), Mona Kolarby (S), Daniel Olsson (S) och Hans Wahlström (S).

Yrkanden

Jan Myléus (KD) yrkar bifall till Kommunstyrelsens förslag.

Lars Öberg (S) yrkar att sponsringspolicyn utvärderas i Kommunalstyrelsen under våren 2019.

Justerare			Uppdragsbestyrkande

Kommunfullmäktige

Sammanträdesdatum 2018-03-26

Therese Metz (MP) yrkar att andra stycket på sidan 5 ändras till ”för att uppnå balans mellan idrott, kultur och samhälle i syfte att stärka Gävle kommun som plats.”

Propositionsordning

Ordförande ställer först proposition på Kommunstyrelsen förslag och finner att Kommunfullmäktige bifaller Kommunstyrelsens förslag.

Därefter ställer ordförande proposition på Lars Öberg (S) tilläggsyrkande och finner att Kommunfullmäktige bifaller Lars Öberg (S) tilläggsyrkande att sponsringspolicyn utvärderas i Kommunalstyrelsen under våren 2019.

Slutligen ställer ordförande proposition på Therese Metz (MP) ändringsyrkande. Ordföranden finner att Kommunfullmäktige avslår ändringsyrkandet.

Votering begärs och bifalles. Följande voteringsproposition godkännes. Den som bifaller Kommunstyrelsens förslag röstar ja. Den som vill bifalla Therese Metz (MP) ändringsyrkande röstar nej. Vid votering avges 65 röster, varav 35 ja-röster, 30 nej-röster. Ordföranden finner att Kommunfullmäktige bifaller Kommunstyrelsens förslag.

Beslutsunderlag

- §34 KS Sponsringspolicy för Gävle kommunkoncern, dnr 17KS542-5
- Tjänsteskrivelse - Sponsringspolicy för Gävle kommunkoncern, dnr 17KS542-4
- Sponsringpolicy Gävle kommunkoncern, dnr 17KS542-3

Justerare			Uppdragsbestyrkande

§ 34: Sponsringspolicy för Gävle kommunkoncern

Delges:

Kommunfullmäktige

Dnr 17KS542

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar enligt ordförandens förslag att föreslå kommunfullmäktige att anta sponsringspolicy för Gävle kommunkoncern.

Ärendebeskrivning

Sponsring av föreningar, evenemang och andra aktiviteter är ett sätt för Gävle kommun att öka Gävles attraktionskraft för boende, inflyttare, företagare och investerare. Det är också en möjligheter för den sponsrade parten att utveckla sin verksamhet och nå bättre resultat.

Gävle kommun har saknat en tydlig styrning av sponsringen. Det har lett till att sponsringen av aktörer i Gävle kan uppfattas som omotiverad eller orättvis, samt att kommunens sponsring kanske inte alltid används där den gör som mest nytta ur ett attraktionsperspektiv.

Sponsringspolicyn förtydligar syftet med all sponsring, vilken sponsring som kan vara aktuell, hur sponsring och motprestationer ska regleras, samt var ansvaret ligger för olika typer av sponsring. Sammantaget ger policyn möjligheter för att kommunens sponsorstöd används där det gör som mest nytta samt att aktörer i Gävle kan uppfatta besluten om sponsring som motiverade och rättvisa.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Sponsringspolicy för Gävle kommunkoncern, dnr 17KS542-4
- Sponsringpolicy Gävle kommunkoncern, dnr 17KS542-3

Justerare			Uppdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Sponsringspolicy för Gävle kommunkoncern

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att anta sponsringspolicyn.

Ärendet i korthet

Sponsring av föreningar, evenemang och andra aktiviteter är ett sätt för Gävle kommun att öka Gävles attraktionskraft för boende, inflyttare, företagare och investerare. Det är också en möjligheter för den sponsrade parten att utveckla sin verksamhet och nå bättre resultat.

Gävle kommun har saknat en tydlig styrning av sponsringen. Det har lett till att sponsringen av aktörer i Gävle kan uppfattas som omotiverad eller orättvis, samt att kommunens sponsring kanske inte alltid används där den gör som mest nytta ur ett attraktionsperspektiv.

Sponsringspolicyn förtydligar syftet med all sponsring, vilken sponsring som kan vara aktuell, hur sponsring och motprestationer ska regleras, samt var ansvaret ligger för olika typer av sponsring. Sammantaget ger policyn möjligheter för att kommunens sponsorstöd används där det gör som mest nytta samt att aktörer i Gävle kan uppfatta besluten om sponsring som motiverade och rättvisa.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse

Sponsringspolicy

Beslutet ska skickas till

Kommunfullmäktige

Johan Adolfsson
Kommunikationschef

Tjänsteskrivelse

2018-01-30

Johan Adolfsson
Telefon 026-17 80 06
johan.adolfsson@gavle.se

Sponsringspolicy Gävle kommunkoncern

1 Bakgrund

I Gävle kommun finns det många lokala aktörer som bedriver framgångsrik verksamhet som bidrar till att Gävle kommun utvecklas, att Gävle exponeras på ett positivt sätt och/eller lockar många besökare till Gävle.

Gävle kommun ger ibland stöd till dessa aktörer och/eller deras verksamheter i form av ekonomiskt stöd eller genom olika tjänster. Genom stödet stimuleras och stärks de framgångsrika lokala aktörerna och de ges möjlighet att ytterligare utveckla och förbättra den verksamhet som de bedriver. Samtidigt bidrar det positivt till Gävles utveckling och det sprids kunskap om Gävle utanför kommunens gränser.

Denna policy syftar till att klargöra på vilket sätt och utifrån vilka kriterier kommunen kan samverka med lokala aktörer. Policyen beslutas av kommunfullmäktige och gäller förvaltningar, bolag och kommunalförbund inom kommunkoncernen.

2 Syfte

Samverkan mellan kommunen och aktörer där kommunen går in med stöd i form av ekonomiskt stöd eller tjänster kallas för sponsring. Sponsring definieras i allmänna ordalag som en affärsmässig överenskommelse till ömsesidig nytta för båda parterna, där en part stöder en annan part med kontanta medel, varor eller tjänster mot någon form av motprestation, till exempel att bli omnämnda eller få utrymme för exponering av varumärke eller budskap.

Ett av kommunens strategiska mål är att skapa en attraktiv stad som ger stolta invånare, lockar besökare, nya invånare samt näringslivetableringar. Syftet med kommunens sponsring är att öka attraktionen för Gävle genom att exponera och göra Gävle mera känt utanför kommunens gränser. Ambitionen är att Gävle ska kunna hävda sig i den regionala, nationella och internationella konkurrensen om invånare, kvalificerad arbetskraft, företag och besökare.

3 Avgränsningar

Följande stödformer omfattas inte av denna policy:

- Ett bidrag, en donation eller en gåva innebär att givaren lämnar pengar eller andra tillgångar till en mottagare utan något samarbetsavtal eller krav på motprestation i den form som anges i definitionen ovan.
- Gävle kommuns föreningsstöd syftar till att stödja och utveckla det lokala föreningslivet och att underlätta arrangemang som är till gagn för kommuninvånarna.
- Utvecklingsbidrag kan sökas av organisationer och företag från kommunstyrelsen för att utveckla orter eller stadsdelar inom Gävle kommun.
- Utmärkelser och medaljer inom Gävle kommun syftar till att uppmärksamma framgångsrika lokala aktörer som goda föredömen, utan att de för den skull uppmärksammas nationellt eller internationellt.
- Reklam används för att nå ut med ett budskap om en produkt eller tjänst. Reklamplats köps enligt gängse taxa eller efter förhandling.

4 Avtal, krav och motprestation

Val av mottagare av sponsring ska göras med etisk och moraliskt noggrannhet. Föreningar ska uppfylla kriterierna för att vara berättigade till lokalt föreningsstöd. Det gäller oavsett om föreningen har sitt säte i kommunen eller inte. Företag och andra organisationer ska kunna redovisa att de arbetar genomtänkt, strukturerat och hållbart.

Vidare ska de:

- drivas seriöst och ha gjort rätt mot det allmänna,
- ha en verksamhet är förenlig med kommunens värdegrund,
- följa god marknadsföringssed.

Ett skriftligt avtal ska alltid upprättas mellan kommunen och sponsrade parter. Av avtalet ska framgå vilka åtaganden som sponsringen innebär för parterna, samt överenskommelse kring redovisning och uppföljning.

Avtalet bör även innehålla följande uppgifter:

- Namn, adresser och organisationsnummer
- Kontaktpersoner
- Syftet med sponsringen
- Åtagande/aktivitet
- Avtalstid
- Formerna för uppsägning av avtalet och om förutsättningarna förändras

Avtalet kan gälla i maximalt fem år.

Den som tar emot stöd ska:

- göra den motprestation/åtagande som regleras i avtalet,

- redovisa hur stödet kommer att användas och vilken nytta det kommer att göra,
- redovisa hur stor målgrupp som nås, inom och utanför Gävle kommun,
- redovisa hur villkoren i punkterna har uppfyllts.

Gävle kommun förbehåller sig rätten att i varje enskilt fall avböja eller avbryta ett sponsoravtal om den sponsrade parten frångår de krav som ställs i avtalet. Om ett evenemang ställs in ska utbetald ekonomiskt stöd återbetalas. Detsamma gäller för föreningar eller organisationer som upphör med verksamhet under tiden för gällande sponsoravtal.

5 Kvalifikationsgrunder

Sponsringsavtal kan tecknas för:

- Elitidrott
- Kulturverksamhet
- Evenemang

5.1 Elitidrott

Elitidrott bidrar till att Gävle utvecklas som idrottsstad, där elitidrottare är goda förebilder gentemot barn och unga och ambassadörer för Gävle. Det bidrar även till att Gävle exponeras på ett positivt sätt utanför kommunens gränser.

Sponsoravtal kan tecknas med:

- Förening där lag spelar i serie eller tävlingssammanhang som respektive förbund bedömer som elitnivå.
- Förening med lag i någon av de kvalifikationsnivåer som kan innebära plats i högsta serie eller tävlingssammanhang påföljande säsong.
- Framgångsrik individuell idrottsutövare.

5.2 Kulturverksamhet

Kulturella aktiviteter gör Gävle till en mer attraktiv stad och vidgar utbudet av aktiviteter för Gävleborna. Kulturaktiviteter som kan bli aktuella för sponsoravtal ska uppfylla en övervägande del av följande kriterier:

- Aktiviteten vidgar det kulturella utbudet i Gävle.
- Aktiviteten ökar kännedomen om Gävle i Sverige och/eller internationellt.
- Aktiviteten bidrar till att öka livskvaliteten och göra Gävle mer hållbart.
- Aktiviteten bidrar till att utveckla Gävle som besöksort.

5.3 Evenemang

Evenemang som kommunen kan stödja ska i första hand vara publika med regional, nationell eller internationell attraktionskraft. De bör vara öppna för alla och i huvudsak avgiftsfria eller bedrivas på ideell basis. Det kan även vara evenemang som har hög organisatorisk status, exempelvis SM, EM, eller VM.

Gemensamt för evenemangen är att de bör locka såväl Gävlebor som andra, ha stort deltagarantal, dra mycket publik, gärna pågå över längre tid,

generera positiva turistekonomiska effekter och/eller få stor medial uppmärksamhet på nationell eller internationell nivå.

Ett övervägande att ekonomiskt engagera sig i evenemang kan ske under förutsättning att merparten av följande kriterier är uppfyllda:

- Evenemanget ökar kännedomen om Gävle i Sverige och/eller internationellt.
- Evenemanget befäster den bild av Gävle som vill visas upp enligt beslutade visionsdokument.
- Evenemanget har en hög internationell, nationell eller regional status.
- Evenemanget är långsiktigt utvecklingsbart.
- Evenemanget bidrar till att utveckla Gävle som boende, företags- och/eller besöksstad.
- Evenemanget kan visa på nytänkande och tydlig entreprenörsanda.

5.4 Kriterier för övrig sponsring

Det som bör styra besluten gällande övrig sponsring är den sponsrade aktivitetens genomslagskraft. Nedan redovisas några exempel då övrig sponsring kan komma i fråga:

- Då kommunen ikläder sig rollen som värd för någon del i ett arrangemang.
- Då en individ, organisation eller motsvarande agerar ambassadör på kommunens vägnar vid exempelvis utlandsbesök.
- Då kommunen vill öka sin attraktionskraft vid evenemang på annan ort.
- Då kommunen väljs som inspelningsort av större radio-, tv- eller filmproduktioner.

Då alla dessa fall är sällan förekommande och svåra att upprätta specifika riktlinjer för måste varje enskilt fall bedömas för sig. Generellt kan sägas att det bör ske efter noga övervägande och med en försiktighetsprincip.

6 Bedömningsgrunder för sponstringens omfattning

Värdet av det stöd den sponsrade parten får av kommunen, oavsett om det är ekonomiskt bidrag eller personella resurser, går inte att generellt fastslå utan ska bedömas utifrån följande grunder:

- Hur omfattande den positiva publiciteten kring den sponsrade parten och varumärket Gävle förväntas bli utanför kommunen. I bedömningen prioriteras den publicitet som uppstår framför allt på de marknader och bland de målgrupper för inflyttning som kommunen har.
- Hur stort antal deltagare och/eller besökare som förväntas i samband med den sponsrade parten.
- Hur stort antal tillresta deltagare och/eller besökare som förväntas i samband med ett evenemang som kan skapa konsumtion i Gävle.
- Hur stor betydelse sponstringen har för att skapa avlönade arbetstillfällen eller rekrytering av studenter och andra inflyttare till kommunen.

Beslutsnivåer

Beslut om sponsoravtal ska ske sakligt, utifrån affärsmässiga grunder och utgå från det regelverk som framgår av policyn. Samtidigt har kommunen ett ansvar att ta hänsyn till perspektiv i enlighet med kommunens olika styrdokument, t.ex. visionsdokument, kommunplan, kommunövergripande program.

När beslut fattas om sponsoravtal ska kommunen ha som målsättning att uppnå balans mellan idrott, kultur och samhälle samt spegla den samhällsstruktur som Gävle kommun har.

Kommunens åtagande och den motprestation som förväntas ska vara i proportion med varandra vilket innebär att omfattningen ska vara rimlig i förhållande till den effekt som sponsoravtalet väntas ge. Sponsoravtal ska från kommunens sida tecknas öppet.

Kommunfullmäktige beslutar om all sponsring som överstiger 500 000 kr.

Kommunstyrelsen fattar beslut om sponsring av idrottssponsring samt övrig sponsring.

Kultur- och fritidsnämnden beslutar om sponsring av kulturaktiviteter.

Övriga nämnder, bolag och förbund får endast fatta beslut om sponsring av evenemang.

Beslut om sponsring fattas enligt följande (sammanräknat per avtalspart och år):

- Kommunfullmäktige beslutar om belopp eller värden över 500 000 kr.
- Nämnd eller bolag eller kommunstyrelse beslutar om belopp eller värden över 100 000 kr upp till 500 000 kronor.
- Förvaltningschef eller bolagschef beslutar om belopp eller värden upp till 100 000 kr. Förvaltningschef eller bolagschef äger rätt att delegera ansvaret.